

Kontrolní závěr z kontrolní akce

20/32

Peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s epidemiologickou situací v České republice

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2020 pod číslem 20/32. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Josef Kubíček.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda vybrané organizační složky státu vynakládaly peněžní prostředky v souladu s právními předpisy, zejména při nákupech osobních ochranných a dalších zdravotnických prostředků a služeb realizovaných pro účely protiepidemických opatření v souvislosti s výskytem onemocnění COVID-19 v České republice.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v době od června 2020 do prosince 2020.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2011 až 2020, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZd“);

Ministerstvo vnitra (dále také „MV“);

Správa státních hmotných rezerv (dále také „SSHR“).

Kolegium NKÚ na svém V. jednání, které se konalo dne 15. března 2021,

schválilo usnesením č. 10/V/2021

kontrolní závěr v tomto znění:

Fakta související s reakcí státu na epidemiologickou situaci od ledna do srpna 2020

7,5 mld. Kč

Celkový objem peněžních prostředků uhrazených za osobní ochranné prostředky a zdravotnické potřeby, a to celkem **148 dodavatelům**.

5,6 mld. Kč

Finanční objem uhrazený **14 dodavatelům** za dodané osobní ochranné prostředky a další zdravotnické prostředky.

0,987 mld. Kč

Prostředky přímo vynaložené za leteckou a železniční přepravu materiálu do České republiky včetně souvisejících služeb.

15 420 ks

Přibližný počet kusů osobních ochranných prostředků a zdravotnických prostředků určených k respirační ochraně ve státních hmotných rezervách a ve fakultních nemocnicích k 31. prosinci 2019.

34,3 mil. ks

Počet respirátorů¹ v úrovni ochrany FFP3, FFP2, KN95, N95, GB19083-2010 a GB2626-2006 pořízených centrálními nákupními týmy MV a MZd, jejichž celková pořizovací hodnota byla **2,8 mld. Kč**.

13,3 mil. ks

Počet respirátorů, které nevyhověly testům kvality v prvním testování, a to ze vzorku reprezentujícího 28,3 mil. ks, který NKÚ v rámci kontroly prověřil.

MZd osm let neaktualizovalo *Pandemický plán České republiky* a podcenilo připravenost zdravotnického systému na hromadnou nákazu osob novým vysoce infekčním onemocněním. MV spolu s MZd rovněž podcenilo krizovou připravenost na tento typ hrozby.

Pozn.: Číselné údaje byly pro zjednodušení zaokrouhleny dle běžných pravidel pro zaokrouhlování.

¹ Respirátor je nepřesný název ochranné polomasky zhotovené z filtračního materiálu, určené k osobní ochraně dýchacího ústrojí před nebezpečnými částicemi. Podle ČSN EN 149:2001 + A1:2009 se správně nazývá „filtrační polomaska k ochraně proti částicím“. Ochrana proti částicím se zkouší zkušebním zařízením využívající aerosol tvořený částicemi NaCl nebo parafinového oleje podle ČSN EN 143. Zanášení filtru se zkouší dolomitovým prachem též podle ČSN EN 143. Za účelem zjednodušení v tomto kontrolním závěru jsou respirátory různých tříd ochrany dle jiných norem než ČSN dále rovněž uváděny jako respirátory úrovně FFP2, FFP3, případně FFP1.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků, které stát vynaložil zejména v prvních osmi měsících roku 2020 při nákupech osobních ochranných a dalších zdravotnických prostředků² (dále jen OOP a ZP) a služeb realizovaných v souvislosti s nastalou epidemiologickou situací vyvolanou pandemií nového koronaviru SARS-CoV-2 způsobujícího infekční onemocnění COVID-19 (dále také „pandemie COVID-19“ nebo „epidemie COVID-19“).

Cílem kontroly bylo prověřit, zda vybrané organizační složky státu, tj. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo vnitra a Správa státních hmotných rezerv, vynakládaly peněžní prostředky v souladu s právními předpisy, zejména při nákupech osobních ochranných a dalších zdravotnických prostředků a služeb realizovaných pro účely protiepidemických opatření v souvislosti s výskytem onemocnění COVID-19 v České republice.

Rozsah a povaha pandemie COVID-19 nemají v historii samostatné České republiky obdoby. Přetrvávající hrozba této nákazy na území našeho státu je velkou a dlouhodobou výzvou pro celou populaci a vede k velkému zatížení zaměstnanců ve zdravotnictví, sociální péči a u základních složek integrovaného záchranného systému. Náklady na reakci jsou mimořádné a všechny dlouhodobé dopady této pandemie nejsou zatím zřejmé. NKÚ si je vědom, že ve snaze reagovat na bezprecedentní zdravotní hrozbu pro obyvatele ČR a pracovníky tzv. první linie musely kontrolované osoby velmi rychle reorganizovat své činnosti a služby. To by nebylo možné bez vysokého pracovního nasazení jejich zaměstnanců a dalších spolupracujících složek.

MZd a MV nebyly na pandemii připraveny. MZd významně a dlouhodobě podceňovalo přípravu zdravotnického systému ČR na epidemie spojené s výskytem vysoce infekčních onemocnění. MZd neaktualizovalo *Pandemický plán České republiky* (dále také „PP ČR“) od jeho poslední úpravy v roce 2011. Resortní pandemické plány MZd a MV (dále také „PP MZd“ a „PP MV“) nezahrnovaly nákupy OOP a ZP potřebných pro zvládnutí epidemie mimořádného rozsahu. Stav pohotovostních zásob OOP a ZP, které měla ve svých skladech SSHR, se od roku 2011 do výskytu onemocnění COVID-19 nezměnil.

NKÚ zjistil, že ministerstva jako orgány ochrany veřejného zdraví a zároveň ústřední orgány státní správy pro krizové řízení využila jen malou část plánů pandemické připravenosti. Kontroly v oblasti pandemické připravenosti v posledních letech prakticky neproběhly. Svoji roli dlouhodobě neplnila ani Ústřední epidemiologická komise (dále také „ÚEK“).

MZd reagovalo na nedostatek OOP a ZP ve zdravotnických zařízeních se zpožděním a jejich nákup nezačalo v době, kdy ještě byly dostupné na trhu. MZd a MV se nepodařilo krátce před vyhlášením nouzového stavu nakoupit v otevřeném zadávacím řízení dostatek OOP

² Zdravotnickým prostředkem se podle směrnice Rady 93/42/EHS ze dne 14. června 1993 o zdravotnických prostředcích rozumí nástroj, přístroj, zařízení, materiál nebo jiný předmět, použitý samostatně nebo v kombinaci, včetně programového vybavení nezbytného k jeho správnému použití, určený výrobcem pro použití u člověka za účelem 1. stanovení diagnózy, prevence, monitorování, léčby nebo mírnění choroby, stanovení diagnózy, monitorování, léčby, mírnění nebo kompenzace poranění nebo zdravotního postižení, 2. vyšetřování, náhrady nebo modifikace anatomické struktury nebo fyziologického procesu, 3. kontroly počtů, který nedosahuje své hlavní zamýšlené funkce v lidském organismu nebo na jeho povrchu farmakologickým, imunologickým nebo metabolickým účinkem, jehož funkce však může být takovými účinky podpořena.

Osobní ochranný prostředek je prostředek navržený a vyrobený k nošení nebo držení osobou pro ochranu před jedním nebo více riziky pro její zdraví nebo bezpečnost.

a ZP. Vláda ČR po vyhlášení nouzového stavu dne 12. 3. 2020 pověřila MZd a MV přímými nákupy OOP a ZP s využitím zákonné výjimky.³ MZd a MV v době od 1. 1. 2020 do 31. 8. 2020 uhradily za nákup OOP, ZP a souvisejících služeb celkem 8,5 mld. Kč.

Jednotkové ceny obdobného nakoupeného zboží se významně lišily. Nejvýznamnější cenové výkyvy u jednotlivých typů OOP a ZP zaznamenal NKÚ jak na začátku nouzového stavu, tak v odstupu několika dalších týdnů, kdy už bylo poptávané zboží dostupnější. V řadě případů MZd a MV v uzavřených kontraktech akceptovala ceny obdobných OOP a ZP, které se lišily v řádu stovek korun za kus. Jednotkové ceny respirátorů FFP2 mnohdy převyšovaly ceny respirátorů FFP3. Podrobný přehled vynaložených peněžních prostředků na nákup OOP a ZP je uveden v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Česká republika obdržela k řešení nedostatku OOP a ZP prostřednictvím MZd a MV dary. Jednalo se mj. o úhradu nákladů za využití celního skladu OOP a ZP v Čínské lidové republice (dále také „ČLR“), hotovost ve výši 20 mil. Kč na nákup zdravotnického materiálu, ale také minimálně přes 8,5 mil. Kč OOP (od ústenek/roušek až po speciální helmy *Smart Helmet KCN 901*).

NKÚ zjistil, že organizace nákupů byla chaotická s řadou nedostatků v dokumentaci. NKÚ spatřuje riziko v neprověření dodavatelů při uzavírání obchodních vztahů. Ministerstva se dopustila chyb, které vyústily ve sjednání pro stát nevýhodných smluvních podmínek, ve velké cenové rozpětí u jednotlivých kategorií zboží a mimo jiné v nedostatky v kvalitě dodaného zboží. Organizaci nákupů MZd a následně i MV poznamenala nejen časová tíseň a nedostatek OOP a ZP na domácím a globálním trhu, ale i existence dvou samostatných týmů zajišťujících centrální nákupy, které nespolupracovaly. To podle NKÚ vedlo k oslabení pozice státu při vyjednávání o cenách a v konečném důsledku i ke snížení transparentnosti nákupů.

MV a MZd vynaložily za leteckou a železniční dopravu OOP a ZP z ČLR a s ní související služby celkem 987 mil. Kč. NKÚ zjistil nedostatky ve smluvním zajištění úhrady za přepravu zboží do ČR pro nestátní subjekty. Jednalo se o náklady ve výši 81 mil. Kč, u nichž NKÚ upozorňuje na riziko jejich neuhrazení, neboť podmínky úhrady nebyly předem smluvně ošetřeny.

Na základě rozhodnutí Komise (EU) 2020/491⁴ bylo toto zboží osvobozeno od cla a od DPH za předpokladu, že bylo určeno k bezplatnému rozdělování. Ministerstva nezajistila zachování podmínky bezplatného rozdělování přepravovaného zboží nestátními subjekty.

NKÚ při kontrole distribuce v rámci ČR zjistil řadu nepřesností v dokumentaci příjmu a výdeje zboží. Distribuční modely OOP a ZP pro případ pandemie neexistovaly. Distribuci OOP zajišťovaly MV, SSHR, krajské HZS, Armáda ČR, Česká pošta, s.p., i soukromé subjekty. NKÚ dále zjistil významné rozdíly v distribuci OOP a ZP v přepočtu na obyvatele mezi jednotlivé kraje (podrobně příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru). Distribuci koncovým

³ Dle ustanovení § 29 odst. 1 písm. c) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, zadavatel není povinen zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, jde-li o zadávání nebo plnění veřejné zakázky v rámci zvláštních bezpečnostních opatření stanovených jinými právními předpisy a současně nelze učinit takové opatření, které by provedení zadávacího řízení umožňovalo.

⁴ Rozhodnutí Komise (EU) 2020/491 ze dne 3. 4. 2020 o osvobození zboží, které je nezbytné k boji proti následkům rozšíření onemocnění COVID-19 během roku 2020, od dovozního cla a od DPH při dovozu.

uživatelům na úrovni krajů a obcí nemohl NKÚ s ohledem na zákonem stanovenou působnost prověřit.

MZd a MV zajistily prověřování kvality respirátorů FFP3, FFP2, KN95, N95, GB19083, GB2626-2006, s ohledem na doporučení Komise (EU) 2020/403⁵ ve veřejné výzkumné instituci, a to na vzorcích respirátorů z dodávek, které neměly v době dodání certifikaci⁶ uznávanou Evropskou unií (dále také „EU“). V řadě případů vzorky nesplnily sledované parametry pro danou kategorii OOP. NKÚ prověřil část protokolů o zkoušce testovaných vzorků, které se vztahovaly k objednávkám o objemu 28,3 mil. ks OOP v hodnotě přibližně 1,8 mld. Kč. Z tohoto prověřeného vzorku nevyhovělo 13,3 mil. ks respirátorů testům v prvním⁷ testování kvality. NKÚ kontrolou vybraného vzorku dodávek zjistil, že v některých případech se zboží dodané v rámci jednotlivých dodávek neshodovalo s testovaným vzorkem a zboží z některých dodávek nebylo testováno vůbec. NKÚ vyhodnotil, že zjištěné skutečnosti zpochybňují spolehlivost celého procesu ověřování kvality OOP nastaveného MV a MZd.

Ministerstva zpravidla neposkytovala subjektům určeným pro distribuci OOP informace o výsledcích testování. Existuje riziko, že zejména příjemci z řad poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb obdrželi OOP, které nevyhověly v testování kvality, aniž by o tomto nedostatku věděli. S ohledem na rozsah působnosti stanovené zákonem nebyl NKÚ oprávněn ověřit, nakolik se toto riziko naplnilo.

Výše uvedené vyhodnocení se opírá o následující hlavní zjištění z kontroly:

1. MZd neplnilo úkoly vyplývající z PP ČR. Ministerstvo plán ani jednou od roku 2011 neaktualizovalo, přestože tak mělo činit každé dva roky. Plán také nepřizpůsobilo riziku infekčních onemocnění typu SARS, přestože mu to vláda v roce 2010 uložila. Stav pohotovostních zásob OOP a ZP, které měla ve svých skladech SSHR, se od roku 2011 nezměnil. Ministerstva tak musela zajistit nákup OOP a ZP bez využití plánovaných krizových postupů a mimo systém státních hmotných rezerv.

PP ČR je základním dokumentem, který stanoví postupy a základní systém reakce ČR na pandemickou situaci⁸. PP ČR, resp. jeho poslední aktualizace, byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 14. září 2011 č. 682. Toto usnesení také uložilo ministerstvům a ostatním ústředním správním úřadům (dále také „ÚSÚ“) provést aktualizaci svých pandemických plánů. MZd mělo při aktualizacích PP ČR zohlednit, že ochrana před novými infekčními onemocněními vyžaduje v mnoha bodech obdobná opatření, jaká je třeba přijmout při pandemii chřipkového viru. To ostatně v případě onemocnění COVID-19 potvrzuje informace Státního zdravotního ústavu, který shrnuje podobnosti a zásadní rozdíly viru chřipky a viru SARS-CoV-2⁹.

⁵ Doporučení Komise (EU) 2020/403 ze dne 13. března 2020 o postupech posuzování shody a dozoru nad trhem v souvislostech s hrozbou nákazy novým koronavirem.

⁶ Pod pojmem certifikace se v textu tohoto KZ rozumí prokázání shody kvalitativních parametrů výrobku s ustanoveními příslušných směrnic a norem.

⁷ Část vzorků testovaných respirátorů (9,6 mil. ks) v celkové hodnotě 635,1 mil. Kč vyhověla až v následujících opakovaných testech.

⁸ Povinnost zpracovat a koordinovat zpracování PP ČR a pandemický plán zdravotnictví vyplývá pro MZd z ustanovení § 80 odst. 1 písm. x) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. První *Pandemický plán České republiky* byl přijat v roce 2006.

⁹ Informace SZÚ publikovaná 18. 3. 2020 pod odkazem <http://www.szu.cz/tema/prevence/chripka-versus-koronavirus-podobnosti-a-zasadni-rozdily-k-18>.

Jedním z opatření PP ČR byla periodická revize pandemických plánů ze strany orgánů krizového řízení, a to minimálně 1× za dva roky anebo podle potřeby. Kontrolou bylo zjištěno, že MZd od roku 2011 neaktualizovalo PP ČR a ani neprovedlo jeho revizi, čímž mimo jiné nerespektovalo doporučení Světové zdravotnické organizace – *World Health Organization* (dále také „WHO“). Od roku 2012 do ukončení kontroly MZd rovněž neprovedlo aktualizaci PP MZd. Rovněž MV nepostupovalo ve smyslu opatření stanovených v PP ČR, když od roku 2012 provedlo u PP MV jedinou aktualizaci, a to v roce 2016.

PP ČR počítá s tím, že dostatečné množství OOP v souladu s doporučeními orgánů ochrany veřejného zdraví zajistí poskytovatelé zdravotní péče. Úroveň ochrany a podmínky pro používání OOP k ochraně zaměstnanců stanoví příloha PP MZd. V PP MZd například ministerstvo doporučuje používat všem zdravotnickým pracovníkům v době pandemie chřipky respirační masky nejvyššího stupně ochrany FFP3. Nicméně to, jakým způsobem mají poskytovatelé zdravotní péče zajistit dostatečné množství OOP v období pandemické pohotovosti nebo vyhlášené pandemie, PP MZd ani jeho přílohy neuváděly.

Celkový objem zásob OOP a ZP byl ve srovnání s jejich reálnou potřebou kvůli vysoké nakažlivosti onemocnění COVID-19 zcela zanedbatelný a nemohl vyřešit kritický nedostatek OOP v prvních týdnech po vyhlášení nouzového stavu v ČR. Faktický objem zásob OOP v resortu zdravotnictví se totiž omezil na vytvoření pohotovostních zásob ve státních hmotných rezervách a tzv. nepodkročitelné minimum objemu OOP ve strategických zásobách fakultních nemocnic. To stanovilo MZd v roce 2010 pro případ vzniku mimořádné události. Například zásoba respirátorů třídy FFP3 v rámci nepodkročitelného minima stačila jen pro 20 % odborného personálu (lékaři, zdravotní sestry a další odborné profese jako záchranáři apod.), a to po omezenou dobu (v řádu hodin), danou použitelností těchto respirátorů.

Ve státních hmotných rezervách bylo dlouhodobě k dispozici malé množství pohotovostní zásoby OOP odpovídající požadavkům MZd. Vzhledem k tomu, že situace typu pandemie spadá do gesce MZd, MV nezařadilo požadavky na zabezpečení OOP a dalších ZP ve státních hmotných rezervách mezi své priority. SSHR tak neměla ve svých zásobách v době vyhlášení nouzového stavu žádné OOP pro základní složky IZS v působnosti MV a rovněž nebyly k dispozici žádné OOP pro občany. Teprve v souvislosti s vývojem epidemiologické situace ve světě požádalo MZd v únoru 2020 SSHR o doplnění pohotovostních zásob resortu zdravotnictví – 1 000 000 ks ochranných ústních roušek, 100 000 ks respirátorů úrovně ochrany FFP3 bez výdechového ventilu a 100 000 ks respirátorů úrovně ochrany FFP3 s výdechovým ventilem.

MV v roce 2016 na pokyn vlády dokončilo ve spolupráci s dalšími ÚSÚ *Analýzu hrozeb pro Českou republiku*¹⁰ (dále také „Analýza hrozeb“). Mezi 22 typy nebezpečí s nepřijatelným rizikem byla nově identifikována epidemie – hromadné nákazy osob, jejímž jediným gestorem bylo určeno MZd. Vláda spolu se schválením Analýzy hrozeb uložila mj. ministři zdravotnictví, ministři vnitra a předsedovi SSHR zpracovat do 31. 12. 2017 typový plán

¹⁰ Schválena usnesením vlády ČR ze dne 27. dubna 2016 č. 369, *k Analýze hrozeb pro Českou republiku*. Zpracování analýzy bylo uloženo MV v součinnosti s dalšími ústředními správními úřady na základě usnesení vlády ČR ze dne 23. října 2013 č. 805, *ke Koncepti ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*.

Epidemie – hromadné nákazy osob (dále také „typový plán epidemie“). Typový plán epidemie¹¹ však neobsahoval konkrétní postupy pro centrální zajištění a distribuci OOP a ZP¹².

Úkoly MV jako orgánu krizového řízení vyplývají z plnění zákonných povinností dle § 10 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).¹³ Jedná se mj. o povinnost kontrolovat zajištění připravenosti ostatních ministerstev a jiných ÚSÚ na řešení krizových situací, kontrolovat krizové plány krajů nebo předávání údajů ministerstvům a jiným ÚSÚ na jejich žádost podle krizového zákona. Tyto kontroly se zaměřením na pandemickou připravenost ze strany MV (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR) a s potřebnou účastí MZd však dlouhodobě prováděny nebyly. Stejně tak nebyla provedena kontrola připravenosti na řešení krizových (epidemických) situací u samotného MZd.

NKÚ prověřil zajištění nezbytných dodávek¹⁴ (dále také „ND“) dle předložených požadavků krajů na MZd v letech 2013, 2015, 2017 a 2019 na zajištění pohotovostních zásob OOP a dalších ZP. Např. v letech 2013 a 2015 požadovaly kraje zajištění ventilátorů na podporu dýchání v celkovém objemu max. 306 ks. MZd s odkazem na analýzy ohrožení v krizových plánech krajů uvedlo, že požadavky nelze zajistit formou pohotovostních zásob. V roce 2017 kraje požadovaly již jen 35 ks ventilátorů a MZd konstatovalo, že v tomto případě je požadavek zajištěn částečně a že případná potřeba bude řešena ve spolupráci s poskytovateli lůžkové zdravotní péče v sousedních krajích.

2. MZd a MV v relativně krátké době překlenuly citelný nedostatek OOP a ZP, a to nákupy v hodnotě téměř 7,5 mld. Kč. Každé kontrolované ministerstvo vytvořilo svůj tým centrálních nákupů. Nevýhodné podmínky ve smlouvách s dodavateli nebo přepravci, problémy s dopravou, distribucí zboží či jeho nedostatečnou kvalitou byly způsobeny mj. tím, že oba týmy vzájemně nespolupracovaly.

MV i MZd před vyhlášením pandemie onemocnění COVID-19 usilovaly o pořízení OOP a ZP prostřednictvím zadání veřejných zakázek, které však pro nedostatek nabídek zrušily a využily výjimky podle zákona o zadávání veřejných zakázek odvolávající se na zvláštní bezpečnostní opatření¹⁵. MV dále během nouzového stavu vyhlásilo otevřené zadávací řízení na pořízení OOP, jehož prostřednictvím uzavřelo několik rámcových smluv např. na dodávky respirátorů FFP2, FFP3 a roušky/ústenky.

MV a MZd vytvořily vlastní samostatné týmy centrálních nákupů, které mezi sebou nespolupracovaly a vzájemně nesdílely informace o jednotlivých cenách nebo potenciálních dodavatelích na trhu OOP a ZP. MV vytvořilo nákupní tým ze svých zaměstnanců a spolupracovalo především se Smíšenou česko čínskou komorou vzájemné spolupráce (dále také „Komora“)¹⁶. MZd zapojilo do nákupního týmu především zástupce z jednotlivých

¹¹ Typový plán *Epidemie – hromadné nákazy osob* ze září 2017, zpracovatel MZd.

¹² V průběhu kontroly MZd v aktualizovaném typovém plánu již zohlednilo poznatky o potřebách v souvislosti s epidemií COVID-19.

¹³ Úkoly MV dle odst. 4 téhož ustanovení plní GŘ HZS.

¹⁴ Nezbytné dodávky podle zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, jsou výrobky, práce nebo služby, bez nichž nelze zajistit překonání krizového stavu.

¹⁵ Ustanovení § 29 písm. c) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

¹⁶ Jedná se o dobrovolné sdružení fyzických a právnických osob, které mají zájem podnikat na území České republiky a na území Čínské lidové republiky. Mezi hlavní činnosti patří např. navazování a rozšiřování

nemocnic, kteří měli zkušenosti s nákupy OOP a ZP. MZd dále využilo v nákupním týmu i služeb externích odborníků.

Podobně byl systém nákupů OOP a ZP řešen také v Lotyšsku, kde nejprve vznikl dvoukolejný systém zapojující Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zdravotnictví, který ovšem později přešel do gesce Ministerstva obrany. Auditní zprávy nejvyšší kontrolní instituce Lotyšska, zaměřené na nákupy Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva obrany v celkové hodnotě cca 546 mil. Kč, jsou k dispozici na jejím webu¹⁷. Systémem nákupů se zabývala i nejvyšší kontrolní instituce Velké Británie (dále také „UK NAO“)¹⁸, která konstatuje, že 86 % ze všech 8 600 předmětných zakázek v celkové hodnotě cca 539 mld. Kč bylo zadáno britským Ministerstvem zdravotnictví a sociální péče. Většinu z těchto zakázek tvořily zakázky na OOP a v přímém zadání bez soutěže jich bylo zadáno celkem 1 301 v hodnotě dosahující téměř 10 mld. Kč. **Pro účely nákupu OOP vznikl, na rozdíl od ČR, jeden meziresortní tým odborníků specializovaný na nákup OOP.**

MZd při nákupu OOP a ZP nezajistilo průzkum trhu a nenastavilo pravidla pro hodnocení nabídek v době nouzového stavu. MZd i MV dostatečně nezajistily auditní stopy u klíčových fází nákupních procesů, které předcházely výdaji peněžních prostředků státního rozpočtu. Dokumentace klíčových nákupních fází u obou ministerstev byla v minimálním rozsahu. Organizace nákupů byla chaotická s řadou nedostatků v dokumentaci, kdy byly uzavírány obchodní vztahy s dodavateli bez jejich prověření. Ministerstva se také dopustila chyb, které vyústily ve sjednání pro stát nevýhodných smluvních podmínek.

MV a MZd vynaložily na nákupy OOP a ZP a související služby v období od 1. 1. 2020 do 31. 8. 2020 celkem 8,5 mld. Kč. Konkrétně se jednalo o následující komodity a služby:

Tabulka č. 1: Celkový přehled nákupů OOP a ZP realizovaných MV a MZd

Kategorie	Počet objednávek	Počet dodavatelů	Pořízené množství v ks	Celkem uhrazeno v Kč včetně DPH
OOP a ZP	420	148	302 040 138	7 473 127 239
Doprava	59	23	-	987 414 961
Ostatní	141	58	328 645	64 390 390

Zdroj: předložená dokumentace MZd a MV, viz příloha č. 1.

Pozn.: v kategorii *ostatní* byly nakoupeny např. služby související s testováním vzorků, zajištění provozu informační linky.

Obě ministerstva pořizovala ve stejném období OOP ve shodném stupni ochrany dýchacích cest. Z předložené dokumentace k nákupům OOP a ZP (viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru) NKÚ zjistil rozdílné ceny, resp. odlišná cenová rozpětí. Jednalo se o období, kdy stát

kontaktů mezi těmito subjekty obou zemí, v poskytování informačního servisu podnikatelům a ostatním zájemcům nebo v zajišťování odborné pomoci při uzavírání obchodních smluv.

¹⁷ SAI Lotyšska:

1) *The use of additional funding allocated to the Ministry of the Interior for the purchase of personal protective equipment and disinfectants*, zveřejněna dne 15. 2. 2021, dostupná [zde](#);

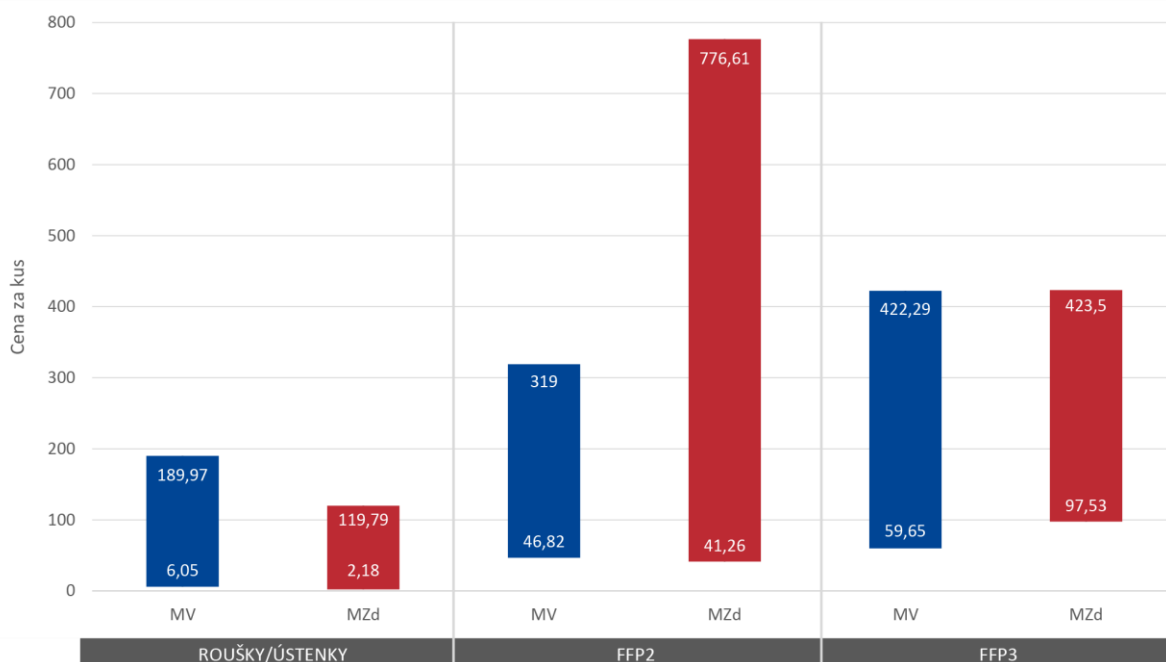
2) *Health Delivery process of personal protective equipment (protective face masks and respirators) in the health sector*, zveřejněna dne 15. 2. 2021, dostupná [zde](#);

3) *The procurement system established by the Ministry of Defence and the procurements made during the emergency to limit the spread of COVID-19*, zveřejněna dne 15. 2. 2021, dostupná [zde](#);

¹⁸ SAI Velké Británie: *Investigation into government procurement during the COVID-19 pandemic*, zveřejněna dne 15. 2. 2021, dostupná [zde](#).

zakázal prostřednictvím mimořádných opatření prodej respirátorů FFP3 jiným osobám než státu.

Graf č. 1: Rozpětí jednotkových cen vybraných komodit pořizovaných MV a MZd

Zdroj: předložená dokumentace MV a MZd, viz příloha č. 1.

Pozn.: Jedná se o nákupy za období leden až srpen 2020.

NKÚ zjistil, že rozdílnost cen ovlivnila i technická specifikace výrobku. Obzvláště se to projevovalo u kategorie roušek/ústenek, do níž na základě postupů MZd a MV patřily jak jednorázové ústenky, tak textilní opakovaně využitelné roušky s potiskem. Podobně zásadní vliv na cenu měl například i typ a vybavení pořizovaných plicních ventilátorů.

Kontrola naopak nepotvrdila předpoklad, že k největším odchylkám u jednotkových cen srovnatelného zboží docházelo pouze u nákupů v prvních dnech nouzového stavu, kdy trh vykazoval největší nedostatek zdravotnického materiálu.

Konečné ceny za dodávky OOP a ZP ještě ovlivní probíhající spory o úhradu nákladů na jejich dopravu nebo také reklamační řízení, v jejichž rámci má být např. dodáno nové zboží za to, které nesplnilo kvalitativní parametry.

3. Stát zajišťoval dopravu OOP a ZP především letecky, a to včetně zboží, které bylo majetkem nestátních subjektů. Ministerstva smluvně neošetřila úhradu těchto nákladů, a existuje tak riziko jejich neuhrazení.

Kritický nedostatek OOP a ZP v zemích EU přiměl MV a MZd nakupovat toto zboží v řadě případů přímo od zahraničních dodavatelů/výrobců, a to zejména z ČLR. Ministerstva proto musela zajistit dopravu nakoupených komodit do ČR.

Většinu dodávek zboží ze zahraničí zajistilo MV v rámci leteckého mostu, jehož prostřednictvím přepravovalo materiál od druhé poloviny března do začátku května 2020. MZd si část dopravy zboží ze zahraničí zajišťovalo samo, nicméně využilo i přepravy organizované MV.

V rámci leteckého mostu¹⁹ se uskutečnilo celkem 49 letů, přičemž náklady na zajištění tohoto leteckého mostu činily 688 mil. Kč. MV za dopravu OOP a ZP z ČLR uhradilo celkem 833,6 mil. Kč, za vnitrostátní dopravu v ČLR a ostatní náklady spojené s dopravou 2,2 mil. Kč. MZd uhradilo za dopravu a související služby částku 67,1 mil. Kč. K části letecké přepravy se vztahovaly i zálohové faktury za tyto služby, které dosáhly částky 83,9 mil. Kč a nebyly do ukončení kontroly uzavřeny. K přepravě OOP a ZP využilo MV také železniční dopravu. Podle zjištění NKÚ náklady na železniční přepravu OOP a ZP činily pouze 13,98 mil. Kč z celkových 987 mil. Kč.

NKÚ porovnal náklady na dopravu u počátečních letů, které zabezpečoval armádní speciál a velkokapacitní letouny AN-124 Ruslan (dále také „Ruslan“), u následného leteckého mostu a u železniční dopravy. Náklady na přepravu letouny Ruslan ze Šen-čenu činily 495 Kč/kg přepraveného nákladu. Jejich výši ovlivnil krátký čas nakládky na letišti, který znemožnil využít celou kapacitu letadel. Náklady na přepravu zboží leteckým mostem ze Šanghaje činily 436 Kč/kg. Použitím železniční přepravy se náklady na přepravu podařilo snížit na 21 Kč/kg přepravovaného nákladu.

Kontrolou bylo zjištěno, že dopravy hrazené MV využily i nestátní subjekty pro přepravu zboží, které bylo v jejich vlastnictví. Toto zboží z větší části tvořily OOP a ZP pro potřeby MZd, které si je u těchto subjektů objednalo. Náklady za dopravu těchto OOP a ZP činily celkem 81 mil. Kč a MV je fakturovalo ke dni 5. 11. 2020 celkem 15 subjektům. Tyto přefakturace začaly oba resorty řešit až dva měsíce po uskutečněné přepravě. Do konce kontroly nebyly tyto přefakturace, s výjimkou jednoho případu, uhrazeny. S postupem MV a MZd většina dodavatelů nesouhlasila. Argumentovali, že dopravu již kompenzovali MZd prostřednictvím slevy z kupní ceny, a další úhradu nákladů považovali za neoprávněný požadavek.

OOP a ZP byly přepraveny státem pro nestátní subjekty bez smluvního ujednání o jejich konečném užití. Na základě rozhodnutí Komise (EU) 2020/491 bylo toto zboží osvobozeno od cla a od DPH za předpokladu, že bylo určeno k bezplatnému rozdělování. Podle NKÚ existuje riziko, že dovezené zboží takto rozdělováno nebylo.

Přestože usnesení vlády ČR ze dne 23. března 2020 č. 286²⁰ umožňovalo operativně distribuovat ochranné prostředky (roušky/ústenky, respirátory) občanům ČR rovněž prostřednictvím České pošty, s.p., samosprávy nebo jiným vhodným způsobem, MV nestanovilo konkrétní podmínky této distribuce. NKÚ zjistil, že MV předalo 1,8 mil. ks OOP a ZP podnikatelskému subjektu pro jeho další distribuci, aniž by smluvně stanovilo podmínky pro zachování veřejného zájmu.

MV distribuovalo OOP pro všechny subjekty s výjimkou těch, které zásobovalo MZd (např. fakultní nemocnice, odběrová místa a hygienické stanice). Přebírání nakoupených OOP a ZP, jejich skladování a následnou distribuci zajišťovala pro MZd na základě vzájemné dohody SSHR. V pozdějším období část materiálu MZd distribuovalo prostřednictvím HZS krajům v jejich územní působnosti např. praktickým lékařům, stomatologům a dalším distribučním místům. Distribuci OOP těmto cílovým skupinám, tedy na úrovni krajů a obcí s rozšířenou

¹⁹ Letecký most ze Šanghaje zahrnoval celkem 49 letů v období od 24. 3. do 3. 5. 2021 a MV jej vybudovalo kvůli logistickým problémům spojených s lety ze Šen-čenu (armádní speciál a čtyři lety Ruslan).

²⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 23. března 2020 č. 286, *k zabezpečení nákupu a distribuce ochranných prostředků potřebných k řešení a prevenci epidemie onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem s označením SARS-CoV-2 Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zdravotnictví.*

působností, nemohl NKÚ prověřit s ohledem na rozsah kontrolní působnosti, která je omezena na kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.

4. MZd začalo s testováním kvality OOP s odstupem dvou týdnů od prvních objednávek a i poté byl proces kontroly kvality OOP a ZP oproti běžnému rozsahu testování redukován na minimum. Obdobně tomu bylo u MV. Proces testování nastavený ministerstvy tak poskytl jen minimální záruku kvality objednávek necertifikovaného zboží.

OOP a ZP musí za běžného stavu projít před uvedením na trh v České republice, resp. EU, náročným procesem posouzení kvality (dále také „certifikace“). Než jsou uvedeny na trh, musí splnit požadavky směrnic a norem pro řádné posouzení shody, aby jim mohlo být vydáno prohlášení o shodě a získaly označení CE s číslem notifikované osoby tzv. notified body.²¹ Zdravotnické prostředky musí splňovat požadavky směrnice Rady 93/42/EHS²², u respirátorů se pak jedná o splnění požadavků nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/425 (dále také „nařízení 2016/425“).²³ Respirátory pro zdravotnické pracovníky musí splňovat požadavky obou těchto předpisů.

Respirátory, které dosud neprošly celým procesem posouzení shody, smí vstupovat na trh a do distribučních kanálů jen na základě výjimky České obchodní inspekce. Pro splnění této výjimky je nutné zajistit soulad minimálního technického stavu výrobku s platnými nařízeními a prokázat jeho základní účinnost dle ČSN EN 149+A1²⁴. Za situace pandemie onemocnění COVID-19 byla právě taková výjimka povolena komisí EU pro dovoz nedostatkových komodit ze zemí mimo EU, a to prostřednictvím doporučení Komise (EU) 2020/403²⁵. Dovážené komodity tak v době účinnosti tohoto doporučení nemusely splňovat standardní kvalitativní požadavky EU. Výjimka ale neznamenal, že by bylo možné dodávat na trh EU jakékoliv prostředky bez následné kontroly. Minimální požadavky na ochranu zdraví a bezpečnost musely být zachovány.

Jednou z podmínek uzavření obchodních vztahů mezi kontrolovanými ministerstvy a dodavateli bylo, že k nabízenému zboží musel dodavatel doložit alespoň některý z následujících dokladů: CE certifikát, prohlášení o shodě, žádost výrobce k notifikovanému pracovišti doloženou potřebnými dokumenty nebo testovací zprávy výrobků od čínských akreditovaných zkušeben. S ohledem na to, že mnoho evropských akreditovaných zkušeben pozastavilo v době nouzového stavu vydávání svých certifikátů, MZd a MV rozhodly, že budou vzorky respirátorů z dodaných objednávek testovat ve veřejné výzkumné instituci (dále také „v. v. i.“). Cílem bylo ověřit splnění základních kvalitativních požadavků (dýchacích odporů a počátečních průniků aerosolu). MZd tyto testy začalo provádět až od 27. 3. 2020. Od tohoto

²¹ Notifikovaná osoba je autorizovaná osoba, kterou oznámí Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví orgánům Evropské unie, popřípadě příslušným orgánům členských států EU, že daný subjekt splňuje příslušné požadavky a je schopen posuzování shody podle příslušných směrnic. Notifikovanou osobu oznamuje daný členský stát. Na základě dokumentace vydané notifikovanou osobou je možné označení výrobků evropskou značkou shody CE. Nově se notifikované osoby označují jako oznámené subjekty.

²² Směrnice Rady 93/42/EHS ze dne 14. června 1993 o zdravotnických prostředcích.

²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425 ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS.

²⁴ Česká technická norma ČSN EN 149+A1 *Ochranné prostředky dýchacích orgánů – Filtrační polomasky k ochraně proti částicím – Požadavky, zkoušení a značení.*

²⁵ Doporučení Komise (EU) 2020/403 ze dne 13. března 2020 o postupech posuzování shody a dozoru nad trhem v souvislosti s hrozbou nákazy koronavirem COVID-19.

data mělo podle svého vyjádření možnost pozdržet dodávky na skladě, a poskytnout tak vzorky z těchto dodávek k testování ještě před jejich distribucí.

V rámci nákupů MZd uskutečnilo celkem 120 objednávek na dodávky respirátorů, z nichž 64 mělo platnou certifikaci pro trh EU s označením CE. Nejčastějšími výrobky, které neměly doklady v souladu s evropskými předpisy, byly respirátory s označením KN95, N95 a KN99 stupně 1, 2 a 3, posuzované dle čínských norem²⁶. MZd poskytlo veřejné výzkumné instituci vzorky zboží ze 42 objednávek v celkovém počtu 335 kusů vzorků.

MV testovalo z jednotlivých dodávek pouze vzorky OOP vyrobené mimo EU. Ve všech případech se jednalo o dodávky OOP dovezené z ČLR. U dodávek od tuzemských dodavatelů zboží MV předpokládalo, že se jedná o certifikované zboží, ačkoli dodávky nebyly doloženy příslušnou certifikací. Tyto dodávky OOP testovány nebyly. NKÚ hodnotí tento postup testování kvality jako netransparentní, neboť objednané zboží bylo do ČR dopravováno zpravidla v několika dodávkách, takže testována byla jen část dodávky dané smlouvy. NKÚ kontrolou vybraného vzorku dodávek zjistil, že v některých případech se zboží dodané v rámci jednotlivých dodávek neshodovalo s testovaným vzorkem. Často tak byla kvalita zaručena jen u části dodávek (vybraná subdodávka) – podrobnosti v **příloze č. 2** tohoto kontrolního závěru.

MV ani MZd v případě objednávek respirátorů z ČLR nedefinovalo požadavky, které by zohledňovaly rozdílné velikostní potřeby uživatelů na evropském a asijském trhu, dále nerozlišovalo ani jejich odlišnosti vyplývající z testování dle příslušných národních norem.

S ohledem na zmíněná rizika v systému testování kvality dodaných respirátorů NKÚ podrobně prověřil vybraný vzorek dodávek, které jsou uvedeny v následující tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Přehled objednávek z testování MV a MZd v kontrolovaném vzorku NKÚ

Objednatel	Respirátory		Ústenky/(roušky		Počet objednávek
	mil. Kč	mil. ks	mil. Kč	mil. ks	
MZd	677,4	7,5	169,7	15,1	15
MV	1 146	20,8	308,3	30,8	14
CELKEM	1 823,4	28,3	478	45,9	

Zdroj: vypracoval NKÚ dle dokladů předložených MV a MZd.

Z kontroly, kterou NKÚ provedl na vybraném vzorku objednávek, který zahrnoval 28,3 mil. ks respirátorů za celkem 1,8 mld. Kč²⁷, vyplynulo mj.:

- Respirátory, které **vyhověly testování** kvality, představovaly téměř 32 % z celkového finančního objemu. Jednalo se o 576,7 mil. Kč²⁸ (8,1 mil. ks).
- Respirátory, které **nebyly testovány**, představovaly 20 % z celkového finančního objemu vzorku, tj. 369,9 mil. Kč (6,9 mil. ks).
- Respirátory, které **nevyhověly při prvních testech** kvality, činily téměř 48 % z celkového finančního objemu, což je 876,6 mil. Kč (13,3 mil. ks). Při **opakovaném testování vyhověly** respirátory v celkové hodnotě 635,1 mil. Kč (9,6 mil. ks). Respirátory v celkové hodnotě 241,5 mil. Kč (3,7 mil. ks) **testům nevyhověly**.

²⁶ GB 19083-2010 *Technické požadavky na ochranné masky pro zdravotnické použití (pro oblast zdravotnictví)* a GB 2626-2006 *Ochranné prostředky dýchacích orgánů – respirátory na čištění vzduchu bez napájení (pro oblast průmyslu)*.

²⁷ Jedná se o část vzorku z celkového objemu 2,3 mld. Kč.

²⁸ Základem pro výpočet je 1 823 216 769 Kč.

Tím, že MV a MZd poskytly pracovníkům zdravotních a sociálních služeb toto zboží, existuje riziko, že pracovníci obdrželi OOP, které nevyhověly ve výše uvedeném testování kvality. Nakolik bylo toto riziko naplněno, nemohl NKÚ v rámci jemu svěřené zákonné působnosti ověřit.

Podrobnosti k prověřovanému vzorku OOP jsou uvedeny v **příloze č. 2** tohoto kontrolního závěru.

II. Informace o kontrolované oblasti

WHO prohlásila šíření nového koronaviru SARS-CoV-2 (onemocnění COVID-19) za pandemii dne 11. 3. 2020. Následující den vyhlásila vláda ČR usnesením č. 194²⁹ nouzový stav na celém území státu, nejdříve na dobu 30 dnů, který byl postupně usneseními ze dne 9. dubna 2020 č. 396³⁰, ze dne 24. dubna 2020 č. 457³¹ a ze dne 30. dubna 2020 č. 485³² prodloužen až do 17. 5. 2020.

Za účelem zvládnutí epidemie COVID-19 na území ČR vláda svým usnesením ze dne 9. března 2020 č. 187 uložila mj. ministru zdravotnictví nakoupit všechny potřebné prostředky k řešení a prevenci pandemie COVID-19, zejména OOP (respirátory třídy ochrany FFP2 nebo FFP3 a ochranné filtrační polomasky), prostřednictvím jednacích řízení bez uveřejnění (dále také „JŘBU“). V usnesení vlády ČR ze dne 19. března 2020 č. 263³³ a usnesení ze dne 23. března 2020 č. 286³⁴ vláda konstatovala, že MZd a MV nakupují ochranné prostředky a další vybavení k řešení a prevenci epidemie onemocnění COVID-19 (zejména z Čínské lidové republiky) ve veřejném zájmu a že tato ministerstva jsou oprávněna předmětné prostředky distribuovat státním i nestátním subjektům a občanům České republiky.

Vláda ČR svými usneseními ze dne 12. března 2020 č. 202³⁵, ze dne 13. března 2020 č. 206³⁶, ze dne 15. března 2020 č. 224 a ze dne 30. března 2020 č. 349 uvolnila na nákup prostředků k řešení a prevenci epidemie finanční prostředky ve výši 5 053,5 mil. Kč. Byly určeny na pořízení materiálu spotřebního charakteru i investičního majetku.

²⁹ Usnesením vlády ČR ze dne 12. března 2020 č. 194 byl vyhlášen pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaného jako SARS CoV-2/ na území České republiky nouzový stav od 14.00 hodin dne 12. 3. 2020 na dobu 30 dnů.

³⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 9. dubna 2020 č. 396, *o prodloužení nouzového stavu v souvislosti s epidemií viru SARS-CoV-2.*

³¹ Usnesení vlády ČR ze dne 24. dubna 2020 č. 457, *k žádosti o prodloužení nouzového stavu v souvislosti s epidemií viru SARS-CoV-2.*

³² Usnesení vlády ČR ze dne 30. dubna 2020 č. 485, *o prodloužení nouzového stavu v souvislosti s epidemií viru SARS CoV-2.*

³³ Usnesení vlády ČR ze dne 19. března 2020 č. 263, *k zabezpečení nákupu a distribuce ochranných prostředků potřebných k řešení a prevenci epidemie onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem s označením SARS-CoV-2 Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zdravotnictví.*

³⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 23. března 2020 č. 286, *k zabezpečení nákupu a distribuce ochranných prostředků potřebných k řešení a prevenci epidemie onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem s označením SARS-CoV-2 Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zdravotnictví.*

³⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 12. března č. 202, *o nákupu 150 kusů plicních ventilátorů Ministerstvem zdravotnictví.*

³⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 13. března 2020 č. 206, *k zajištění nákupu ochranných prostředků a dalšího vybavení Ministerstvem zdravotnictví.*

Vyhlášený nouzový stav umožnil MZd a MV uplatnit při nákupech potřebných prostředků k řešení a prevenci epidemie COVID-19 ustanovení § 29 písm. c) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, (dále také „ZZVZ“), tedy použít obecnou výjimku v rámci zvláštních bezpečnostních opatření.

Vláda při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace, při jejich řešení nebo k ochraně kritické infrastruktury zřizuje podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb.³⁷ Ústřední krizový štáb (dále též „ÚKŠ“). ÚKŠ je pracovním orgánem vlády pro řešení krizových situací a je zařazen do systému orgánů Bezpečnostní rady státu. Jeho složení a činnost upravuje v souladu s ustanovením § 24a zákona č. 240/2000 Sb. statut ÚKŠ, který schvaluje vláda. Statut ÚKŠ byl přijat usnesením vlády ČR ze dne 24. listopadu 2008 č. 1500³⁸. Členy ÚKŠ jsou mj. zástupci kontrolovaných osob MZd, MV a SSHR. Ve funkci předsedy ÚKŠ byl nejprve náměstek ministra zdravotnictví, následně tuto funkci převzal ministr vnitra.

Ministerstvo zdravotnictví je podle ustanovení § 10 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále také „kompetenční zákon“) ústředním orgánem státní správy mj. pro zdravotní služby, ochranu veřejného zdraví a poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti. Rozsah působnosti MZd v oblasti ochrany veřejného zdraví upravuje ustanovení § 80 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. MZd je klíčovým orgánem soustavy orgánů ochrany veřejného zdraví, poskytuje součinnost Ministerstvu obrany (dále také „MO“) a Ministerstvu vnitra, které jsou rovněž orgány ochrany veřejného zdraví při výkonu státní správy ve své působnosti. MZd řídí a kontroluje orgány ochrany veřejného zdraví, kterými jsou krajské hygienické stanice (dále také „KHS“). MZd zřizuje služební místo hlavního hygienika ČR, který má ze zákona o ochraně veřejného zdraví postavení náměstka pro řízení sekce a ve věcech ochrany a podpory veřejného zdraví vystupuje jako orgán ministerstva. MZd jako orgán ochrany veřejného zdraví řídí další orgány ve své působnosti, kterými jsou KHS a Státní zdravotní ústav (dále také „SZÚ“).

Hlavní hygienik ČR je místopředsedou Ústřední epidemiologické komise, které předsedá ministr zdravotnictví. MZd je zpracovatelem *Pandemického plánu České republiky* a *Pandemického plánu rezortu zdravotnictví* a dále specifických dokumentů krizového řízení, ze kterých plyne pro MZd a organizace v jeho přímé působnosti řada povinností v rámci plnění opatření, která jsou stěžejní pro připravenost a řešení epidemické situace.

MZd je organizační složkou státu, účetní jednotkou a správcem kapitoly státního rozpočtu 335, dále je podle krizového zákona orgánem krizového řízení. Další oprávnění (činnosti) MZd v době krizového stavu jsou stanoveny zejména v ustanovení § 11 krizového zákona a v navazujících prováděcích předpisech.

Ministerstvo vnitra je podle ustanovení § 12 kompetenčního zákona ústředním orgánem státní správy mimo jiné pro krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém. Povinnosti MV jako orgánu krizového řízení jsou stanoveny zejména v ustanovení § 10 krizového zákona.

³⁷ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

³⁸ Usnesení vlády ČR ze dne 24. listopadu 2008 č. 1500, *ke statutu Ústředního krizového štábu*.

Podle ustanovení § 83 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb. plní MV rovněž úkoly státní správy v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru v bezpečnostních sborech. MV je zpracovatelem vlastního resortního pandemického plánu.

Organizační součástí MV je Policejní prezidium ČR a Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále také „GŘ HZS“). Hasičský záchranný sbor ČR (dále také „HZS ČR“) je jednotným bezpečnostním sborem ČR, jehož základním úkolem je chránit mj. životy a zdraví obyvatel před mimořádnými událostmi a krizovými situacemi, a tvoří jej mj. GŘ HZS a hasičské záchranné sbory krajů. Činnost HZS ČR upravuje zákon č. 320/2015 Sb., dle kterého GŘ HZS mj. řídí hasičské záchranné sbory krajů. HZS ČR v rámci ochrany obyvatelstva zabezpečuje a koordinuje činnost při plnění úkolů v této oblasti (§ 10 krizového zákona) včetně některých dalších úkolů vyplývajících např. z krizového plánu MV z roku 2013. GŘ HZS dále kontroluje plnění úkolů hasičských záchranných sborů krajů a poskytuje jim metodickou pomoc.

Správa státních hmotných rezerv je ústředním orgánem státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy (dále také „HOPKS“) a státních hmotných rezerv (dále také „SHR“). SSHR je organizační složkou státu, účetní jednotkou a správcem kapitoly 374 státního rozpočtu. Její působnost je upravena zejména zákonem č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv. V čele SSHR je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda ČR. SSHR zejména zpracovává koncepci systému HOPKS a systému SHR, v této souvislosti provozuje informační systémy (dále také „IS“) pro plánování civilních zdrojů a pro koordinaci a podporu procesů při řešení požadavků na věcné zdroje za krizových stavů (IS *Argis* a IS *Krizkom*), provádí opatření k řešení souvisejících aktuálních problémů, financuje a koordinuje přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy, pořizuje státní hmotné rezervy, nakládá s nimi a provádí kontrolu přípravy opatření pro krizové stavy včetně kontroly prostředků, které poskytuje ze své rozpočtové kapitoly subjektům zapojeným do systému opatření pro krizové stavy. Zásady činnosti SSHR a zásady její organizace stanoví Statut Správy státních hmotných rezerv schválený vládou ČR. Dle PP ČR se SSHR podílí na přípravě postupu pro využití regulačních opatření v době vyhlášení krizového stavu.

III. Rozsah kontroly

Předmětem kontrolní akce byly peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s epidemiologickou situací v České republice. NKÚ měl za cíl prověřit, zda vybrané organizační složky státu vynakládaly peněžní prostředky v souladu s právními předpisy, zejména při nákupech osobních ochranných a dalších zdravotnických prostředků a služeb pro účely protiepidemických opatření v souvislosti s výskytem onemocnění COVID-19 v České republice.

Kontroly byly u MZd a MV podrobeny činnosti související s výdaji na nákupy osobních ochranných a dalších zdravotnických prostředků a služeb pro účely protiepidemických opatření v souvislosti s výskytem onemocnění COVID-19. Kontrolované činnosti spočívaly především v:

- přípravě a schopnosti reakce na krizové stavy v oblasti ochrany zdraví před epidemiemi infekčních nemocí, tzn. zpracování koncepčních a krizových dokumentů a naplnění jimi stanovených úkolů a opatření;
- činnosti orgánu krizového řízení zejména v době po vyhlášení pandemie COVID-19 Světovou zdravotnickou organizací a vyhlášením nouzového stavu vládou ČR v březnu 2020,

a to včetně metodické podpory, koordinace i řízení materiálního zajištění osobních ochranných a vybraných zdravotnických prostředků;

- centrálních nákupech osobních ochranných a dalších zdravotnických prostředků v souvislosti s reakcí na epidemiologickou situaci v roce 2020, a to včetně distribuce zejména poskytovatelům zdravotních služeb a dále ověřování použitelnosti (kvality) pořízených nebo darovaných osobních ochranných prostředků.

Kontrole u SSHR byly podrobeny zejména následující činnosti:

- nastavení a využití krizového plánu SSHR a pandemického plánu SSHR;
- zabezpečení financování, pořizování, obměny, záměny, půjčky, uvolnění, nájmu, prodeje, skladování a ochraňování státních hmotných rezerv na základě požadavků ústředních správních úřadů v oblasti osobních ochranných prostředků a dalších zdravotnických prostředků;
- informační podpora spočívající v IS *Argis* pro plánování a zajišťování nezbytných dodávek a využitelnost IS *Krizkom* pro sběr požadavků a distribuci nezbytných dodávek v době krizového stavu;
- distribuce osobních ochranných prostředků a dalších zdravotnických prostředků zajišťovaná SSHR, včetně plnění povinností, které MZd stanovilo v zápisu o zmocnění SSHR;
- kontrolní činnost SSHR u MV (GŘ HZS), MZd a u ústředních správních úřadů a dodavatelů ND v rozsahu přípravy plánovaných hospodářských opatření pro krizové stavy a přijetí nápravných opatření na základě výsledků kontrol.

NKÚ vyhodnotil nízkou spolehlivostí informací, které zejména MZd a MV publikovaly na jaře 2020 o jejich nákupech, a na základě toho přistoupil ke kompletní kontrole dokladů k obdržným darům a všem nákupním operacím MZd a MV souvisejících s OOP a ZP v inkriminovaném období. Konkrétně se jednalo o tyto doklady: objednávky, smlouvy, faktury, certifikáty, předávací protokoly, reklamační protokoly, storna faktur či dobropisů, bankovní výpisy a další relevantní dokumenty, kterými disponovaly kontrolované osoby.

Vybrané údaje z dokladů předložených kontrolovanými osobami byly transformovány do strukturované podoby datasetu. Kvalita datasetu byla přímo závislá na kvalitě dokladů, především pak na úplnosti a správnosti údajů na nich uvedených. NKÚ zjistil, že v řadě případů byly doklady opravovány zpětně, dále opravy činěné vydáním nových dokladů nebo následně opravených dokladů.

Dataset v **příloze č. 1** tohoto kontrolního závěru prezentuje údaje o nákupních a dalších souvisejících operacích v období od 1. 1. 2020 do 31. 8. 2020. NKÚ se rovněž zabýval nákupy před prvním vyhlášením nouzového stavu, kdy potřebné OOP pořizovalo MV, resp. Policejní prezidium České republiky. Tyto nákupy ve srovnání s nákupy během nouzového stavu zajistily jen nevýznamné množství OOP od tuzemských dodavatelů. Nicméně pro úplnost při kontrole zjišťovaných skutečností jsou rovněž součástí datasetu. Pro ilustraci lze uvést, že NKÚ při prověřování údajů u MZd a MV a následně při tvorbě datasetu vycházel z 594 objednávek, 1 111 faktur a 1 394 dodacích listů. V desítkách případů se jednalo o zálohové faktury, storna faktur, dobropisy a tzv. platební poukazy.

NKÚ ve výsledcích kontrol vždy usiluje o poskytování přesných informací. Skutečnosti, které NKÚ zachytil v datasetu, jsou platné k datu 30. 9. 2020. NKÚ upozorňuje, že i po skončení kontroly probíhala na straně kontrolovaných osob jednání, která mohla vést k dodatečným úpravám zachycených finančních operací, a to zejména v důsledku následných úprav cenových a dalších podmínek mezi smluvními stranami. Tyto změny mohou být vyvolány např. výsledky testů kvality dodaného zboží nebo zjištěnými rozdíly mezi objednaným a skutečně dodaným objemem daného zboží.

Kontrolováno bylo období let 2011–2020, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Celkový kontrolovaný objem peněžních prostředků vynaložených za nákupy OOP a ZP včetně souvisejících nákladů v reakci na tzv. první vlnu pandemie COVID-19 odpovídá výši cca 8,5 mld. Kč.

Kontrolovaný objem peněžních prostředků činil u MV a MZd:

- na systémové úrovni prostředky státu závazného ukazatele MV „zajištění přípravy na krizové situace podle zákona č. 240/2000 Sb.“ ve výši téměř 290 mil. Kč včetně DPH;
- jednotlivé nákupy OOP a ZP souvisejících služeb bez dopravy z ČLR v souhrnné částce přesahující 7,5 mld. Kč (včetně DPH);
- doprava a s tím související služby (např. pojištění) v souhrnné částce 987 mil. Kč včetně DPH.

Kontrolovaný objem peněžních prostředků činil u SSHR přes 3 mld. Kč, což odpovídá ceně distribuovaného materiálu pořízeného na základě smluv/objednávek uzavřených Ministerstvem zdravotnictví v souvislosti s epidemiologickou situací v České republice. SSHR v průběhu první poloviny roku 2020 samostatně OOP a ZP nenakupovala.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. U čínských geografických názvů používá NKÚ oficiální českou transkripci.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Pandemická a krizová připravenost

MZd je klíčovým orgánem soustavy orgánů ochrany veřejného zdraví, poskytuje součinnost i dalším orgánům ochrany veřejného zdraví při výkonu státní správy ve své působnosti. Z ustanovení § 80 odst. 1 písm. x) zákona č. 258/2000 Sb.³⁹ vyplývá pro MZd povinnost zpracovat a koordinovat zpracování PP ČR a PP MZd.

1.1 Pandemický plán ČR a pandemické plány MZd, MV a SSHR

Pandemický plán České republiky byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 14. září 2011 č. 682 a je základním dokumentem, který stanoví postupy a základní systém reakce ČR na pandemickou situaci. Reflektuje doporučení Světové zdravotnické organizace⁴⁰ *Pandemic Influenza preparedness and response – a WHO guidance document* z roku 2009 a doporučení EU pro národní pandemické plánování. Hlavním cílem doporučení je zmírnit očekávané

³⁹ V ustanovení je uvedeno: „Ministerstvo zdravotnictví ... zajišťuje a koordinuje zpracování Pandemického plánu České republiky a zpracovává Pandemický plán zdravotnictví.“

⁴⁰ ČR je členem WHO od 19. ledna 1993 jako jeden z nástupnických států bývalého Československa.

zdravotní, sociální a ekonomické následky pandemie. Jedná se o aktualizované pokyny globálního plánu připravenosti na chřipku, úlohy WHO a doporučení pro vnitrostátní opatření před pandemií a během ní. Dále PP ČR reflektuje doporučení EU *Sdělení komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o plánování připravenosti a reakce na pandemii chřipky v Evropském společenství* COM (2005) 605.

V období nejisté pravděpodobnosti výskytu pandemie, tedy v tzv. interpandemickém období (fáze 1–3), nastavená dílčí opatření akcentují vzájemnou spolupráci subjektů, **pravidelně se schází ÚEK, orgány krizového řízení provádí periodické revize pandemických plánů minimálně 1x za dva roky** a přezkoumávají akceschopnost zdravotnického personálu na celostátní i krajské úrovni pro případ zvýšeného objemu zdravotní péče. V neposlední řadě jsou řešeny **odhady a plánování nákupu a distribuce osobních ochranných pomůcek pro ochranu zaměstnanců**, a to zejména zaměstnanců poskytovatelů zdravotních služeb.

V období střední až vysoké pravděpodobnosti vzniku pandemie, tedy v tzv. období pandemické pohotovosti (fáze 4–5), MZd, SZÚ a KHS mají za úkol stanovit a upřesnit potřebnou úroveň ochrany a podmínky pro používání osobních ochranných pomůcek. **V tomto období rovněž dotčené subjekty upřesňují požadavky na nákup a distribuci osobních ochranných pomůcek pro ochranu zaměstnanců a dále finalizují přípravy na pandemii včetně nákupu a distribuce ochranných pomůcek pro ochranu zaměstnanců stanovených pandemickým plánem.** V oblasti zdravotnictví jsou dotčenými subjekty poskytovatelé zdravotních služeb.

Vláda ČR svým usnesením ze dne 28. června 2010 č. 501, *ke Zprávě o přijatých opatřeních ke snížení dopadů pandemie chřipky a jejich vyhodnocení*, uložila v bodě II odst. 1 ministryni zdravotnictví provést do 30. června 2011 ve spolupráci s ÚEK aktualizaci *Pandemického plánu České republiky* (z roku 2006) pro případ pandemie chřipky. V předkládací zprávě k usnesení pak bylo uvedeno, že PP ČR by měl být zobecněn do formy plánu na přípravu řešení mimořádné události s výskytem infekčního onemocnění, tak aby nezohledňoval pouze případ výskytu pandemické chřipky.

V reakci na výše uvedené usnesení vlády ČR zpracovalo MZd pro rok 2011 aktualizaci PP ČR. V předmluvě PP ČR bylo uvedeno: „*Předkládaná aktualizace byla mj. iniciována zkušenostmi získanými z pandemie 2009/2010 a současně zohledňuje nové poznatky o šíření chřipkového viru i o vzniku nových pandemických variant, dále aktuální doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO) i implementaci Mezinárodních zdravotnických předpisů (IHR (2005)). Zkušenosti rovněž prokázaly, že hrozba nových infekčních onemocnění (jako např. SARS) vyžaduje v mnoha bodech implementaci opatření shodných s opatřeními při pandemii chřipkového viru. Pandemický plán je proto uzpůsoben tak, aby byl v takovýchto situacích dle potřeby aplikovatelný.*“

V PP ČR z roku 2011 bylo mezi opatřeními pro interpandemické období stanoveno: „*Orgány krizového řízení provádějí periodické revize pandemických plánů minimálně 1x za 2 roky anebo podle potřeby.*“

NKÚ na internetových stránkách WHO zjistil, že v letech 2013, 2017 a 2018 vydala WHO aktualizované pokyny pro revizi pandemických plánů.⁴¹ V roce 2017 Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí (dále také „ECDC“) vydalo pro zlepšení připravenosti dokument ECDC TECHNICAL REPORT: *Guide to revision of national pandemic influenza preparedness plans Lessons learned from the 2009 A(H1N1) pandemic*, který se týkal dobré praxe⁴².

Kontrolou bylo zjištěno, že MZd od roku 2011 neaktualizovalo PP ČR a ani neprovedlo jeho revizi. To MZd zdůvodnilo tím, že PP ČR byl opakovaně na různých fórech hodnocen jako jeden z nejlepších a nejedná se o materiál s obligatorní vahou.

MZd neaktualizovalo PP ČR, přestože v samotném plánu z roku 2011 i jeho předchozí verzi bylo mj. stanoveno provádět periodické revize pandemických plánů minimálně jednou za dva roky anebo dle potřeby. MZd tak neplnilo toto opatření PP ČR ani nepostupovalo v souladu s doporučeními WHO k revizi pandemických plánů.

Kontrolou bylo zjištěno, že MZd v rámci své reakce na epidemii COVID-19 PP ČR nevyužilo. MZd to vysvětlilo tím, že PP ČR byl zpracován na nový typ chřipkového viru, ale postupy nastavené v PP ČR nešlo využít kvůli absenci jakýchkoliv informací o šíření nového koronaviru a jeho infekčním vlastnostem. MZd dále uvedlo, že PP ČR nepočítal ve větším rozsahu s nákupem ochranných pomůcek, neboť tato potřeba nebyla. Nárůst potřeby OOP v době epidemie byl dle MZd způsoben infekčností nemoci COVID-19, absencí prevence a schválené léčby.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů s cílem zajistit připravenost na řešení krizových situací v jejich působnosti⁴³. **MZd implementovalo opatření vyplývající z PP ČR do krizového plánu svého resortu tak, že na PP ČR se odkazovalo v operativní části krizového plánu. Nicméně i přes tuto skutečnost neměla opatření vymezená v PP ČR obligatorní charakter, neboť nebyla přímo upravena nebo alespoň provázána s úkoly, které měly být definovány v dokumentech pro krizové řízení a jsou závazné na základě obecně závazných právních předpisů.**

PP MZd navazoval na PP ČR, vychází z materiálů a dokumentů použitých v případě pandemie chřipky 2009/2010 a podrobně se věnuje následujícím klíčovým kapitolám: *Vakcinační strategie, Komunikační strategie, Činnost orgánů veřejného zdraví a Činnost poskytovatelů zdravotních služeb*. Opatření z PP ČR jsou v PP MZd rozpracována jen částečně, a to pouze pro poskytovatele zdravotních služeb, neřeší např. potřebu OOP pro pacienty.

PP MZd neřešil (centrální) nákup osobních ochranných pomůcek, zaměřil se pouze na centrální nákup vakcín. Dostatečné množství osobních ochranných pomůcek v souladu s doporučeními vydanými orgány ochrany veřejného zdraví mají podle PP MZd zajistit poskytovatelé zdravotních služeb, a to v období pandemické pohotovosti a pandemie (fáze 4 až 6).

⁴¹ Viz https://www.who.int/influenza/preparedness/pandemic/GIP_PandemicInfluenzaRiskManagementInterimGuidance_Jun2013.pdf?ua=1; https://www.who.int%2Finfluenza%2Fpreparedness%2Fpandemic%2Finfluenza_risk_management%2Fen%2F&anno=2&prev=search&sandbox=1; https://www.who.int/influenza/preparedness/pandemic/essential_steps_influenza/en/.

⁴² Viz <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/guide-revision-national-pandemic-influenza-preparedness-plans-lessons-learned>.

⁴³ Ustanovení § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Potřebnou úroveň ochrany a podmínky pro používání osobních ochranných pomůcek u zaměstnanců poskytovatelů zdravotní péče řeší přílohová část PP MZd. Konkrétně v příloze 5.1.2 PP MZd ministerstvo doporučilo užívat v období vyhlášené pandemické chřipky⁴⁴ respirační masky úrovně ochrany FFP3 širokého spektru poskytovatelů zdravotních služeb (např. ordinacím všeobecného praktického lékaře, ordinacím lékařské pohotovostní služby, dále lékárnám, ordinacím zubního lékaře, lůžkovým zdravotnickým zařízením, výjezdovým skupinám poskytovatelům zdravotnické záchranné služby). Toto doporučení se v neposlední řadě týkalo personálu orgánů ochrany veřejného zdraví, a to v situaci, kdy provádí epidemiologické šetření.

Respirační masky FFP3, tj. nejvyšší stupeň ochrany dle PP MZd, se používají v kritických podmínkách s rizikem přenosu infekce prostřednictvím aerosolu. V příloze PP MZd byly dále také vzorové kontrolní listy (check list) sloužící poskytovatelům zdravotnické záchranné služby a lůžkové péče mj. pro zjištění potřebného množství OOP, nikoliv však pro jejich obstarání v některém z krizových stavů. MZd k tomu, že PP MZd neřešil nákup OOP a ZP v rozsahu potřeb pandemie, uvedlo, že v době zpracování tohoto plánu tato potřeba nebyla. MZd dále uvedlo, že proces distribuce a logistiky OOP a ZP není v pandemických plánech řešen, jelikož za normálního stavu jsou OOP a ZP povinni zajistit zaměstnavatelé, resp. poskytovatelé zdravotních služeb.

PP ČR a PP MZd tak vůbec nepočítaly se situací, že v době pandemie chřipky nebo jiného infekčního onemocnění může nastat citelný nedostatek OOP a ZP, a to zejména těch prostředků, které jsou nezbytné k permanentnímu zajištění potřebné úrovně respirační ochrany u desítek tisíců zdravotnických pracovníků při výkonu jejich činnosti. Nicméně z výčtu poskytovatelů zdravotních služeb, který je uveden v PP MZd, je zřejmé, že dokument v této části postihoval komplexně širokou škálu poskytovatelů a nesoustředil se pouze na přímo řízené organizace, jejichž zřizovatelem je MZd. **MZd ale nemělo zákonné kompetence, které by mu umožnily poskytovatelům zdravotních služeb, jejichž zřizovateli je samospráva (zejména kraje), ale i celá řada soukromých subjektů, uložit předzásobení OOP a ZP.**

Nemocnicím fakultního typu, jejichž zřizovatelem je MZd a tedy jsou v jeho přímé řídicí působnosti, MZd stanovilo v roce 2010 nepodkročitelné minimum objemu OOP v jejich strategických zásobách pro případ vzniku mimořádné události. V září 2010 informovalo dopisem těchto 11 organizací o přidělení účelového příspěvku ve výši 100 000 Kč na nákup OOP pro zdravotnické pracovníky v případě vzniku mimořádné události⁴⁵.

Přehled stanovených objemů zásob OOP:

- jednorázové rukavice nesterilní 2000 ks,
- jednorázová pokrývka hlavy 500 ks,
- respirátory třídy účinnosti FFP3 500 ks,
- brýle ochranné 300 ks,
- jednorázový ochranný oblek 500 ks,
- jednorázové návleky na obuv 500 ks.

Uvedené objemy OOP měly být udržovány a hospodárně obměňovány.

⁴⁴ Zejména nové chřipky Pandemic A H1N1 2009 při současném výskytu sezónní chřipky.

⁴⁵ Mimořádná událost je definována v ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Fakultní nemocnice měly informace o stavu zásob každoročně uvádět ve zprávách o činnosti zpracovaných k 31. 12. V případech, kdy tak neučinily (čtyři z 11 nemocnic tuto informaci opakovaně v průběhu let 2011 až 2019 neuváděly), si MZd informace v těchto případech vyžádalo v rámci pracovních jednání jako ústní sdělení. MZd žádnou další kontrolu připravenosti na krizové stavy a mimořádné události u svých přímo řízených organizací neudělalo. Stav zásob OOP u těchto organizací byl nicméně vyšší, než stanovilo MZd v podobě nepodkročitelného minima OOP.

V následující tabulce je uveden stav těchto zásob ke dni 31. 12. 2019. Stav OOP v tabulce jsou vyčísleny s předpokladem, že tři zdravotnická zařízení, která o stavu zásob k uvedenému datu neinformovala, tyto hodnoty dodržela. Tabulka dále zohledňuje překročení nebo nedodržení minimálních stavů zásob některými zdravotnickými zařízeními.

Tabulka č. 3: Kumulovaný objem OOP ve fakultních nemocnicích za rok 2019

Položka	Zásoba (v ks)
Jednorázové rukavice nesterilní	22 000
Jednorázová pokrývka hlavy	5 400
Respirátory třídy účinnosti FFP3	5 420
Brýle ochranné	3 273
Jednorázový ochranný oblek	5 535
Jednorázové návleky na obuv	5 900

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě odpovědi MZd (souhrnné zprávy fakultních nemocnic).

NKÚ srovnal uvedené stavy zásob OOP ve fakultních nemocnicích s počtem zaměstnanců těchto zařízení dle dat Ústavu zdravotnických informací a statistiky (dále jen „ÚZIS“) o počtu jednotlivých pracovních úvazků. Tabulka č. 4 uvádí přehled počtů jednotlivých úvazků ve fakultních nemocnicích v roce 2019.

Tabulka č. 4: Počty pracovních úvazků ve fakultních nemocnicích v roce 2019

Kategorie	Vybrané FN celkem*
Lékaři	7 065
Zubní lékaři	167
Farmaceuti	361
Všeobecné sestry a porodní asistentky	15 098
Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí	4 549
Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou specializovanou působností	1 557
Zdravotničtí pracovníci nelékaři pod odborným dohledem	5 018
Jiní odborní pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí	191
Technicko-hospodářští pracovníci	5 231
Provozní zaměstnanci	3 053
CELKEM	42 290

* FN zpracovávající souhrnné zprávy.

** Mimo psychiatrická zařízení.

Zdroj: data poskytnutá ÚZIS za rok 2019.

Pozn.: Úvazky byly zaokrouhleny na celá čísla. Jedná se o průměrný přepočtený evidenční stav.

NKÚ porovnal nejběžněji používané OOP, jako jsou jednorázové rukavice a respirátory třídy účinnosti FFP3, s kategoriemi zaměstnanců, u nichž je potřeba rutinního používání OOP nejčastější, tj. lékaři, zdravotní sestry a ostatní zdravotničtí pracovníci s odbornou způsobilostí (nelékaři s odbornou způsobilostí jako jsou praktické sestry, zdravotní laboranti, zdravotničtí

záchranáři apod., kteří jsou specifikováni v ustanovení § 7 až 21 zákona o nelékařských zdravotnických povoláních⁴⁶) – v tabulce č. 4 jsou tyto kategorie zvýrazněny.

Ve vybraných třech kategoriích zaměstnanců bylo evidováno ke dni 31. 12. 2019 celkem 26 712 úvazků (tabulka č. 4). V nepodkročitelných zásobách pro případ epidemie nebo jiné krizové situace měly fakultní nemocnice ke stejnému datu k dispozici celkem 22 000 ks ochranných rukavic a 5 420 respirátorů třídy účinnosti FFP3.

Zásoba respirátorů třídy FFP3 tak stačila jen pro 20 % odborného personálu, např. pro lékaře a zdravotní sestry, a to po omezenou dobu (v řádu hodin), danou použitelností těchto respirátorů. Množství OOP a ZP ve strategických zásobách fakultních nemocnic, které vycházelo z pokynů MZd, tak spíše odpovídalo potřebě vyvolané mimořádnou událostí spojenou s vysoce nakažlivou infekční nemocí omezeného počtu osob. Toto množství však bylo zcela nedostatečné pro potřeby ochrany zdravotnického personálu za krizového stavu vyvolaného epidemií.

MV popisuje v **PP MV** činnosti resortu pro případ vyhlášení pandemie chřipky považované za tzv. nový typ chřipkového viru. Dokument však neřeší otázky kompetencí MV a ostatních složek spadajících pod MV v době vyhlášení pandemie podobného nebo nového infekčního onemocnění.

V tomto plánu jsou mimo jiné uvedeny na obecné úrovni fáze pandemie definované WHO, které však blíže nepopisují konkrétní činnost orgánů ochrany veřejného zdraví v resortu. MV postupuje v případě řešení pandemie na základě standardně nastavených postupů podle nařízení Ministerstva vnitra č. 6 ze dne 11. ledna 2010, *k zajištění plnění úkolů za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu a přípravě na jejich řešení* (dále také „nařízení MV č. 6/2010“). Nařízení upravuje plnění úkolů za krizových stavů a při přípravě na jejich řešení, a to jak na straně samotného ministerstva, tak u Policie ČR (dále také „PČR“), organizačních složek státu a státních příspěvkových organizací zřízených MV k plnění úkolů v oboru jeho působnosti, ke kterým MV vykonává zřizovatelské funkce.

MV nepostupovalo podle opatření stanovených v PP ČR, když PP MV aktualizovalo až po čtyřech letech, tedy v roce 2016, a do ukončení této kontroly PP MV znovu neaktualizovalo. Dále MV nezpracovalo odhady potřeb a plány nákupů a distribuce OOP a ZP před vyhlášením pandemie ze strany WHO. PP MV neobsahuje ani další opatření nastavená v PP ČR, pouze se soustředí na popis pandemických fází.

Plnění opatření PP ČR z roku 2011 s názvem *Odhady a plánování nákupu a distribuce osobních ochranných pomůcek pro ochranu zaměstnanců* je v kompetenci dotčených subjektů, mezi které patří orgány ochrany veřejného zdraví MZd a MV.⁴⁷ Přesto PP MV nákup a distribuci OOP a ZP v případě vypuknutí epidemie neřešil.

Pro zpracování jednotlivých částí PP MV byla u MV zřízena pracovní skupina. Při zpracování části zaměřené na vakcinaci a případnou potřebu osobních ochranných prostředků vycházeli členové pracovní skupiny z podkladů hygieniků MV a odboru zdravotnického zabezpečení.

⁴⁶ Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních).

⁴⁷ Dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, patří mezi orgány ochrany veřejného zdraví v rozsahu své působnosti i MO.

Jelikož počet, množství a druh OOP a ZP není v PP ČR rozpracován a MV od MZd k rozpracování takového požadavku nemělo podklady, PP MV požadavek na nákup OOP a ZP nijak neřešil.

Stav zásob OOP a ZP ve skladech PČR k 1. lednu 2020 zahrnoval celkem 20 056 ks OOP. Do doby vyhlášení nouzového stavu 12. 3. 2020 se tyto zásoby nijak neměnily a odpovídaly zaměření činnosti PČR.

SSHR zpracovala v roce 2009 vlastní *Operační plán pro řešení krizové situace „Pandemie, epidemie, onemocnění většího počtu osob“*. Na základě usnesení vlády ČR ze dne 14. září 2011 č. 682⁴⁸, kterým vláda schválila PP ČR a uložila ministrům a vedoucím ostatních ústředních správních úřadů provést novelizaci vlastních pandemických plánů, provedla SSHR jeho aktualizaci a dne 14. 2. 2013 vydala pandemický plán SSHR (dále také „PP SSHR“).

PP SSHR je dokument, ve kterém jsou stanoveny základní úkoly, postupy a způsoby reakce SSHR na pandemii způsobenou novým typem chřipkového viru, která představuje narušení činnosti SSHR. Obsahuje údaje a postupy potřebné pro zachování základních funkcí a kontinuity plnění úkolů stanovených Statutem Správy státních hmotných rezerv, zákonem o působnosti Správy státních hmotných rezerv a dalšími právními předpisy v době vzniku pandemické situace. PP SSHR neobsahoval postupy a úkoly SSHR, které by odpovídaly reálně prováděným úkolům za krizového stavu, např. v době vyhlášeného nouzového stavu.

V příloze plánu je uveden seznam pohotovostních zásob (léčiv a dalšího materiálu včetně OOP) uložených ve skladových areálech SSHR a určených k řešení krizových situací typu pandemie či epidemie. PP SSHR se také zabýval zajištěním OOP pro interní potřeby SSHR a nad rámec těchto potřeb neřešil distribuci a použití pohotovostních zásob OOP ve vztahu k dalším resortům, zejména MZd.

1.2 Přípravenost na krizové stavy související s hrozbou epidemie

Krizové plánování je oblast, která zásadním způsobem podporuje zajištění bezpečnosti České republiky a jejích obyvatel. Krizové plánování je součástí postupů, opatření a metod pro dosažení a udržení krizové připravenosti. Jde tedy o předcházení, přípravy a odezvy na krizové situace, na kterých se podílí věcně příslušné orgány a určené subjekty. Přípravenost na krizové stavy zahrnuje připravenost daného území, orgánů státní správy a samosprávy, organizací, firem a obyvatelstva na nastalou krizovou situaci. Smyslem je omezení negativních a škodlivých účinků, předávání informací a zajištění potřebných sil a prostředků.

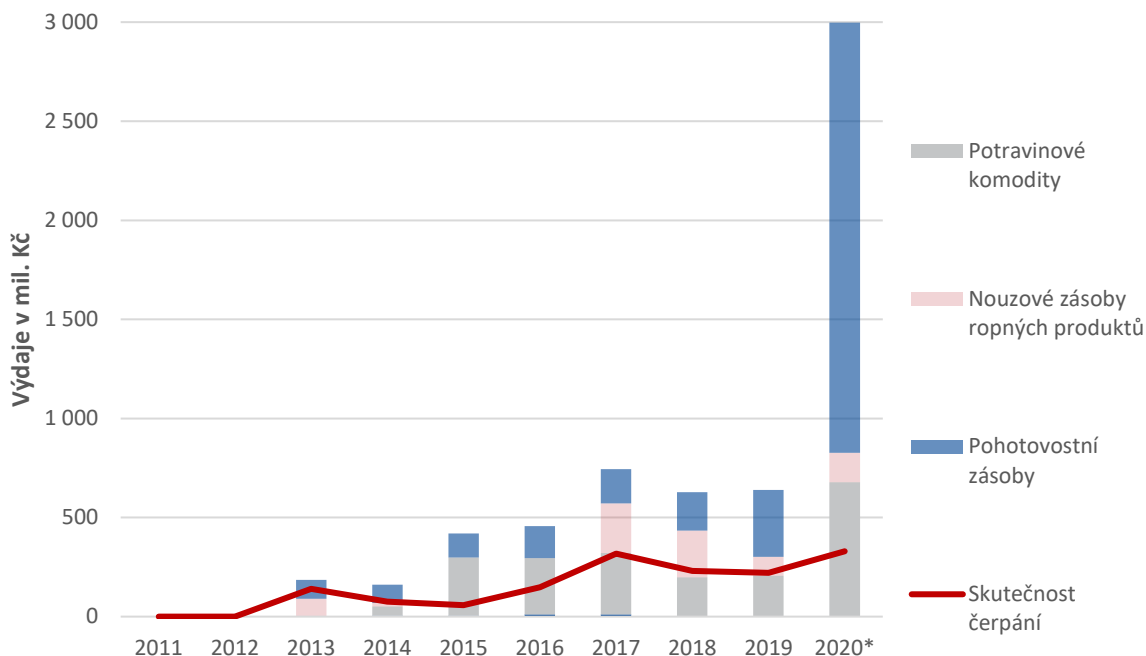
Na zajištění přípravy na krizové situace podle krizového zákona byly ve státním rozpočtu (po zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů) v období 2015 až do konce června 2020 vyčleněny prostředky (běžné a kapitálové výdaje) ve výši 21,85 mld. Kč. Z nich bylo nedočerpáno celkem 8,26 mld. Kč.

Peněžní prostředky na vytvoření hmotných rezerv v letech 2011–2020 vedla SSHR v rámci paragrafu 5220 – *Hospodářská opatření pro krizové stavy* a paragrafu 5171 – *Zabezpečení potřeb ozbrojených sil*. Rozpočet na pořízení státních hmotných rezerv v letech 2011–2020 v rámci paragrafu 5171 byl stanoven pouze pro rok 2017, a to ve výši 845 000 Kč. SSHR tyto peněžní prostředky nečerpala. **Nicméně požadavky na pořízení státních hmotných rezerv v oblasti pohotovostních zásob OOP, uplatněné před březnovým vyhlášením nouzového stavu, SSHR zajistila.**

⁴⁸ Usnesení vlády České republiky ze dne 14. září 2011 č. 682, k *Pandemickému plánu České republiky*.

Následující graf č. 2 zobrazuje konečný rozpočet členěný na pořízení potravinových komodit, výdaje na pořízení nouzových zásob ropy a ropných produktů, výdaje na pořízení pohotovostních zásob, ostatní výdaje a celkové skutečné výdaje v letech 2011–2020.

Graf č. 2: Konečný rozpočet a čerpání výdajů na pořízení SHR v letech 2011–2020

* Údaje k 30. 9. 2020.

Zdroj: informace SSHR, závěrečné účty kapitoly 374 – SSHR.

Pozn: Údaje pro rok 2020 jsou v grafu č. 1 zpracovány do 30. 9. 2020 a nezohledňují navýšení rozpočtu SSHR do výše 1, 5 mld. Kč, které mělo být dle usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2020 č. 808 uvolněno na pořízení a ochraňování OOP.

Z dat zpracovaných v grafu je zřejmé, že rozpočtované prostředky na pořízení pohotovostních zásob v roce 2020 výrazně převyšují prostředky rozpočtované v minulých letech. SSHR do 30. 9. 2020 čerpala pouze 11 % z prostředků rozpočtovaných na pořízení OOP. Důvodem je skutečnost, že převážná část veřejných zakázek na pořízení OOP, které SSHR vyhlásila, nebyla do tohoto data ukončena.

1.2.1 Analýza hrozeb pro Českou republiku a související úkoly

Na základě úkolu vlády ČR, který vycházel z *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*, byla v roce 2016 dokončena *Analýza hrozeb pro Českou republiku*⁴⁹. Cílem bylo vytvoření základního analytického dokumentu pro krizové a havarijní plánování na všech úrovních řízení.

Celkem bylo identifikováno 22 hrozeb a byli určeni gestoři a spolugestoři těchto hrozeb. Mezi 22 typy nebezpečí s nepřijatelným rizikem byla nově identifikována *epidemie – hromadné nákazy osob*, jejímž jediným gestorem bylo určeno MZd. Na rozdíl od dosavadního přístupu ke

⁴⁹ Schválena usnesením vlády ČR ze dne 27. dubna 2016 č. 369, k *Analýze hrozeb pro Českou republiku*. Zpracování analýzy bylo uloženo Ministerstvu vnitra v součinnosti dalšími ústředními správními úřady na základě usnesení vlády ČR ze dne 23. října 2013 č. 805, ke *Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*.

zpracování typových plánů analýza respektovala skutečnost, že pro vybraná nebezpečí se jeví jako optimální, když opatření vedoucí k eliminaci rizik přijímají příslušné ÚSÚ.

Příslušné ministerstvo nebo jiný ÚSÚ stanoví v tzv. typovém plánu typové postupy a opatření pro řešení konkrétního druhu krizové situace. Tento typový plán využívají zpracovatelé krizových plánů, kteří jej rozpracovávají v krizových plánech na postupy pro řešení konkrétních druhů krizových situací identifikovaných v *Analýze hrozeb pro Českou republiku*. Vláda uložila gestorům ve spolupráci se spolugestory vypracovat typové plány v oblasti jejich působnosti dle aktualizovaného *Metodického pokynu ke zpracování typových plánů*.

Předmětný metodický pokyn sjednocuje strukturu a náležitosti typových plánů. Autorem metodického pokynu je GR HZS, které posuzuje soulad obsahových náležitostí zpracovaného typového plánu s požadavky stanovenými metodickým pokynem.

1.2.2 Typový plán

Vláda spolu se schválením Analýzy hrozeb uložila mj. ministru zdravotnictví, ministru vnitra a předsedovi SSHR zpracovat do 31. 12. 2017 typový plán *Epidemie – hromadné nákazy osob*.

Požadovaný dokument určuje obecné (typové) postupy krizového řízení prostřednictvím rozpracovaných karet opatření na ústřední úrovni, úrovni kraje a na úrovni obce s rozšířenou působností. Nastavené typové postupy vychází především z kompetencí daných zákonem č. 258/2000 Sb., zákonem č. 240/2000 Sb. a z dalších souvisejících zákonů, které definují působnost a rozsah činností dotčených subjektů.

NKÚ při kontrole zjistil, že v typovém plánu epidemie, který MZd vydalo v září 2017, žádá z karet opatření typového plánu neuváděla postup pro centrální zajištění a distribuci OOP a ZP. Z karty opatření *Příkaz k vyčlenění lůžek ve zdravotnickém zařízení a dílčího postupu vyčlenění potřebných lůžek poskytovatelem lůžkové péče podle vlastního plánu krizové připravenosti, včetně potřebného dovybavení a počtu zdravotnických pracovníků s potřebnou kvalifikací* vyplývá, že **OOP je pro své zaměstnance povinen zajistit poskytovatel zdravotních služeb. Obdobně stanovil tento požadavek PP MZd.**

Typový plán epidemie rovněž neřešil situace, kdy poskytovatelé zdravotních služeb nedokážou samostatně zajistit dostatečné množství lůžek v nemocnicích včetně souvisejícího přístrojového vybavení, popř. nebudou dostatečné kapacity kvalifikovaného personálu a s potřebným množstvím OOP a ZP.

MZd nenastavilo v typovém plánu epidemie prostřednictvím typových postupů spolupráci s ostatními ústředními správními úřady pro přípravu na krizové stavy a jejich řešení. Zejména se jedná o období, kdy nebudou poskytovatelé zdravotních služeb a případně další dotčené subjekty (např. poskytovatelé sociálních služeb) schopni zajistit potřebné množství OOP a ZP vlastními silami.

Typový plán epidemie nepočítal s rozsahem pandemie, která by svým rozsahem odpovídala šíření onemocnění COVID-19 a s tím spojenými dopady na poskytovatele zdravotních služeb. Mezi ně mj. patřil krizový nedostatek OOP a ZP, který nakonec přivedl vládu ČR k rozhodnutí zajistit je prostřednictvím „centrálních nákupů“ u dvou ministerstev.

Usnesení vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549⁵⁰ uložilo ministrům a vedoucím jiných ústředních správních úřadů aktualizovat konkrétní postupy a opatření uvedené v krizových plánech úřadů na základě typového plánu epidemie s důrazem na zajištění OOP a ZP ze systému státních hmotných rezerv. Teprve na jeho základě MZd přistoupilo k aktualizaci typového plánu s platností od září 2020.

MZd v aktualizovaném typovém plánu již zohlednilo poznatky o potřebách v souvislosti epidemií COVID-19. Ve srovnání s předchozí verzí typového plánu epidemie MZd nově počítá s epidemií způsobenou vysoce infekčním respiračním onemocněním a s využitím pohotovostních zásob, které vytváří SSHR. S cílem zlepšit připravenost vlády, správních úřadů a složek IZS typový plán epidemie nově obsahuje čtyři stupně pohotovosti v oblasti ochrany veřejného zdraví pro případ epidemie respiračních onemocnění virového původu s pandemickým potenciálem. Každému stupni jsou přiřazena protiepidemická opatření.⁵¹

I přes nedostatky v původní verzi typového plánu byla povinnost MZd jako ústředního správního úřadu v oblasti ochrany veřejného zdraví zajistit OOP a ZP jednoznačně upravena v ustanovení § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb., který uvádí: „*Ústřední správní úřad v okruhu své působnosti zajišťuje nezbytnou dodávku, kterou krajský úřad nemůže zajistit v rámci svého správního obvodu.*“

Za krizové situace, jejímž důsledkem byl právě nedostatek OOP a ZP, který nelze řešit dodávkami od výrobců/dodavatelů v rámci správního obvodu příslušného správního úřadu, je MZd tím orgánem krizového řízení, který má nezbytnou dodávku zajistit.

Ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 241/2000 Sb. ve věci nezbytných dodávek definuje „plán nezbytných dodávek“ jako samostatnou část krizového plánu zpracovanou správním úřadem v systému nouzového hospodářství. Dále je v ustanovení § 4 odst. 4 zákona č. 97/1993 Sb. uvedeno: „*Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem.*“

Pro zajištění nezbytných dodávek je však nutné plánovat nezbytné dodávky v období přípravy na krizové situace, a to zejména průběžnou aktualizací požadavků na ND a údajů o možnostech využití vhodných zdrojů. To je základní podmínkou fungování systému nouzového hospodářství v krizových stavech.

SSHR stanovila na základě zmocnění v ustanovení § 29 písm. c) zákona č. 241/2000 Sb. obecně závaznou vyhláškou a k ní vydanou metodikou⁵² postup zpracování a obsah plánu nezbytných dodávek a postup při vytváření pohotovostních zásob.

⁵⁰ Usnesení vlády České republiky ze dne 18. května 2020 č. 549, o návrhu na vytvoření státních hmotných rezerv pro zajištění osobních ochranných prostředků a zdravotnických prostředků za krizových stavů a o změně usnesení vlády ČR ze dne 30. března 2020 č. 349 k zajištění nákupu ochranných prostředků a dalšího vybavení Ministerstvem zdravotnictví.

⁵¹ Účinnost těchto opatření nebyla předmětem kontroly s ohledem na vymezené kontrolované období.

⁵² Vyhláška č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, a dále *Metodika činnosti při plánování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy* č. HR01/2011.

1.3 Krizové plánování a činnosti k zajištění věcných zdrojů

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady si podle ustanovení § 9 zákona č. 240/2000 Sb. zpracovávají tzv. krizový plán. Ten obsahuje souhrn krizových opatření a postupů, jejichž cílem je připravenost na řešení krizových situací v jejich působnosti.

Krizová situace je podmíněna vyhlášením některého krizového stavu (tj. stavu nebezpečí, nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu). Před vyhlášením příslušného stupně krizového stavu není možno považovat nebezpečí za krizovou situaci.

Při tvorbě krizového plánu využívají zpracovatelé typové plány, které rozpracovávají na postupy pro řešení konkrétních typů nebezpečí (krizových situací) identifikovaných v *Analýze hrozeb pro Českou republiku*.

MV si zásady a opatření z nastaveného typového plánu epidemie (zpracovaného MZd) zapracovalo do PP MV a krizového plánu. Jednalo se o zásady a opatření, podle kterých má MV postupovat na základě svých kompetencí tak, aby zajistilo epidemiologické činnosti a vydávání opatření na ochranu veřejného zdraví v rozsahu své působnosti.

V krizovém plánu SSHR je uvedeno, že krizovou situaci, která vznikne v důsledku pandemie či epidemie bude řešit v rámci centrálně přijímaných opatření. Dokument se dále zabývá opatřeními k zabránění onemocnění většího počtu zaměstnanců. SSHR se v krizovém plánu odkazuje na PP ČR, když uvedla podrobný popis činností a opatření, ke kterým hodlá přistoupit v případě výskytu onemocnění většího počtu osob v rámci SSHR.

SSHR při tvorbě krizového plánu předpokládala, že k eliminaci důsledků krizové situace bude zajišťovat distribuci OOP a dalšího materiálu. **Situace v době vyhlášení nouzového stavu však vyžadovala distribuci materiálu v objemu, se kterým SSHR v krizovém plánu nepočítala a na který nebyla připravena ani personálně a materiálně.**

1.3.1 Plánování nezbytných dodávek

Základním východiskem pro tvorbu státních hmotných rezerv v rámci standardního plánovacího cyklu je *Plán vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti České republiky* (dále také „PVU SHR“), a to vždy na dvouleté období. Sestavuje ho SSHR na základě požadavků ÚSÚ a prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu (dále také „MPO“) ho předkládá ke schválení vládě ČR.

SSHR podle ustanovení § 3 zákona č. 97/1993 Sb. zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy, financování, obměnu, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování a ochraňování SHR podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování. Tyto činnosti zajišťuje v součinnosti s ostatními ústředními orgány státní správy.

Státní hmotné rezervy se z hlediska účelu člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc. Tvoří je vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Všechny pohotovostní zásoby OOP a ZP, které SSHR evidovala ve státních hmotných rezervách, byly vytvořeny na základě požadavků MZd uplatněných již před rokem 2011.

SSHR v roce 2013 vydala *Metodiku plánování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy* (dále jen „Metodika HOPKS“). Poslední aktualizaci provedla k 31. 12. 2016. Metodika HOPKS se zabývá činností ÚSÚ, krajských úřadů (dále také „KÚ“), hasičských záchranných sborů (dále také „HZS“) krajů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (dále také „OÚ ORP“) při plánování a zajišťování ND v systému nouzového

hospodářství a mobilizačních dodávek v systému hospodářské mobilizace. Podle této metodiky má být ke zpracování a aktualizaci plánu nezbytných dodávek (dále také „PND“) použit IS *Argis*⁵³, který spravuje SSHR.

SSHR na základě požadavků na ND, které jsou evidovány v IS *Argis*, zajišťuje dodavatele ND. HZS krajů pak mají za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat nezbytné údaje od podnikatelských subjektů (potenciálních dodavatelů ND).⁵⁴ HZS krajů na základě seznamu požadovaných ND a návrhu možných dodavatelů uplatněných zpracovatelů požadavků PVU SHR oslovují podnikatelské subjekty či jejich organizační složky nacházející se na území kraje. Vyzývají je k poskytnutí údajů⁵⁵ o své osobě jako o dodavateli ND a schopnosti dodat předmět požadované ND. HZS krajů zjištěné údaje zapracovávají do IS *Argis*, případně (podle dohody s KÚ) dále předávají písemně zpracovatelům požadavků PVU SHR.

Prostřednictvím krajských úřadů uplatňují požadavky na zajištění ND i organizace v přímé řídicí působnosti MZd. Ministerstvo po obdržení všech požadavků od krajských úřadů v souladu se zákonem č. 241/2000 Sb. vyhodnotí, zda lze požadavky zajistit z jiných dostupných zdrojů. K tomu MZd využije např. informace z IS *Argis* a od Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR. V případě, že nelze ND zajistit z jiných zdrojů, MZd požádá SSHR o pořízení pohotovostních zásob.⁵⁶

Tabulky s požadavky jednotlivých krajů a sumarizační tabulky zpracované MZd jsou podkladem pro aktualizaci PND, který se sestavuje na příslušné dvouleté období.⁵⁷ NKÚ z předložených dokladů ověřil, že předložené tabulky byly podkladem pro aktualizace plánu nezbytných dodávek, které MZd provedlo v letech 2013 až 2019.

NKÚ prověřil požadavky krajů na zajištění ND v oblasti pohotovostních zásob OOP a dalších ZP předložené na MZd v letech 2013, 2015, 2017 a 2019. V uvedených letech uplatnily kraje požadavky na zajištění ND ústních roušek, polomasek typu FFP3 a ventilátorů pro podporu dýchání:

- V roce 2013 požadoval pouze jeden kraj zajištění položky „ústní roušky a respirátory“ v počtu 1 000 ks. V roce 2015 požadovaly dva kraje zajištění této položky v počtech 1 000 ks a 5 300 ks. V obou obdobích MZd na základě údajů v IS *Argis* vyhodnotilo, že požadovaný počet ústních roušek byl zajištěn dodavateli ND z jiných krajů. V roce 2017 se pak požadovaný počet nezměnil.
- Polomasky typu FFP3 požadovaly kraje zajistit pouze v roce 2019 v celkovém počtu 6 692 ks. V tomto případě vyhodnotilo MZd, že nezbytné dodávky jsou zajištěny v rámci stávajících pohotovostních zásob.

⁵³ IS *Argis* především poskytuje vybrané informace o státních hmotných rezervách určeným orgánům krizového řízení, je určen k evidenci věcných zdrojů v majetku státu s právem hospodařit příslušnému ÚSÚ a k vedení evidence objektů z hlediska jejich užitných vlastností a atributů jejich vlastníků a provozovatelů.

⁵⁴ Podle § 15 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb.

⁵⁵ Oprávnění orgánů územních samosprávných celků vyžadovat údaje o dodavatelích ND cestou HZS kraje vyplývá z § 14 a § 18 zákona č. 240/2000 Sb. Ministerstva a jiné ÚSÚ vyžadují potřebné údaje pro zpracování PND prostřednictvím MV podle § 9 odst. 2 písm. f) zákona č. 240/2000 Sb.

⁵⁶ Pohotovostní zásoby vytváří SSHR v systému státních hmotných rezerv. Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na hmotné rezervy, mobilizační rezervy, pohotovostní zásoby a zásoby pro humanitární pomoc. Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů, v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem, a pro materiální humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

⁵⁷ Požadavky krajů z roku 2013 jsou pak podkladem pro PND na období 2015–2016.

- V letech 2013 a 2015 požadovaly kraje zajištění ventilátorů na podporu dýchání v celkovém objemu max. 306 ks. MZd pokaždé uvedlo, že požadavek nelze zajistit formou pohotovostních zásob, a to s odkazem na bližší neurčitou analýzu. Tu však při kontrole nepředložilo.
- V roce 2017 bylo požadováno již jen 35 ks ventilátorů a MZd konstatovalo, že v tomto případě je požadavek zajištěn částečně a že případná potřeba bude řešena ve spolupráci s poskytovateli lůžkové zdravotní péče v sousedních krajích.

Požadavky na zabezpečení zásob v oblasti OOP a dalších ZP nepatřily vzhledem k typu krizové situace, kdy oblast pandemie spadá do gesce MZd, k prioritám MV. Počty OOP a ZP, které požadovala PČR, se pohybovaly v jednotlivých letech maximálně v řádech tisíců kusů a byly prioritně určeny pro řešení krizových situací (mimořádných událostí) souvisejících např. s živelnou pohromou, havárií apod. Podrobný přehled požadavků je uveden v **tabulce č. 1 v příloze č. 3** tohoto kontrolního závěru.

MV od roku 2011 do vyhlášení nouzového stavu dne 12. 3. 2020 uplatnilo jediný požadavek související s vytvořením pohotovostních zásob SSHR v oblasti OOP. V letech 2013 a 2015 požadovalo 10 000 ks malých ochranných filtrů. Ty byly v roce 2016 zakoupeny SSHR do pohotovostních zásob. **SSHR dne 11. 2. 2020 vyřadila těchto 10 000 ks ochranných filtrů ze SHR, a to na základě požadavku MV ze dne 2. 12. 2019. V zásobách SSHR v době vyhlášení nouzového stavu tak nebyly žádné OOP pro potřeby MV, resp. základních složek IZS v působnosti MV (HZS ČR a Policie ČR)⁵⁸.**

MZd⁵⁹ v souvislosti s vývojem epidemiologické situace ve světě požádalo dne 7. 2. 2020 o doplnění pohotovostních zásob resortu zdravotnictví. Požádalo o zajištění 1 000 000 ks ochranných ústních roušek, 100 000 ks respirátorů úrovně ochrany FFP3 bez výdechového ventilu a 100 000 ks respirátorů úrovně ochrany FFP3 s výdechovým ventilem. MZd tento požadavek ovšem zrušilo, a to s ohledem na závěry vzešlé ze zasedání Bezpečnostní rady státu ze dne 4. 3. 2020, podle kterých mělo MZd zabezpečovat celostátní koordinaci nákupu a distribuci potřebných OOP i ZP ve prospěch poskytovatelů zdravotních služeb a zaměstnanců zařízení sociálních služeb.⁶⁰

Podle ustanovení § 11 zákona č. 241/2000 Sb. o použití pohotovostních zásob rozhoduje vedoucí ÚSÚ, na základě jehož požadavku SSHR pohotovostní zásoby vytvořila.

MZd požádalo dne 12. a 13. 3. 2020, tj. současně s vyhlášením nouzového stavu, SSHR o vydání veškerých OOP i ZP z pohotovostních zásob. SSHR požadavkům vyhověla a uvolnila 10 000 ks brýlí, 10 000 ks respirátorů a 10 000 ks kombinéz. Ty distribuovala podle požadavků MZd.

1.3.2 Požadavky na nezbytné dodávky v IS Argis a nezajištěné nezbytné dodávky

IS Argis poskytuje pouze aktuální data. NKÚ proto vytvořil přehled o požadavcích na nezbytné dodávky OOP ke dni 3. 7. 2020 a zpracoval přehled požadavků jednotlivých krajů na ND na zajištění OOP. SSHR zpracovala údaje o požadavcích na zajištění nezbytných dodávek z uložených záloh ke dni 4. 12. 2019.

⁵⁸ Jednotlivé záchranné služby patří do samostatné působnosti krajů. Zajištění jednotného metodického vedení je podle § 23 zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, úkolem Ministerstva zdravotnictví.

⁵⁹ Dopisem č. j. MZDR 984/2020-7/OKP ze dne 7. 2. 2020.

⁶⁰ Dopisem č. j. MZDR 984/2020-22/OKP ze dne 5. 3. 2020.

Celkové požadavky krajů v IS *Argis* ke dni 4. 12. 2019 a ke dni 3. 7. 2020 jsou uvedeny v **tabulce č. 2 přílohy č. 3** tohoto kontrolního závěru. Z porovnání těchto údajů je ve sledovaném období roku 2020 zřejmý podstatný nárůst požadavků na ND na zajištění OOP a ZP.

Souhrn požadavků na vybrané položky OOP jednotlivých krajů, obcí a ministerstev ke dni 4. 12. 2019 a ke dni 3. 7. 2020 je v **tabulce č. 3 přílohy č. 3** tohoto kontrolního závěru. Z údajů shromážděných k oběma termínům je zřejmý zásadní rozdíl v objemu požadavků před a po vyhlášení pandemie onemocnění COVID-19.

Jedním z výstupů IS *Argis* je také přehled ND, ke kterým není zajištěn dodavatel. SSHR předložila *bilanci nezajištěných nezbytných dodávek* všech žadatelů, tj. krajů, obcí i ÚSÚ ke dni 19. 6. 2020. Porovnání této bilance s bilancí nezajištěných nezbytných dodávek ke dni 16. 9. 2020 je uvedeno v **tabulce č. 4 přílohy č. 3** tohoto kontrolního závěru.

Z údajů v této tabulce je zřejmé, že většina požadovaných ND na OOP je v IS *Argis* vedena jako nezajištěná. Množství zajištěných ND se zvýšilo, ale protože současně se navýšilo i množství požadovaných ND, poměr nezajištěných dodávek zůstává na stejné úrovni. SSHR nepřijímala žádná opatření k zajištění těchto dodávek, protože povinnost je zajistit mají zpracovatelé krizových plánů (PND), což jsou ÚSÚ, KÚ a OÚ ORP. Nezajištěné ND řeší SSHR až v době krizového stavu v součinnosti s Ústředním krizovým štábem. Nedostatek OOP v případě pandemie onemocnění COVID-19 tento postup nemohl vyřešit.

MV systém *Argis* pro sběr požadavků na OOP a ZP nevyužívalo, neboť systém plánování pohotovostních zásob je postaven na identifikovaná rizika a jejich popis v rámci typového plánu. Typový plán epidemie, který byl určen pro řešení onemocnění chřipkového charakteru, však požadavky na OOP neobsahoval a ve státních hmotných rezervách potřebné množství zásob OOP nebylo. Tomu odpovídá i skutečnost, že v systému IS *Argis* nebyly zaznamenány žádné požadavky na dodávky OOP a ZP v souvislosti s řešením možné pandemie nebo mimořádné události typu epidemie přesahující hranice.

Dále bylo zjištěno, že dodavatelé těchto ND byli zajišťováni na základě požadavků od žadatelů (zejména krajů) prostřednictvím HZS krajů. Vzhledem k obrovskému nárůstu požadavků v krátkém časovém období (1. čtvrtletí 2020) ale k většině zadaných požadavků dodavatel zajištěn nebyl.

MV využívalo při plánování ND data z IS *Argis*, a to zejména údaje o vhodných dodavatelích, kteří byli na území ČR schopni pokrýt požadavky na nezajištěné nezbytné dodávky. Mapování dodavatelských možností se týkalo prioritně řešení krizových situací a mimořádných událostí souvisejících s různými živelnými pohromami či haváriemi.

MZd odůvodnilo fakt, že nevyužilo IS *Argis* ke zjišťování dostupnosti OOP k řešení pandemie COVID-19, tím, že v počátku roku 2020 nebyl žádný požadavek ze strany krajů uplatněn. Od března 2020 byl přístup do IS *Argis* pro zástupce MZd nefunkční, resp. byl zablokován na základě vnitřního předpisu z důvodu kybernetické bezpečnosti.

MZd při kontrole uvedlo, že považuje mechanismus plánování ND prostřednictvím IS *Argis* za zcela nefunkční a doložilo opakované návrhy na úpravy IS, které zaslalo na SSHR v letech 2016–2018. Většina návrhů a připomínek směřovala na vyšší uživatelskou podporu IS, na proškolení uživatelů, ověřování jednotlivých funkcionalit, aktualizaci dokumentace apod.

Při kontrole údajů v IS *Argis* z prosince 2019 vyplývá, že tento IS umožňoval již před vznikem pandemie, aby žadatelé uplatnili své požadavky na zajištění ND v oblasti OOP a ZP, a tuto

možnost obce, kraje i ÚSÚ využívaly. Nicméně bez změny v nastavení systému plánování ND nelze cestou IS *Argis* řešit případy operativního zajišťování z důvodu náhle vzniklých potřeb.

NKÚ dále ověřil, že číselník nezbytných dodávek, který je určen zejména pro zařazování a třídění nezbytných dodávek, obsahoval základní relevantní položky OOP a ZP i před vyhlášením pandemie onemocnění COVID-19 (ochranné brýle a ochranné štíty, ústní roušky a respirátory, rukavice gumové chirurgické a dezinfekční prostředky) a byl SSHR pravidelně aktualizován. SSHR v souvislosti s vyhlášenou pandemií COVID-19 rozčlenila některé položky číselníku na více položek a doplnila položky rychlotest a výtěrový set.

1.3.3 Vyžadování věcných zdrojů za krizové situace

SSHR v roce 2011 vydala v souladu se svou působností *Metodiku pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace* (dále jen „Metodika“), kterou zpracovala ve spolupráci s věcně příslušnými ministerstvy a ostatními ústředními správními úřady. Metodika byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 7. dubna 2003 č. 345⁶¹, resp. usnesením vlády ze dne 4. ledna 2012 č. 14⁶². Usneseními bylo mj. členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy uloženo a hejtmanům, primátorovi hlavního města Prahy, primátorům statutárních měst a starostům obcí s rozšířenou působností doporučeno postupovat při vyžadování věcných zdrojů po vyhlášení krizových stavů podle této Metodiky.

Metodika stanoví jednotný postup orgánů krizového řízení při vyžadování věcných zdrojů za krizové situace s využitím IS *Krizkom*, což je informační systém k podpoře řízení a koordinace využívání věcných zdrojů za krizových situací. IS *Krizkom* využívají orgány krizového řízení na úrovni OÚ ORP, KÚ, HZS krajů, ÚSÚ a jiných ústředních správních úřadů a ochraňovatelé pohotovostních zásob a zásob pro humanitární pomoc. Zobrazuje informace o věcných zdrojích u podnikatelských subjektů, které jsou zařazeny do PND. Nicméně pokud žadatelé nemají své požadavky zpracované v PND, je vyžadování de facto nedostupných věcných zdrojů prostřednictvím IS *Krizkom* bezpředmětné.

SSHR na tuto situaci následně reagovalo a aktualizace Metodiky schválené usnesením vlády ČR ze dne 7. prosince 2020 č. 1275⁶³ vedla k tomu, že Metodika:

- zdůraznila, že při zpracování PND je potřeba vycházet ze zpracovaných krizových a typových plánů;
- doplnila povinnost pro KÚ uplatnit požadavek na zajištění nezbytné dodávky u toho ÚSÚ, který má v daném okruhu působnost, pokud ve svém správním obvodu nenalezne dodavatele této nezbytné dodávky;
- doplnila možnost zabezpečení věcných zdrojů formou mimořádného nákupu SHR, z disponibilního majetku ÚSÚ nebo jejich vyžádání v rámci zahraniční humanitární pomoci.

Oprávnění převést IS *Krizkom* z pohotovostního do aktivního stavu, včetně zahájení a ukončení provozu, má SSHR, která v Metodice rozpracovala případy jeho aktivace.

⁶¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 7. dubna 2003 č. 345, o *Metodice pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace a o Systému koordinace využití dostupných věcných zdrojů potřebných k řešení krizové situace.*

⁶² Usnesení vlády České republiky ze dne 4. ledna 2012 č. 14, k *Metodice pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace.*

⁶³ Usnesení vlády České republiky ze dne 7. prosince 2020 č. 1275, o *Metodice pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace.*

1.3.4 Kontrolní činnost se zaměřením na krizovou připravenost

Kontrolou NKÚ byla ověřena činnost MV ve vazbě na povinnosti vymezené v § 10 zákona č. 240/2000 Sb. a zároveň plnění úkolů v kompetenci MV a MZd jako orgánů krizového řízení a orgánů ochrany veřejného zdraví vycházející z PP ČR.

MV sjednocovalo postupy v oblasti krizového řízení především formou konání seminářů. Semináře uskutečněné do roku 2019, resp. do vyhlášení nouzového stavu v březnu 2020, nezahrnovaly problematiku pandemické připravenosti dle úkolů nastavených v PP ČR ani připravenosti dle typového plánu epidemie.

MV kontroly zaměřené na cvičení a prověření kvality pandemické připravenosti na všech úrovních resortu neprovádělo. U jednotlivých ÚSÚ byl ze strany MV prověřován způsob zajištění připravenosti na řešení krizových situací, vedení přehledu možných zdrojů rizik a provádění analýzy ohrožení v jednotlivých oblastech působnosti, které by mohly vést ke vzniku mimořádné události nebo krizové situace.

V letech 2019 a 2020 provedlo MV kontrolu u HZS Jihomoravského a Jihočeského kraje, pěti krajů a Úřadu vlády ČR. Z předloženého seznamu kontrol vyplývá, že u MZd od roku 2015 nebyla provedena kontrola zajištění připravenosti na řešení krizových situací. Kontroly GR HZS nebyly ani v jednom případě zaměřeny na cvičení prověřující kvalitu pandemické připravenosti nebo na pandemickou připravenost vyplývající z PP ČR.

Kontrola připravenosti na krizové situace nebyla zaměřena ani na problematiku možného ohrožení epidemií/pandemií. Důvodem byl podle MV fakt, že ministerstvo se nepovažuje za kompetentní orgán pro kontroly zaměřené na řešení krizové situace výskytu závažných infekčních onemocnění včetně výskytu chřipky způsobené novou variantou chřipkového viru. MV nevyužilo možnost přizvat ke kontrole zástupce MZd, který mohl část kontrol týkající se krizové připravenosti související hrozbou pandemie infekčního onemocnění provést.

MZd neprovedlo u svých přímo řízených organizací kontrolu zaměřenou na jejich připravenost na krizové situace podle kontrolního řádu. MZd kontrolovalo krizovou připravenost u vybraných organizací (viz kapitola 3.3 stav zásob mimo SHR) v přímé řídicí působnosti formou zasílání „zpráv o činnosti za daný kalendářní rok“, popř. vyžádáním konkrétních informací a dokumentů. Následně MZd ukládalo standardní cestou úkoly k zajištění krizové připravenosti.

SSHR, jako ústřední orgán státní správy věcně příslušný v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy, kontrolovala podle § 24 zákona č. 241/2000 Sb. ÚSÚ, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností v celém rozsahu přípravy plánovaných HOPKS. SSHR každoročně prověřovala jeden ÚSÚ, pět KÚ a průměrně devět OÚ ORP podřízených kontrolovaným KÚ. U dodavatelů nezbytných dodávek SSHR kontroly neprováděla, neboť požadavky na jejich zajištění byly ze strany orgánů krizového řízení a dalších subjektů minimální.

1.4 Vytvoření státní hmotných rezerv (komodita OOP)

SSHR uvedla v IS *Krizkom* v okamžiku jeho spuštění informaci, že požadavky na OOP, které ve státních hmotných rezervách téměř nebyly, budou všichni uživatelé uplatňovat přímou cestou u MZd⁶⁴, tedy nikoli prostřednictvím IS *Krizkom*.

Vláda svým usnesením ze dne 18. května 2020 č. 549 schválila mj. *Návrh na vytvoření státních hmotných rezerv pro zajištění osobních ochranných prostředků a zdravotnických prostředků za krizových stavů*. Určuje souhrnnou potřebu OOP ministerstev, jiných ústředních správních úřadů, nezávislých státních institucí, zpravodajských služeb a Asociace krajů České republiky na dobu dvou měsíců. Vláda dále pověřila SSHR centrálním nákupem osobních ochranných prostředků a zdravotnických prostředků pro potřeby organizačních složek státu pro období mimo krizový stav.

Požadavky ministerstev, jiných ÚSÚ a dalších vybraných orgánů veřejné moci na OOP na dobu dvou měsíců uvedené v materiálu MPO čj. 497/20, který byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549, jsou obsahem **tabulky č. 5 v příloze 3** tohoto kontrolního závěru.

V projednávaném materiálu čj. 497/20 bylo dále uvedeno, že 50 % z těchto požadavků bude část zabezpečena hotovými výrobky a 50 % bude část k zachování výrobních schopností. Vláda ČR v témže usnesení uložila členům vlády a vedoucím jiných ústředních správních úřadů do 8. 6. 2020, aby u SSHR uplatnili za své úřady požadavky na pořízení osobních ochranných prostředků a zdravotnických potřeb do státních hmotných rezerv.

SSHR obdržela požadavky všech ministerstev a většiny jiných ÚSÚ. NKÚ ověřil, že požadavky na pořízení OOP, které SSHR obdržela, byly téměř totožné s požadavky, které byly vyčísleny v usnesení vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549 (materiál čj. 497/20). SSHR při pořizování státních hmotných rezerv vycházela z požadavků ministerstev, jiných ústředních správních úřadů a dalších vybraných orgánů veřejné moci vyčíslených v usnesení vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549.

Vláda svým usnesením ze dne 27. července 2020 č. 808⁶⁵ mj. vzala na vědomí analýzu schopností českého průmyslu zabezpečit výrobu OOP a ZP z tuzemských zdrojů, uložila předsedovi SSHR pořídit cestou veřejné zakázky do státních hmotných rezerv OOP, ZP a dezinfekci na ruce a povrchy. SSHR měla v neposlední řadě pokračovat v zadávání veřejných zakázek podle usnesení vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549. MV v době schválení materiálu čj. 497/20⁶⁶ již vyhlásilo VZ na nákup některých položek OOP. SSHR proto po dohodě s MV vyhlásilo VZ pouze na množství OOP, které zbývalo do požadovaného 50% pokrytí uplatňovaných požadavků.

Tabulka č. 6 přílohy č. 3 tohoto kontrolního závěru obsahuje přehled požadavků OOP, vlastních zásob ministerstev, předpokládané množství OOP získané prostřednictvím veřejných

⁶⁴ Zajistit operativní nákup a realizovat distribuci nezbytných ochranných prostředků a dalšího vybavení, které bude použito k řešení krizové situace související s nemocí COVID-19, bylo usnesením vlády ze dne 13. 3. 2020 č. 206 a usnesením vlády ze dne 19. 3. 2020 č. 263, resp. ze dne 23. 3. 2020 č. 286, uloženo MV a MZd.

⁶⁵ Usnesením vlády ČR ze dne 27. července 2020 č. 808, *o analýze schopností českého průmyslu zabezpečit výrobu osobních ochranných prostředků a zdravotnických prostředků z tuzemských zdrojů*.

⁶⁶ Schválen usnesením vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549, *o návrhu na vytvoření státních hmotných rezerv pro zajištění osobních ochranných prostředků a zdravotnických prostředků za krizových stavů a o změně usnesení vlády ČR ze dne 30. března 2020 č. 349 k zajištění nákupu ochranných prostředků a dalšího vybavení Ministerstvem zdravotnictví*.

zakázek zadávaných SSHR a MV uvedené v materiálu čj. 892/20, který byl podkladem pro stanovení množství OOP, jež má SSHR pořídit do SHR.

Z údajů v tabulce č. 6 vyplývá, že SSHR a MV zajistily pořízení požadovaných 50 % OOP stanovených v materiálu čj. 497/20 k usnesení vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549. SSHR na základě tohoto usnesení vlády ČR, resp. usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2020 č. 808, vyhlásila do dne 6. 10. 2020 celkem 34 VZ a pro dvě VZ zpracovala zadávací dokumentaci. V **tabulce č. 7 v příloze č. 3** tohoto kontrolního závěru je uveden přehled těchto VZ s předpokládanou hodnotou v celkové výši 2,16 mld. Kč bez DPH.

SSHR na základě těchto VZ uzavřela s dodavatelem smlouvy na dodání OOP. Vybrané údaje z uzavřených smluv ke dni 9. 10. 2020 jsou uvedeny v **tabulce č. 8 přílohy č. 3** tohoto kontrolního závěru. Množství OOP, které SSHR obdržela ke dni 30. 9. 2020, je uvedeno v **tabulce č. 9 přílohy č. 3** tohoto kontrolního závěru.

Jednou z vyhlášených veřejných zakázek je zakázka „Dynamický nákupní systém pro pořizování osobních ochranných a zdravotnických prostředků“. SSHR zavedla tento systém z pozice centrálního zadavatele dle § 9 zákona č. 134/2016 Sb. a v rámci zavedeného dynamického nákupního systému plánuje jako centrální zadavatel pořídit dodávky vybraných položek OOP zařazených do 11 kategorií. Pořizovat je bude pro jiné ústřední orgány státní správy a pro vlastní potřeby. Podrobné členění položek OOP v této veřejné zakázce je v **tabulce č. 10 v příloze č. 3** tohoto kontrolního závěru. Při nákupu komodit prostřednictvím dynamického nákupního systému nelze přesně určit, jaké konečné množství OOP bude na základě této VZ pořízeno. Položkou s nejvyšším finančním objemem zajišťovanou v rámci dynamického nákupního systému jsou ochranné obličejové masky (respirátory) v předpokládané hodnotě 550 mil. Kč.

Vláda ČR dále stanovila SSHR povinnost převzít od ministerstev do pohotovostních zásob množství OOP uvedené v **tabulce č. 11 v příloze č. 3** tohoto kontrolního závěru. SSHR převzala tyto OOP od Ministerstva financí dne 9. 9. 2020, od MZd dne 18. 9. 2020, od MPO dne 23. 9. 2020 a od MV respirátory FFP3, brýle, štíty a návleky na obuv v období od 21. 9. do 1. 10. 2020. Roušky, respirátory FFP2 a vyšetřovací rukavice převzala od MV dne 9. 10. 2020. Vláda svým usnesením ze dne 27. července 2020 č. 808 uložila SSHR pořídit do státních hmotných rezerv OOP, ZP a dezinfekci na ruce a povrchy podle části III. materiálu čj. 892/20. Současně uložila členům vlády a vedoucím ústředních správních úřadů bezúplatně převést SSHR příslušnost hospodařit s osobními ochrannými prostředky a zdravotnickými prostředky přesahujícími dvouměsíční zásobu resortů uvedenou v části III. materiálu čj. 497/20.

SSHR tak měla do státních hmotných rezerv pořídit stanovené množství OOP a ZP, aniž by věděla, jaké množství OOP a ZP jí bude převedeno z ostatních ministerstev. Vláda svým usnesením ze dne 9. září 2020 č. 911 vzala na vědomí materiál čj. 1016/20, jehož součástí bylo vyčíslení množství OOP, které mělo MV připraveno k předání SSHR v souvislosti s usnesením vlády ČR ze dne 27. července 2020 č. 808. Dalšími usneseními brala vláda na vědomí úpravu množství převáděných OOP.

Počet OOP, které byly předmětem již vyhlášených nebo ukončených VZ (viz tabulky č. 7–10 přílohy č. 3 tohoto kontrolního závěru) a počet OOP a ZP převedených z ostatních ministerstev (viz tabulka č. 11 přílohy č. 3) byl celkově vyšší než množství, které mělo SSHR podle usnesení vlády ČR ze dne 27. července 2020 č. 808 zajistit. Jediná položka, jejíž množství nebylo pokryto ani převodem z jiných ministerstev ani vyhlášenými VZ, jsou respirátory FFP2. Ve schváleném materiálu čj. 1016/20 k předmětnému usnesení vlády ČR

vykázalo MV nadbytečnou zásobu respirátorů FFP2 ve výši 8 105 640 ks. MV následně na SSHR převedlo pouze 1 994 800 ks těchto respirátorů. Snížení bylo způsobeno např. poskytnutím 3 mil. ks respirátorů pro potřebu občanů České republiky starších 60 let a 2,9 mil. ks respirátorů pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům škol a školských zařízení.

Vláda svým usnesením ze dne 14. října 2020 č. 1040⁶⁷ mj. schválila doplnění státních hmotných rezerv o osobní ochranné prostředky, zdravotnické prostředky a dezinfekci v rozsahu dodatečně uplatněných požadavků nad rámec objemů stanovených usneseními vlády ČR ze dne 18. května 2020 č. 549 a 27. července 2020 č. 808. NKÚ údaje uvedené v materiálu čj. 1213/20 ani plnění usnesení vlády ČR ze dne 14. října 2020 č. 1040 v rámci definovaného rozsahu kontroly u SSHR dále neprověřoval. Množství zajištěných OOP a ZP ke dni 7. 10. 2020 včetně údajů o schválených dodatečně uplatněných požadavcích na zajištění OOP a ZP do SHR je uvedeno v **tabulce č. 12 přílohy č. 3** tohoto kontrolního závěru.

1.5 Vyhlášení nouzového stavu a zapojení pracovních orgánů vlády ČR

Z důvodu rizika šíření nového koronaviru byl usnesením vlády ČR ze dne 12. 3. 2020 č. 194⁶⁸ vyhlášen nouzový stav na celém území ČR, nejdříve na dobu 30 dnů, který byl postupně na základě usnesení vlády ČR ze dne 9. dubna 2020 č. 396⁶⁹, ze dne 24. dubna 2020 č. 457⁷⁰ a ze dne 30. dubna 2020 č. 485⁷¹ prodloužen až do 17. 5. 2020.

Existence nouzového stavu MV umožnila uplatnit při nákupech potřebných prostředků k řešení a prevenci epidemie COVID-19 ustanovení § 29 písm. c) zákona č. 134/2016 Sb., tj. použití obecné výjimky v rámci zvláštních bezpečnostních opatření.

Vláda konstatovala svými usneseními ze dne 19. března 2020 č. 263 a usnesením ze dne 23. března 2020 č. 286, že MV nakupuje OOP ve veřejném zájmu a je oprávněno tyto OOP pořizovat i za účelem distribuce jiným státním i nestátním subjektům. Současně povolila MV výjimku z trvalé nepotřebnosti dle § 21 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb.⁷² za účelem distribuce OOP všem státním i nestátním subjektům a zároveň uložila MV, aby převádělo OOP na státní i nestátní subjekty pouze prostřednictvím předávacích protokolů.

Vláda ČR usnesením ze dne 9. dubna 2020 č. 405⁷³ uložila ministru vnitra nakoupit všechny potřebné prostředky k řešení a prevenci epidemie onemocnění COVID-19, zejména OOP

⁶⁷ Usnesení vlády České republiky ze dne 14. října 2020 č. 1040, o zajištění a poskytování státních hmotných rezerv k řešení dopadů pandemie onemocnění COVID-19 v průběhu vyhlášeného nouzového stavu.

⁶⁸ Usnesením vlády ČR ze dne 12. března 2020 č. 194 byl vyhlášen pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaného jako SARS CoV-2/ na území České republiky nouzový stav na dobu od 14.00 hodin dne 12. 3. 2020 na dobu 30 dnů.

⁶⁹ Usnesení vlády ČR ze dne 9. dubna 2020 č. 396, o prodloužení nouzového stavu v souvislosti s epidemií viru SARS-CoV-2.

⁷⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 24. dubna 2020 č. 457, k žádosti o prodloužení nouzového stavu v souvislosti s epidemií viru SARS-CoV-2.

⁷¹ Usnesení vlády ČR ze dne 30. dubna 2020 č. 485, o prodloužení nouzového stavu v souvislosti s epidemií viru SARS CoV-2.

⁷² Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

⁷³ Usnesení vlády ČR ze dne 9. dubna 2020 č. 405, k informaci Ministerstva zdravotnictví o opatřeních Ministerstva zdravotnictví v souvislosti s nepříznivým vývojem epidemiologické situace ve výskytu onemocnění covid-19 způsobeného novým koronavirem s označením SARS-CoV-2.

(respirátory FFP2 nebo FFP3 a ochranné filtrační polomasky), ZP, přístroje zdravotnické techniky, další nutné přístroje, a to i prostřednictvím přímých nákupů na základě objednávky.

1.5.1 Ústřední krizový štáb

Vláda podle krizového zákona zřizuje ÚKŠ jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací⁷⁴. ÚKŠ je zařazen do systému orgánů Bezpečnostní rady státu. Od vyhlášení globální pandemie WHO, tj. od 11. 3. 2020, vláda ČR dvakrát změnila status ÚKŠ.

První změna statutu ÚKŠ byla provedena usnesením vlády ČR ze dne 15. března 2020 č. 213.⁷⁵

Do 14. 3. 2020 podle statutu premiér jmenoval předsedou štábu ministra vnitra, a to kromě případů vyhlášení stavu ohrožení státu v souvislosti se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením, za válečného stavu či za dalších situací vojenského charakteru, jež se významně dotýkají bezpečnostních zájmů ČR.

Podle nového znění statutu, platného od 15. 3. 2020, mohl být do funkce předsedy štábu jmenován podle charakteru situace některý z členů vlády nebo štábu.

Situaci okolo pandemie/epidemie COVID-19 má řešit MZd, pod které spadá tato problematika. MZd má podle § 80 zákona č. 258/2000 Sb. „... *nařizovat mimořádná opatření při epidemii*“. ÚKŠ byl v době po vyhlášení nouzového stavu aktivován z rozhodnutí předsedy vlády a MZd svolalo a řídilo 1. až 4. jednání, a to dle platného statutu ÚKŠ ze dne 15. 3. 2020. ÚKŠ předsedal náměstek ministra zdravotnictví pro zdravotní péči. První zasedání ÚKŠ se uskutečnilo 16. 3. 2020, tedy čtyři dny po vyhlášení nouzového stavu v ČR. Zasedání ÚKŠ se zúčastnili zástupci ústředních orgánů státní správy, složek IZS a Armády ČR.

ÚKŠ byl aktivován čtyři dny po vyhlášení nouzového stavu, a nepodílel se tak před jeho vyhlášením na přípravě řešení krizové situace, kterou představovala hrozba epidemie onemocnění COVID-19. Příprava na hrozbu předmětné krizové situace tak probíhala na úrovni MV a dalších orgánů krizového řízení, zejména MZd.

Dne 30. 3. 2020 byl předsedou ÚKŠ jmenován ministr vnitra, který řídil ÚKŠ od jeho 5. jednání.

Druhá změna statutu ÚKŠ byla provedena usnesením vlády ČR ze dne 21. září 2020 č. 954⁷⁶. Jednou ze zásadních úprav byla změna bodu 1 čl. 8 *Odborné pracovní skupiny a operační centra* statutu ÚKŠ. Nově byly při svolání ÚKŠ aktivovány tři pracovní skupiny – skupina pro koordinaci krajů (vede zástupce HZS ČR), skupina pro koordinaci zabezpečení věcnými zdroji (nákupy; vede MPO) a skupina pro distribuci (logistiku) věcných zdrojů (vede MV).

Při ÚKŠ byla zřízena stálá pracovní skupina, kterou po celou dobu trvání nouzového stavu řídilo MV. V rámci této skupiny byly zřízeny 4 odborné pracovní skupiny, a to nákupy, distribuce, mediální skupina a skupina dopady.

Vedení „skupiny nákupy“ bylo v kompetenci MV a vedl ji náměstek ministra vnitra pro řízení sekce ekonomiky a provozu. Tento postup neodpovídal čl. 3 odst. 1 nařízení MV č. 6/2010, neboť koordinace plnění úkolů souvisejících s přípravou MV na krizové stavy a při zajišťování přípravy na řešení krizových situací z pohledu nákupu OOP měla být v kompetenci prvního náměstka ministra vnitra pro řízení sekce vnitřní bezpečnosti a policejního vzdělávání. Zjištěná odchylka v postupu však podle zjištění NKÚ neměla negativní dopad na zajišťování přípravy

⁷⁴ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb.

⁷⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 15. března 2020 č. 213, *o změně Statutu Ústředního krizového štábu*.

⁷⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 21. září 2020 č. 954, *o změně Statutu Ústředního krizového štábu*.

řešení předmětné krizové situace. „Skupina nákupy“ měla za úkol poptávat materiál od zahraničních a domácích subjektů a ve spolupráci se „skupinou distribuce“ zajišťovat jeho předání do centrálních skladů. Vedení „skupiny distribuce“ bylo v kompetenci GŘ HZS, které vytvářelo mj. ucelený přehled poptávek po OOP za celou ČR a koordinovalo distribuci OOP.

1.5.2 Ústřední epidemiologická komise

ÚEK je stálým pracovním orgánem vlády, kterému předsedá ministr zdravotnictví. Jeho místopředsedou je hlavní hygienik ČR, který na MZd zároveň zastává pozici náměstka pro ochranu a podporu veřejného zdraví. Zasedání ÚEK podle jejího statutu svolává její předseda.

ÚEK před vypuknutím současné pandemie naposledy zasedala v roce 2014 při projednávání šíření eboly v západní Africe, přestože ze statutu ÚEK schváleného vládou vyplývá povinnost scházet se nejméně 1× za rok. Od roku 2011 navíc její pravidelná jednání stanovil i PP ČR. ÚEK se v kontrolovaném období scházela v nepravidelných intervalech. Do června 2020, kdy ji NKÚ kontroloval, se pak scházela v měsíčních intervalech. MZd předložilo usnesení pouze z prvního jednání ÚEK a z dalších konaných zasedání již nevydávala závěry formou usnesení.

1.5.3 Vývoj požadavků na věcné zdroje

ÚKŠ byl aktivován s odstupem čtyř dnů od vyhlášení nouzového stavu (16. 3. 2020) a téhož dne SSHR převedla IS *Krizkom* do aktivního stavu. Tím umožnila uplatňovat a řešit požadavky na OOP a ZP jeho prostřednictvím. SSHR současně se spuštěním uvedla v IS *Krizkom* informaci, že požadavky na OOP a ZP budou všichni uživatelé uplatňovat přímou cestou na MZd, tj. nikoli prostřednictvím IS *Krizkom*.

Podle údajů v IS *Krizkom* uplatnily v průběhu krizového stavu krizové štáby celkem 89 požadavků na zajištění věcných zdrojů. Na základě těchto požadavků SSHR vydala 29 rozhodnutí o poskytnutí pohotovostních zásob v celkové hodnotě 39,91 mil. Kč.

Těchto 89 požadavků SSHR řešila následovně:

- 51 požadavků zamítla, a to z důvodů, že se jedná o požadavek na OOP a ZP, který má být uplatněn u MZd, byl zrušen žadatelem v průběhu jeho řešení, byl vyřešen prostřednictvím jiné osoby (jiný ÚSÚ, dodavatelé ND apod.) nebo byl zamítnut z důvodu vyčerpání zásob;
- 21 požadavků vyřídila dodáním (jednalo se o zdravotnické sety, nosiče výměnných nástaveb, linky pro dekontaminaci osob, automobil vyprošťovací, požární kontejnerový nosič, přenosné osvětlovací soupravy, kontejnery pro nouzové přežití, plotová pole drátěná a hydraulická zdvihací zařízení);
- 15 požadavků na dodání celkem 10 000 ks ochranných filtrů vyřešila mimo IS;
- dva požadavky vyřešila jako ND (jednalo se o masky s filtry, ochranné brýle a štíty).

2. Nákupy OOP a ZP

2.1 Nákupy před vznikem nákupních týmů

MV nakupovalo OOP pro běžný provoz Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra, hasičského záchranného sboru a podobně. NKÚ z předložené dokumentace o nákupech zjistil, že v resortu MV byly v lednu 2020 uzavřeny dvě kupní smlouvy a čtyři objednávky v souvislosti s ochranou před onemocněním COVID-19. Jednou z nich byla např. smlouva na „nákup ochranných pomůcek“ uzavřená Policejním prezidiem ČR. Jednalo se o veřejnou zakázku malého rozsahu, kdy Policejní prezidium ČR oslovilo dodavatele na přímou výzvu z důvodu „*urgentního zajištění plynulého chodu útvarů*“ a s odůvodněním, že poptávané zboží nebylo „*u jiného dodavatele na českém trhu k dostání*“. Policejní prezidium ČR pořídilo podle této

smlouvy celkem 10 000 ks respirátorů s výdechovým ventilkem se stupněm ochrany FFP3 v celkové ceně 549 tis. Kč bez DPH (664,3 tis. Kč s DPH).

MV zadalo dne 24. 2. 2020 s ohledem na nepříznivý vývoj v šíření onemocnění COVID-19 v JŘBU⁷⁷ veřejnou zakázku na dodavatele respirátorů a ochranných brýlí se lhůtou pro podání nabídek do 3. 3. 2020. MV v tomto zadávacím řízení neobdrželo žádnou nabídku a zadávací řízení zrušilo. Dne 3. 3. 2020 MV vydalo podřízeným složkám pokyn k zahájení nákupu OOP v JŘBU do limitu 3,568 mil. Kč. Nepodařilo se však zajistit OOP v dostatečném množství a kvalitě. MV takto zakoupilo OOP jen v rádech tisíců kusů v celkové hodnotě 143,32 tis. Kč bez DPH. MV následně vyzvalo podřízené složky k zaslání požadavků na zajištění OOP, aby tak koordinovalo požadavky za celý resort.

MV poptávalo OOP vzhledem ke zhoršující se epidemiologické situaci COVID-19 až do vyhlášení nouzového stavu prostřednictvím JŘBU, tj. v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek. MV se však nepodařilo zajistit pro resort potřebné množství OOP kvůli citelnému nedostatku OOP a ZP na českém i globálním trhu.

MZd vyhlásilo zadávací řízení na dodávky OOP současně se vznikem nákupního týmu, tedy až v březnu 2020.

2.2 Centrální nákupy

MZd zahájilo nákupy OOP a ZP jako reakci na první potvrzené případy onemocnění COVID-19 na území ČR. Dne 3. 3. 2020 vydalo MZd mimořádné opatření (č. j.: MZDR 5503/2020-8/PRO), kterým zakázalo prodávat respirátory FFP3 jiným osobám než **státu a jeho organizačním složkám, dále poskytovatelům zdravotnických služeb, poskytovatelům sociálních služeb** a osobám distribuujícím FFP3 k prodeji či přesunu výše uvedeným osobám. Dne 6. 3. 2020 MZd zrušilo výše uvedené mimořádné opatření a vydalo nové (č. j.: MZDR 5503/2020-12/PRO). Tímto opatřením zakazovalo prodej respirátorů FFP3 jiným osobám než **státu a jeho organizačním složkám** a také osobám distribuujícím respirátory FFP3 k prodeji či přesunu výše uvedené osobě. Opatření se vztahovalo zejména na výrobce, dovozce a distributory respirátorů FFP3 na území ČR. Zrušeno bylo dne 6. 4. 2020 (č. j.: MZDR 55190/2020-1/MIN/KAN) a bylo nahrazeno usnesením vlády ČR ze dne 6. dubna 2020 č. 393, *o přijetí krizového opatření*.

MV a MZd zahájila centrální nákupy OOP a ZP na základě usnesení vlády ČR⁷⁸. Tyto nákupy měly probíhat prostřednictvím jednacích řízení bez uveřejnění. Dále vláda ČR těmito usneseními určila, že MV a MZd jsou oprávněny tyto OOP a ZP pořizovat i kvůli jejich distribuci

⁷⁷ Ustanovení § 63 odst. 5 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, stanoví: „Zadavatel může použít jednací řízení bez uveřejnění také, pokud je to nezbytné v důsledku krajně naléhavé okolnosti, kterou zadavatel nemohl předvídat a ani ji nezpůsobil, a nelze dodržet lhůty pro otevřené řízení, užší řízení nebo jednací řízení s uveřejněním“.

⁷⁸ Usnesení vlády ČR ze dne 9. března 2020 č. 187, *k informaci Ministerstva zdravotnictví o opatřeních Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva vnitra v souvislosti s nepříznivým vývojem epidemiologické situace ve výskytu onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem s označením SARS-CoV-2*; usnesení vlády ČR ze dne 19. března 2020 č. 263, *k zabezpečení nákupu a distribuce ochranných prostředků potřebných k řešení a prevenci epidemie onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem s označením SARS-CoV-2 Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zdravotnictví*, a usnesení vlády ČR ze dne 23. března 2020 č. 286, *k zabezpečení nákupu a distribuce ochranných prostředků potřebných k řešení a prevenci epidemie onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem s označením SARS-CoV-2 Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zdravotnictví*.

státním i nestátním subjektům a občanům České republiky. SSHR nákupy OOP a ZP v době nouzového stavu nezajišťovala. Tabulka č. 5 uvádí přehled OOP a ZP, na jejichž nákup vynaložily MV a MZd v období od 1. 1. 2020 do 31. 8. 2020 přidělené peněžní prostředky státního rozpočtu. Touto problematikou se mimo jiné zabýval také UK NAO ve svých závěrech *Investigation into government procurement during the COVID-19 pandemic (2020)* a *The supply of personal protective equipment (PPE) during the COVID-19 pandemic (2020)*⁷⁹.

Tabulka č. 5: Přehled kategorií komodit s nejvyšším objemem peněžních prostředků vynaložených MV a MZd v období od 1. 1. 2020 do 31. 8. 2020

KATEGORIE	POČET OBJEDNÁVEK	POČET DODAVATELŮ	MNOŽSTVÍ	ČÁSTKA CELKEM
 Respirátory FFP2	72	36	31 653 610	2 356 313 440
 Ústenky (roušky)	65	31	177 842 270	1 857 706 571
 Ochranné obleky	22	13	2 566 831	1 391 401 149
 Respirátory FFP3	86	22	2 733 764	422 271 655
 Ochranné brýle a štíty	32	9	2 703 224	369 597 641
 Polomasky	20	8	260 324	142 550 777
 Filtry do polomasek a respirátorů	28	7	505 290	113 491 654
 Plicní ventilátory	25	6	498	108 672 406
 Respirátory FFP1	3	3	1 011 367	15 746 449

Pozn.: Plicní ventilátory jsou zde uvedeny včetně příslušenství, tudíž se vždy nejedná o kompletní zařízení.

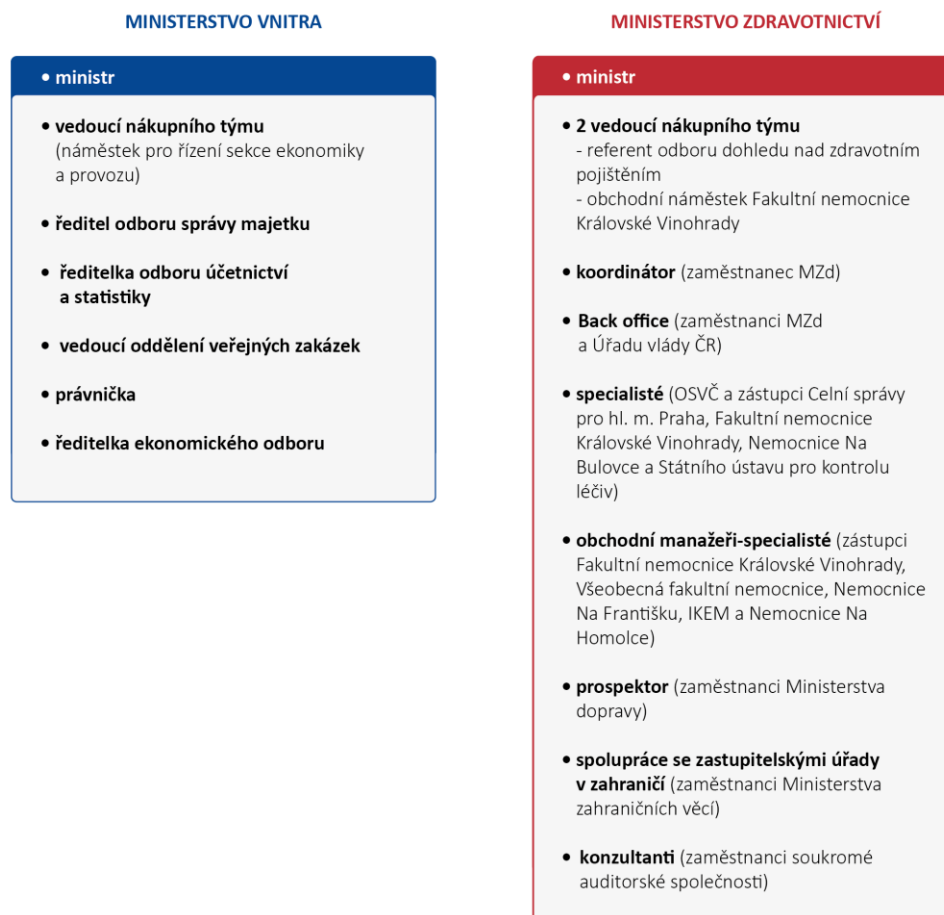
Zdroj: vypracoval NKÚ dle dokladů od MV a MZd, podrobně viz také **příloha č. 1** tohoto kontrolního závěru.

⁷⁹ Závěry UK NAO: *Investigation into government procurement during the COVID-19 pandemic*, zveřejněný dne 15. 2. 2021 [zde](#) *The supply of personal protective equipment (PPE) during the COVID-19 pandemic*, zveřejněný dne 15. 2. 2021 [zde](#).

2.3 Nákupní týmy

MV a MZd nakupovaly OOP a ZP samostatně a vzájemně nespolupracovaly, tj. nepředávaly si informace o situaci na trhu a o potenciálních dodavatelích. Nákupní týmy MV a MZd měly odlišné složení.

Schéma č. 1: Struktura týmů centrálních nákupů MV a MZd

Zdroj: předložená dokumentace MV a MZd.

Na MZd vznikl dne 10. 3. 2020 rozhodnutím ministra zdravotnictví tým centrálních nákupů pro nákupy OOP a ZP související s řešením a prevencí pandemie COVID-19. Tento tým byl rozdělen do několika menších (koordinátor, prospektor, obchodníci), které tvořili nejen zaměstnanci MZd, ale také zástupci dalších státních organizací (viz schéma výše). MZd zapojilo do nákupů rovněž auditorskou společnost. Její dva konzultanti se v nákupním týmu zaměřili mj. na procesní stránku nákupů, řízení rizik nebo kontrolu auditní stopy. Tato společnost také poskytovala bezúplatné poradenství, které se týkalo jak nákupu výrobků a služeb, tak postupů a procesů souvisejících s opatřeními proti epidemii COVID-19. MZd zplnomocnilo k jednání dva vedoucí týmu centrálních nákupů, aniž by jim jednoznačně určilo jejich řídicí kompetence, rozdělilo role v týmu a stanovilo úkoly. Tým byl multioborový a obecně tak pokrýval situace, které bylo nutné řešit v rámci obchodních jednání a uzavírání smluv.

MV také založilo pro nákupy OOP a ZP související s řešením a prevencí pandemie COVID-19 nákupní tým. Svou činnost zahájil 14. 3. 2020. Členy nákupního týmu byli na rozdíl od MZd pouze zaměstnanci MV. MV v rámci nákupů OOP spolupracovalo s podskupinou českých

výrobců vedenou MPO, ve které zasedali zástupci MV, SSHR, MPO, Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest, MF, MZd a dalších. MV využilo také spolupráce se Smíšenou česko čínskou komorou vzájemné spolupráce, díky níž se MV podařilo uzavřít smlouvy na dodávky OOP z ČLR, které tvořily majoritní podíl v celkových nákupech.

Dokumentace MZd ani MV k činnosti týmů centrálních nákupů byla nedostatečná, např. chybí rozhodnutí o zařazení jednotlivých členů do týmu centrálních nákupů, určení rolí či úkolů, které mají plnit, nebo o zápisy z jednání nákupního týmu.

2.4 Veřejné zakázky

MZd dne 10. 3. 2020 vyhlásilo výzvy k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění. Jednalo se o nadlimitní veřejné zakázky na dodávky označené jako „Ochranné dýchací polomasky s filtrem třídy P3“, „Respirátory třídy FFP2“ a „Respirátory třídy FFP3“. Tyto veřejné zakázky byly zrušeny.

MZd nepřizpůsobilo příkaz ministra č. 4/2017 – *Zásady zadávání veřejných zakázek* podmínkám nouzového stavu, ale ani nevydalo jiný interní předpis, který by definoval základní pravidla a postupy k dodržování zásad transparentnosti a přiměřenosti pro nákupy mimo režim ZZVZ v případě vyhlášení některého z krizových stavů. MZd nestanovilo pravidla pro průzkum trhu a hodnocení nabídek v případě použití výjimky pro nákupy OOP a ZP podle ustanovení § 29 písm. c) ZZVZ. MZd tedy nenastavilo pravidla, jimiž by vytvořilo podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy v souvislosti s plněním úkolů ve smyslu ustanovení § 6 odst. 2 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb., ani pro nákupy v období krizového stavu. MZd kvůli těmto nedostatkům např. objednávalo zboží od neproověřených dodavatelů, kteří pak nebyli schopni dodat OOP a ZP v požadované kvalitě, což vedlo k velkému množství stornovaných objednávek.

V době nouzového stavu (12. 3. 2020 – 17. 5. 2020), vyhlásilo MV dne 27. 4. 2020 otevřené nadlimitní zadávací řízení na uzavření [rámcových dohod na nákup osobních ochranných prostředků](#). Toto zadávací řízení bylo vyhlášeno v souladu se ZZVZ, s předpokládanou hodnotou cca 1,4 mld. Kč bez DPH. MV poptávalo sedm komodit s termínem dodání do 31. 12. 2020. Veřejná zakázka byla rozdělena na sedm částí.

Tabulka č. 6: Přehled vybraných VZ k nákupu OOP a ZP

Část zadávacího řízení	Předmět	Celkové finanční prostředky na sedm měsíců v Kč bez DPH	Stav dle <i>Národního elektronického nástroje</i>	Cenové rozmezí za ks v Kč bez DPH
1.	Respirátor FFP3	1 372 800	Zadáno	49,98 až 174,00
2.	Respirátor FFP2	783 360 240	Zadáno	32,60 až 39,00
6.	Roušky	139 840 272	Zadáno	2,70 až 6,80
Ostatní	Ochranné brýle, jednorázové pláště a rukavice...	460 137 600	Část zadána a část zrušena	

Zdroj: *Národní elektronický nástroj* ke dni 8. 2. 2021.

Pozn.: Aktivní odkazy na dané VZ v *Národním elektronickém nástroji* jsou u respirátorů a roušek.

MV uzavřelo na základě výsledků zadávacího řízení pět rámcových dohod o celkovém objemu 1,3 mld. Kč bez DPH. Nákupy OOP k ochraně dýchacích cest se v rámci této veřejné zakázky týkaly části zadávacího výběrového řízení 1., 2. a 6.

MV, obdobně jako MZd, nenastavilo mechanismy vnitřního kontrolního systému pro případy krizových stavů, např. nouzového stavu. MV nevydalo žádný specifický interní pokyn pro

krizové stavy, který by se týkal provádění kontroly a předběžné řídicí kontroly před vznikem závazku a po jeho vzniku.

2.5 Proces nákupů

Zjednodušené schéma nákupů OOP a ZP, které zachycuje průběh nákupů a s nimi související činnosti od definování požadavků po distribuci příjemcům, je v **příloze č. 4** tohoto kontrolního závěru.

Sběr požadavků na nákup OOP a ZP během krizové situace spojené s onemocněním COVID-19 probíhal několikrát. Nejprve prostřednictvím MZd, následně MV, ale také prostřednictvím dalších státních subjektů. Centrální sběr požadavků byl plně v kompetenci odborné pracovní skupiny ÚKŠ pro distribuci. V době zasedání ÚKŠ pod vedením MZd byla tato distribuční skupina řízena náměstkem ministra zdravotnictví. Podrobnosti ohledně sběru požadavků viz následující text a **příloha č. 5** tohoto kontrolního závěru.

Požadavky na objem konkrétních OOP a ZP získávalo MZd prostřednictvím e-mailu. Postupy nákupního týmu umožňovaly ve srovnání se standardními zadávacími procedurami rychlé rozhodnutí o dodavateli komodity. MZd provádělo v rámci nákupního procesu průzkum trhu před výběrem dodavatele. Tento průzkum trhu byl zahájen až na počátku března 2020, kdy MZd vypsalo zadávací řízení na dodávku 600 tis. ks respirátorů, které bylo následně zrušeno. Tím byly dle MZd zmapovány OOP dostupné na českém trhu, dodávané standardními dodavateli zdravotnických prostředků. MZd dále uvedlo, že jakmile zahájilo nákupní činnost, obdrželo nabídky od stovek potenciálních dodavatelů. MZd vyhodnocovalo nabídky na základě následujících kritérií: dostupnost OOP ve struktuře a množství, které poptávalo; kvalita – popis zboží, certifikáty, prohlášení o shodě; dodavatel – ověření existence daného subjektu; cena; platební a dodací podmínky a reálnost termínu dodání.

MZd v době jarní vlny epidemie v roce 2020 nestanovilo písemně pravidla pro průzkum trhu a hodnocení nabídek. Průzkum trhu provádělo MZd zpravidla telefonicky, s využitím sociálních sítí, znalostí zkušeností a informací členů centrálního týmu nákupů (dále také „TCN“) a případně na doporučení jiných centrálních orgánů. Zpočátku MZd přijímalo většinu nabídek telefonicky s tím, že TCN vždy trval na následném písemném potvrzení strukturované nabídky. Veškerá podstatná dokumentace ke každé vyhotovené objednávce MZd byla shromážděna jak v listinné, tak následně i v elektronické formě. Mnohdy však byla tato dokumentace různorodá a nejednotná, a to kvůli k množství potenciálních dodavatelů a odlišnosti jejich nabídek i další obchodní dokumentace.

MZd podle zjištění NKÚ nezajistilo dostačující průzkum trhu. MZd nemělo stanovena ani žádná pevná pravidla pro hodnocení nabídek. Dokumentovatelnost klíčových nákupních kroků včetně těch, které předcházely výdeji peněžených prostředků, jako je například výběr dodavatele, tak byla minimální. A to navzdory účasti auditorské společnosti v nákupním týmu. Transparentnost nákupního procesu jako celku tak byla negativně ovlivněna od samotného počátku. MZd také nepostupovalo v souladu s nastavenými pravidly předběžné řídicí kontroly před vznikem závazku. Svůj postup zdůvodnilo stavem krajní nouze.

NKÚ zjistil při kontrole vybraného vzorku deseti obchodních případů, že MZd při nákupech nevypracovalo v rámci kontroly před vznikem závazku ve všech případech schvalovací záznam k návrhu objednávky. Svým podpisem na tomto záznamu měli pověření příkazce operace a správce rozpočtu ověřit příslušnou objednávku. Kontrola před vznikem závazku proto neprobíhala způsobem, který ukládá vnitřní předpis MZd. Nastavení a fungování předběžné

řídící kontroly před vznikem závazku bylo vymezeno vyhláškou č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb. Tato vyhláška v § 13 odst. 1 a 2 písm. b) stanovuje:

„(1) Předběžnou kontrolu při řízení veřejných výdajů před vznikem závazku orgánu veřejné správy zajistí ve své působnosti příkazce operace a správce rozpočtu.

(2) Schvalovacím postupem příkazce operace se prověří ...

b) správnost operace ... zejména ve vztahu k dodržení

1. právních předpisů a opatření přijatých orgány veřejné správy v mezích těchto právních předpisů,

2. kritérií stanovených pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy,

3. postupu a podmínek stanovených pro zadávání veřejných zakázek.“

Tímto postupem MZd nepostupovalo v souladu s ustanovením § 11 odst. 2 zákona o finanční kontrole, ustanovením § 13 odst. 1 a 2 písm. b) vyhlášky č. 416/2004 Sb., a dle čl. 5 a čl. 6 příkazu ministra č. 2/2012.

MV zapojilo do nákupů Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR, které prostřednictvím e-mailu získávalo požadavky na konkrétní OOP. MV provádělo průzkum trhu zejména u českých dodavatelů, a to pouze z běžně dostupných internetových zdrojů a z podkladů dodaných MPO, případně agenturou CzechInvest. Kritérii pro výběr dodavatelů byla cena, lhůta dodání a doložení alespoň základní certifikace výrobků. MV nedodrželo u zahraničních dodavatelů standardní nákupní postupy a ani neověřovalo dodavatele z běžně dostupných registrů. Většina dodavatelů byla doporučena Česko čínskou komorou vzájemné spolupráce. Nákupní proces v případě těchto dodavatelů spočíval v komunikaci s velvyslanectvím ČLR v Praze, s ministerstvem obchodu ČLR, s ministerstvem zdravotnictví ČLR, s regionálními vládami v Pekingu, v Šanghaji a v provincii Če-ťiang. Jejich prostřednictvím se krizový štáb MV snažil vytipovat dodavatele, kteří splňují podmínky kvality a objemu OOP.

MV po dohodě členů vlády požádalo o spolupráci prezidenta Smíšené česko čínské komory vzájemné spolupráce. Komora je mj. od roku 2016 smluvním partnerem státní organizace zřízené ministerstvem obchodu ČLR China Chamber of Commerce for Import & Export of Medicines & Health Products. Jak MV dále uvedlo, ministr vnitra svým rozhodnutím jmenoval prezidenta komory členem krizového štábu MV. S krizovým štábem MV spolupracovali také viceprezidenti komory se znalostí čínského jazyka. Poskytovali poradenské, organizační a tlumočnické služby pro subjekty na území ČLR a pro velvyslanectví ČLR v ČR. Činnost zástupců komory v rámci této spolupráce byla bezúplatná. Komora neměla oprávnění jednat nebo činit právní úkony jménem MV.

V průběhu měsíců dubna a května 2020 probíhala pravidelná jednání meziresortní podskupiny pro nákup OOP a podporu českých výrobců, kterých se účastnili mj. zástupci MV, MPO, MZd, SSHR, CzechInvest, MF. MPO na tomto jednání představilo seznam českých výrobců, kteří měli být schopni pokrýt potřeby státu na období šesti týdnů. Prvotní seznam cca 100 výrobců poskytnutý MV dne 16. 4. 2020 byl dne 17. 4. 2020 MPO zúžen na cca 30 výrobců. Tento seznam MV obdrželo dne 17. 4. 2020 (ještě toho dne byl seznam upraven ze strany agentury CzechInvest) a ihned zahájilo jednání s těmito výrobci/dodavateli. Výsledkem byl seznam pouhých sedmi možných dodavatelů, přičemž nabízené množství OOP se pohybovalo na úrovni jednotek procent z potřebného množství. MV uzavřelo smlouvy s těmito sedmi dodavateli. Využilo k tomu obecné výjimky v rámci zvláštních bezpečnostních opatření podle § 29 písm. c) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

Postupy nastavené týmem centrálních nákupů MV umožňovaly, ve srovnání se standardními zadávacími procedurami, zrychlení nákupního procesu. **NKÚ zjistil, že dokumentovatelnost klíčových nákupních kroků včetně těch, které předcházely výdeji peněžních prostředků (např. výběr dodavatele), byla minimální. Transparentnost nákupního procesu jako celku tak byla negativně ovlivněna od samotného počátku.**

Ze strany MZd a MV byly uzavírány smlouvy a objednávky, aniž byli dodavatelé prověřeni z hlediska jejich dosavadního předmětu podnikání, obratu, evidence skutečných majitelů atd.

2.6 Účtování o zásobách OOP a ZP

MZd oceňovalo v účetnictví úbytek zásob OOP a ZP váženým aritmetickým průměrem a účtovalo o těchto zásobách tzv. periodickým způsobem, tedy způsobem B. MZd tímto způsobem účtovalo o zásobách OOP a ZP prostřednictvím účtu 501 – *Spotřeba materiálu*. Údaje z účetnictví, resp. účetních knih a účetních závěrek MZd za otevřené účetní období 2020 (např. k 30. 6. 2020) tak vzhledem ke zvolenému způsobu účtování neumožnily NKÚ získat během kontroly informaci o reálném stavu zásob OOP a ZP, tj. jaké množství těchto zásob již bylo skutečně spotřebováno (distribováno) a jaké množství bylo k dispozici na skladě. NKÚ při křížové kontrole úplnosti nákupů OOP a ZP vycházel z jiných mimoúčetních (pomocných) evidencí, např. z evidence zásob OOP a ZP. Tato informace musí být však z účetnictví MZd zjistitelná nejpozději k rozvahovému dni. MZd však nevedlo evidenci zásob OOP a ZP v souvislosti s COVID-19 a pouze přebíralo skladovou evidenci od SSHR. Tato organizace na základě zápisu o zmocnění obstarávala bez úplaty pro MZd přebírání zásob OOP a ZP, i skladování a následnou distribuci těchto komodit.

MV o zásobách OOP a ZP účtovalo tzv. průběžným způsobem (způsobem A). Při účtování o zásobách účtovalo na účty zásob průběžně v okamžiku pořízení, převzetí, spotřeby, resp. úbytku těchto zásob. MV úbytky zásob OOP a ZP oceňovalo váženým aritmetickým průměrem, který byl počítán při každém úbytku zásob. MV v mezitímní účetní závěrce uvedlo, že provedlo vyčíslení nákladů na pořízení OOP a ZP na základě odborného odhadu. Důvodem použití odborného odhadu byla skutečnost, že MV nemělo k datu 30. 6. 2020 plně dokončenou kompletaci a analýzu souvisejících účetních záznamů pro účely přesného vyčíslení jednotkových cen včetně nákladů souvisejících s pořízením zásob. Odborný odhad byl stanoven ve spolupráci s příslušným odborným útvarem MV, a to tak, že 94 % nákladů se vztahuje k bezúplatným převodům na jiné vybrané účetní jednotky, 5 % nákladů se týká vlastní spotřeby zásob OOP a ZP a 1 % nákladů se týká bezúplatných převodů subjektům mimo vybrané účetní jednotky. MV účtovalo o nákladech OOP a ZP o částkách odhadů, které průběžně zpřesňuje. V řádné účetní závěrce za rok 2020 by tak měla být již vykázána skutečnost.

NKÚ konstatuje, že účetní předpisy (vyhláška, účetní standardy platné pro MV) neřeší explicitně situaci, kdy účetní jednotka poskytne bezúplatně službu (např. dopravu) ve prospěch jiné účetní jednotky; řeší jen případy bezúplatného předání majetku. MV proto po konzultaci s Ministerstvem financí vyvinulo vlastní přístup, který popisuje v účetní závěrce. Hodnota zásob OOP a ZP využitelných k distribuci nebo spotřebě byla tak oceněna ve výši významných souvisejících nákladů (např. dopravy).

2.7 Vynaložené peněžní prostředky na pořízení OOP a ZP

MZd předložilo ke kontrole dokumentaci k pořízení OOP a ZP včetně dalších služeb (např. doprava nebo pojištění OOP a ZP) související s bojem proti pandemii COVID-19 za období 1. 1. 2020 do 31. 8. 2020 (viz **příloha č. 1** tohoto kontrolního závěru). Z údajů *Integrovaného informačního systému Státní pokladny* (dále také „IISP“) vyplývá, že MZd čerpalo na tyto nákupy peněžní prostředky s účelem 203980003 – *Výdaje spojené s COVID-19* a 203980011 – *Výdaje spojené s COVID-19 (ochranné prostředky a další vybavení)*. Jednalo se o souhrnnou částku ve výši 3,1 mld. Kč.

MV předložilo ke kontrole dokumentaci o pořízení OOP a ZP včetně dalších služeb související s bojem proti pandemii COVID-19 za období od 1. 1. 2020 do 31. 8. 2020 (viz **příloha č. 1** tohoto kontrolního závěru). Z údajů IISP vyplývá, že MV čerpalo na tyto nákupy peněžní prostředky s účelem 203980003 – *Výdaje spojené s COVID-19*, 203980004 – *Výdaje spojené s epidemií COVID-19 dle UV č. 296/2020 (nákup ochranných prostředků)* a 203980011 – *Výdaje spojené s COVID-19 (ochranné prostředky a další vybavení)* ve výši 5,4 mld. Kč.

MV i MZd v kontrolovaném období nakupovaly OOP ve stejných kategoriích respirační ochrany. Nejnížší ceny vybraných komodit zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 7: Nejnižší ceny za kus u vybraných komodit

Komodita	Bližší specifikace	Kontrolovaná osoba	Číslo objednávky/smlouvy	Datum objednávky/smlouvy	Cena za kus včetně DPH	Nakoupené množství v ks
Roušky/ ústenky	Jednorázová rouška	MV	PPR-11257-5/ČJ-2020-990670	13. 3. 2020	6,05	5 000
	Nesterilní ústenka s gumíčkou	MZd	41/UST/MZ-PRO/2020	16. 3. 2020	2,18	30 000
FFP2	FFP2 Refil 731 s ventilkem	MV	130/2020	12. 3. 2020	46,82	50
	FFP2 Refil 730	MZd	39/FFP2/MZ-PRO/2020	15. 3. 2020	41,26	12 000
FFP3	FFP3 s výdechovým ventilem	MV	200101187	5. 2. 2020	59,65	15 000
	REFIL 750	MZd	0117/2020	11. 3. 2020	97,53	97 000

Zdroj: předložená dokumentace MV a MZd, viz **příloha č. 1**.

NKÚ zjistil, že u MZd a MV se lišily jak nejnižší, tak i nejvyšší jednotkové ceny vybraných komodit (viz následující tabulka).

Tabulka č. 8: Nejvyšší ceny za kus u vybraných komodit

Komodita	Bližší specifikace	Kontrolovaná osoba	Číslo objednávky/smlouvy	Datum objednávky/smlouvy	Cena za kus včetně DPH	Nakoupené množství v ks
Roušky/ ústenky	Prací roušky	MV	LS-225-6/ČJ-2020-9800KR	20. 3. 2020	189,97	500
	Dvouvrstvé bavlněné ústenky	MZd	278/USTZ/MZ-PRO/2020	29. 3. 2020	119,79	10 000
FFP2	FFP2 s ventilkem	MV	015/2020	19. 3. 2020	319,00	18 000
	Respirátor Refil 1031 FFP2 NRD, 3M V-Flex 9152E	MZd	2/FFP1-FFP2/MZ-PRO/2020	12. 3. 2020	776,61	9 090
FFP3	SpringFit 435 MJ s ventilem	MV	PPR-11257-5/ČJ-2020-990670 a PPR-10888-16/ČJ-2020-990656	13. 3. 2020 a 17. 3. 2020	422,29	3 963
	Respirátory FFP3 ERA 4310 a ERA 1300	MZd	21/FFP3/MZ-PRO/2020	13. 3. 2020	423,50	2 575

Zdroj: předložená dokumentace MV a MZd, viz **příloha č. 1**.

Nejvyšší ceny pořízených respirátorů třídy FFP2 na MZd byly na základě objednávek č. 2/FFP1-FFP2/MZ-PRO/2020 a 25/FFP2/MZ-PRO/2020. Ve dvou případech (č. faktur 668 a 438) se navíc jednalo o snížení fakturované ceny (slevy v rámci společenské odpovědnosti

v boji proti pandemii COVID-19), tudíž konečné jednotkové ceny pak činily 302,50 Kč; 422,29 Kč; 401,18 Kč a 776,61 Kč včetně DPH.

Na cenu OOP a ZP měl vliv také vyhlášený nouzový stav. Např. MV pořídilo nejdražší respirátory FFP3 ve 3 objednávkách u stejného dodavatele. V první objednávce dne 4. 2. 2020 (před vyhlášením nouzového stavu) činila jednotková cena 116 Kč včetně DPH za respirátor *SpringFit 435 MJ* s ventilem a 13. 3. 2020 (jeden den po vyhlášení nouzového stavu) činila jednotková cena za stejný typ respirátoru již 422,29 Kč včetně DPH. Za tuto cenu byly dodány i respirátory na základě třetí objednávky ze dne 17. 3. 2020.

Rozdílné jednotkové ceny byly způsobeny jak pořizovaným množstvím v jedné smlouvě/objedávce, tak i skutečností, že v době, kdy byly tyto komodity pořizovány (datum uzavření smlouvy/objedávky), byl tohoto zboží na trhu nedostatek. Nákupy probíhaly během nouzového stavu, který byl vyhlášen jak na území ČR, tak i v ČLR, kde MV pořizovalo tyto komodity.

NKÚ provedl srovnání cen jednotlivých komodit OOP pořízených ČR a Velkou Británií, podrobnosti jsou uvedeny v **příloze č. 6** tohoto kontrolního závěru.

3. Doprava OOP a ZP ze zahraničí a distribuce na území ČR

Z důvodu nedostatku ochranných prostředků na území ČR a dalších států EU přistoupily MV a MZd k zajištění OOP a ZP ze zemí mimo EU. V řadě případů nakupovaly přímo od zahraničních dodavatelů/výrobců, a to zejména z ČLR. Po doručení zboží na území ČR probíhala distribuce OOP a ZP cílovým skupinám příjemců. Zjednodušené schéma celého logistického procesu souvisejícího se zajištěním dodávek ze zahraničí je uvedeno v **příloze č. 7** tohoto kontrolního závěru.

3.1 Přeprava OOP a ZP ze zahraničí

Původním záměrem ÚKŠ bylo zorganizovat leteckou přepravu prostřednictvím charterových letů. Letový prostor ČLR byl však v březnu 2020 přehlcen a navíc karanténní opatření vedla Ministerstvo dopravy k zastavení letecké dopravy mezi ČR a ČLR.

První lety s dodávkami OOP a ZP pro MV a MZd proto v březnu 2020 zabezpečilo MO. Dne 18. 3. 2020 dopravil vojenský speciál z čínského Šen-čenu testovací sady pro detekci onemocnění COVID-19. Následně MO sjednalo ve spolupráci se Severoatlantickou aliancí (dále také „NATO“) dopravu OOP a ZP třemi lety velkokapacitním letounem Ruslan, a to ve dnech 22. 3. 2020, 25. 3. 2020 a 31. 3. 2020. Celkové náklady na tyto čtyři lety dosáhly 90,6 mil. Kč a MO je přeučtovalo na MV.

Resorty MV a MZd si při zajištění dopravy z ČLR vzájemně vypomáhaly. MZd objednalo let společnosti Smartwings QS4191, který dne 22. 3. 2020 přiletěl s nákladem roušek a respirátorů pro MV v celkovém počtu 1,5 milionu kusů. Podklady s vyčíslením nákladů na tento let MV v průběhu kontroly nepředložilo s ohledem na neukončená jednání s MZd.

Následně jeden let objednalo MV přímo u zahraničního přepravce. Letounem Ruslan byl dne 1. 4. 2020 dopraven kromě materiálu pro MV i materiál pro MZd. Náklady na tuto přepravu činily 18,9 mil. Kč a MV podíl na těchto nákladech začalo řešit přeučtováním MZd.

Již první dva lety speciálu Ruslan organizované MO pro potřeby MV ukázaly úskalí logistické přepravy mezi Čínou a ČR. Přestože MO potvrdilo objednávku přepravy 1 000 m³ zboží na jeden letoun Ruslan, reálně bylo přepraveno prvním a druhým letounem 520 m³ a 634 m³ (celkem 1 154 m³) zboží. Na letišti v Šen-čenu tak zůstalo 846 m³ zboží. Oba speciály také

překročily maximální možnou lhůtu pro naložení nákladu na letišti, která je čtyři hodiny na jeden „otočkový let“.

S ohledem na tyto logistické problémy požádalo MV o spolupráci při zajištění letecké přepravy čínského leteckého dopravce. K přepravě se měly využít volné sloty existující pravidelné letecké linky mezi Šanghají a Prahou, která byla pozastavena 9. 2. 2020 v rámci karanténních opatření vlády ČR. MD svým nařízením povolilo obnovení této pravidelné letecké přepravy od 20. 3. 2020 jako provoz bez cestujících.

Příprava prvních dvou letů čínského přepravce s odletem ze Šanghaje nicméně ukázala podobné problémy s překládkou zboží do letadel jako u přepravy letouny Ruslan ze Šen-čenu. MV uvedlo, že s ohledem na tyto skutečnosti využilo nabídky české podnikatelské skupiny na zajištění celního skladu a na zprostředkování služeb spojených s celním řízením. Skupina v rámci humanitární pomoci uhradila náklady spojené s provozem a obsluhou skladu, přepravu zboží na letiště a celní řízení. Dodavatelé v ČLR tak OOP a ZP pro MV dodávali do skladu v Šanghaji (městský obvod Čching-pchu).

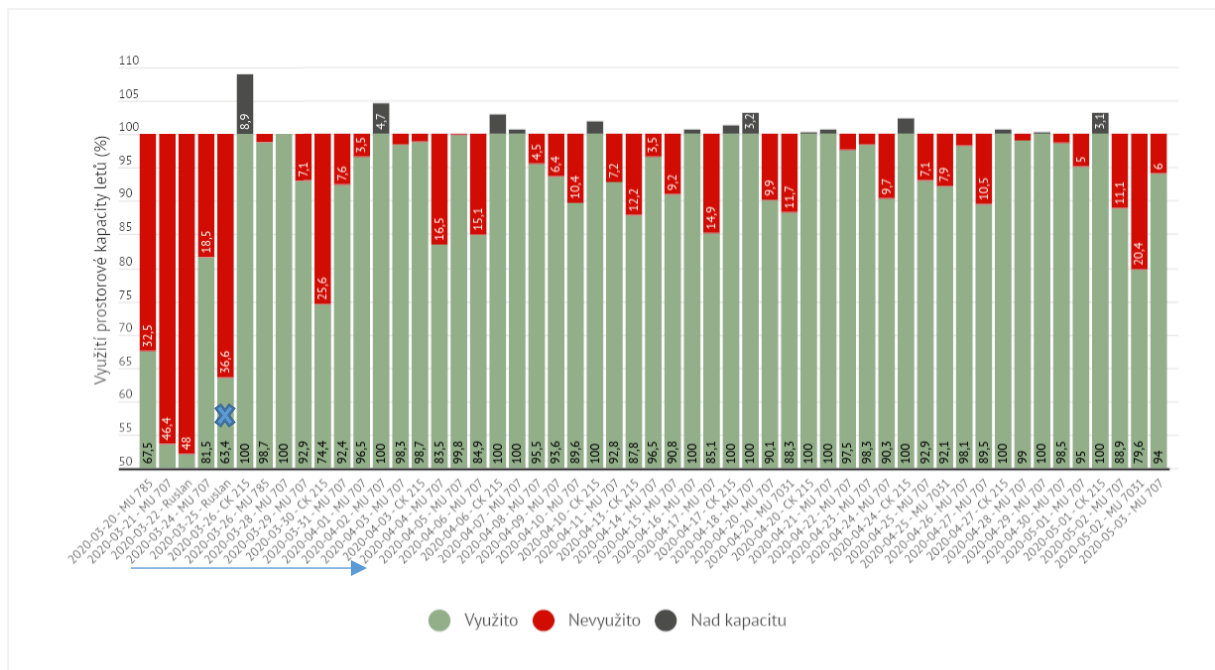
V návaznosti na fungování tohoto skladu spustilo MV tzv. letecký most na trase Šanghaj–Praha, který od 24. 3. 2020 do 3. 5. 2020 přepravil dodávky OOP a ZP z ČLR.

V souvislosti s leteckou přepravou OOP a ZP uzavřelo MZd celkem sedm smluv se společnostmi zajišťujícími leteckou dopravu a související služby, za které do ukončení kontroly uhradilo celkem **67 174 547 Kč**. Vedle toho byla letecká přeprava částečně hrazena i formou zálohových faktur. Hodnota těchto záloh podle zjištění NKÚ dosahovala částky 83 948 642 Kč, přesnou částku spojenou s pokrytím nákladů za přepravu však nebylo možné stanovit. NKÚ prověřoval nákupy OOP a související výdaje do konce srpna 2020. Jakou celkovou částku z těchto zálohových faktur MZd dodavatelům skutečně uhradilo, nelze určit.

Kromě dopravy z ČLR sjednalo MZd v jednom případě rovněž dopravu ústenek z Vietnamu do Prahy, náklady na tuto dopravu dosáhly 11 546 163 Kč. Za dvě objednávky letecké přepravy zdravotnického materiálu (ochranné rukavice) z Malajsie zaplatilo MZd celkem 11 445 735 Kč.

V rámci leteckého mostu se uskutečnilo celkem 49 letů, náklady na zajištění tohoto leteckého mostu činily 686 mil. Kč. Vytíženost letounů se zvýšila využitím skladu v Šanghaji a leteckého mostu – viz graf č. 3.

Graf č. 3: Vytíženost jednotlivých letů na trase Šanghaj–Praha od 20. 3. 2020 do 3. 5. 2020

Zdroj: doklady předložené MV.

Vysvětlivky:

- Vyznačení zahájení fungování leteckého mostu od 24. 3. 2020 ze Šanghaje.
- ◆ Vyznačení letu Ruslan ze Šen-čenu, tj. mimo letecký most.

Vytížeností „nad kapacitu“ se rozumí využití prostoru letounu, které zpravidla zahrnovalo kromě nákladového prostoru i prostor pro cestující.

Po ukončení leteckého mostu nasmlouvalo MV v květnu pro dodávky OOP a ZP z ČLR železniční dopravu, což zdůvodnilo hospodárností v době, kdy pominul tlak na okamžité dodání zboží. Celkové náklady uhrazené MV za leteckou a železniční dopravu jsou vyčísleny v **příloze č. 1** tohoto kontrolního závěru.

MV za dopravu OOP a ZP z ČLR uhradilo celkem 833,6 mil. Kč, za vnitrostátní dopravu v ČLR a ostatní náklady spojené s dopravou 2,2 mil. Kč. MZd uhradilo za dopravu a související služby částku 67,1 mil. Kč, zálohové faktury neuzavřené do konce kontroly dosáhly částky 83,9 mil. Kč. Podle zjištění NKÚ tak celkové náklady na dopravu OOP a ZP od 20. 3. 2020 do srpna 2020 činily celkem 987 mil. Kč.

NKÚ kontrolou zjistil, že vytíženost prvních letů od 20. 3. 2020 byla v porovnání s vytížeností leteckého mostu podstatně nižší (viz graf č. 3). MV organizaci dopravy OPP a ZP v prvních dnech po vyhlášení nouzového stavu přizpůsobilo urgentní potřebě zajistit nedostatkové OOP a ZP. MV od 24. 3. 2020 zajistilo letecký most, přičemž vytíženost celkem 49 letů se po zajištění celního skladu v Šanghaji výrazně zlepšila. Přepravu leteckým mostem MV ukončilo dne 3. 5. 2020 a MV jej nahradilo přepravou prostřednictvím tří vlaků. Tato přeprava byla ve srovnání s leteckým mostem pomalejší. První vlak dorazil do ČR dne 30. 5. 2020, druhý vlak dne 6. 6. 2020 a třetí vlak 20. 6. 2020⁸⁰. Část kontejnerů kvůli celním komplikacím v Číně dojížděla postupně, poslední dorazily až v září 2020. MV tento způsob dopravy zvolilo s ohledem na hospodárnost v období, kdy již nebyl takový tlak na okamžité dodání zboží, a mohla být využita nákladově efektivnější, ale časově delší varianta.

⁸⁰ Dva opožděné kontejnery dorazily do ČR v září 2020.

Náklady na počáteční dopravu velkokapacitními letouny Ruslan činily 495 Kč/kg přepraveného nákladu. NKÚ zjistil, že tyto náklady by byly nižší, pokud by byla využita plná kapacita letounů. K tomu však nedošlo a na letišti zůstalo u prvních dvou letů Ruslan souhrnem 846 m³ zboží, ačkoli u obou letů byla také překročena maximální doba pro naložení nákladu na letišti, která činila čtyři hodiny na jeden „otočkový let“. Logistické problémy s překládkou do letadel byly způsobeny tím, že nebylo možné připravit náklad k naložení v předstihu, což je v případě velkokapacitních letounů nezbytný postup. Situace se vyřešila po zapojení celního meziskladu v Šanghaji a po zorganizování leteckého mostu mezi ČLR a ČR od 24. 3. 2020, na který byly nasazeny letouny zajišťující jinak běžné civilní linkové spoje. Náklady na přepravu zboží v rámci tohoto leteckého mostu se snížily na 436 Kč/kg.

MV se podařilo přepravou OOP z ČLR po železnici výrazně snížit náklady na 21 Kč/kg přepravovaného nákladu.

Tabulka č. 9: Náklady na kilogram přepravy nákladu pro Ministerstvo vnitra

Druh přepravy	Hmotnost (v kg)	Cena/kg	Objem (v m ³)	Cena/m ³	Uhrazeno (v Kč)
Letecká – letouny Ruslan	220 125	495	1 154	94 362	108 894 088
Letecká – letecký most	1 578 816	436	12 270	56 043	687 626 625
Železniční	651 184	21	6 434	2 172	13 976 766

Zdroj: doklady předložené MV.

Pozn.: Kontrolní výpočty provedl NKÚ na vzorku přepravy, který mj. zahrnuje letecké spoje uvedené v grafu č. 3 o vytíženosti letů

3.2 Státem zajištěná přeprava OOP a ZP ve vlastnictví nestátních subjektů

MV zajišťovalo kromě dopravy zboží z vlastních objednávek i přepravu z ČLR pro zboží objednané MZd a i dalšími nestátními subjekty. MV a MZd řešily náklady na dopravu přeúčtováním. Tyto náklady byly rozúčtovány podle měrných jednotek na základě přepravních listů.

NKÚ při kontrole přeúčtování nákladů za přepravu zjistil, že MV a MZd zajišťovaly i přepravu zboží, které nakoupily nestátní (podnikatelské) subjekty. Náklady na přepravu MV a MZd přefakturovaly těmto subjektům, konkrétní podmínky úhrady za dopravu však nebyly s těmito subjekty smluvně ošetřeny. Přefakturace byla řešena až po samotné dodávce zboží na území ČR. V některých případech bylo toto zboží omylem doručeno i do skladů SSHR.

NKÚ dále zjistil, že zboží přepravované MV pro nestátní subjekty nebylo zařazeno do skladové evidence MV. Po příletu bylo toto zboží uloženo na ploše skladu MV, respektive Krajského ředitelství policie Pardubického kraje, v Opočínku u Pardubic (dále také „sklad Opočíněk“), avšak mimo místa evidovaná MV. Zboží bylo průběžně vydáváno jejich vlastníkům a dalším subjektům.

MV obdrželo na jednání dne 1. 6. 2020 od MZd zpětně přehled dodavatelů, kteří přepravovali své zboží prostřednictvím letů zajišťovaných MV. Z tohoto jednání vyplynulo, že u dodávek zboží pro MZd, jehož sjednaná cena zahrnovala i doručení zboží na náklady dodavatele, bude MV náklady na přepravu přefakturovat dodavatelům dle přehledů od MZd.

Se sjednaným postupem MV a MZd ohledně přefakturace však nesouhlasili někteří dodavatelé. Ti argumentovali, že dopravu již kompenzovali MZd prostřednictvím slevy z kupní ceny a další úhradu nákladů považovali za neoprávněný požadavek, který budou řešit právní cestou, pokud na něm budou resorty trvat. Přefakturaci si tak podle jejich vyjádření měly vyřešit MV a MZd mezi sebou. NKÚ ověřil, že pokud dopravu zboží zajistilo MV leteckými spoji

a také ji hradilo, dodavatelé zboží tuto skutečnost ve většině případů kompenzovali slevou pro MZd vyznačenou na faktuře.

OOP a ZP takto přepravené pro nestátní subjekty mohlo být považováno za zboží osvobozené od cla a od DPH na základě rozhodnutí Komise (EU) 2020/491 ze dne 3. 4. 2020⁸¹. Z dostupných informací NKÚ nemohl ověřit, zda bylo zboží – s ohledem na skutečné cílové příjemce těchto OOP a ZP – použito v souladu s rozhodnutím Evropské komise.

Podle informací MV byly náklady za dopravu OOP a ZP do ČR fakturovány ke dni 5. 11. 2020 celkem 15 subjektům, přičemž celková hodnota těchto přefakturací dosáhla 81 mil. Kč. Do doby ukončení kontroly nebyly tyto přefakturace, s výjimkou jednoho případu, uhrazeny.

MV a MZd zajišťovalo dopravu ze zahraničí rovněž pro zboží (OOP a ZP) darované ČR. Toto zboží se stalo okamžikem předání majetkem státu a mělo být bezplatně použito ve veřejném zájmu na základě podmínek daných příslušným rozhodnutím Evropské komise a usnesení vlády ČR.

NKÚ zjistil, že MV vydalo podnikatelskému subjektu, který nebyl poskytovatelem zdravotních a sociálních služeb, minimálně 392 776 kusů OOP a ZP darovaných ČR (majetek státu), aniž by toto zboží nejprve zaevidovalo. MV uhradilo za leteckou přepravu tohoto zboží z ČLR náklady ve výši 6 855 292 Kč.

Podle § 21 odst. 1 zákona o majetku ČR⁸² lze převést smlouvou hmotnou věc pouze v případě, je-li tato věc pro stát trvale nepotřebná. Vláda svým usnesením ze dne 23. března 2020 č. 286 v bodě III sice povolila výjimku pro MV z podmínky trvalé nepotřebnosti, nicméně tím nebyl podle § 21 odst. 2 zákona o majetku ČR dotčen postup podle ustanovení § 22 odst. 3 tohoto zákona. Ten mj. stanoví, že bezúplatně lze hmotnou věc převést pouze ve veřejném zájmu. Veřejný zájem odpovídal podmínkám, které byly stanoveny usnesením vlády ČR ze dne 23. března 2020 č. 286. Usnesení také vymezovalo okruh příjemců těchto prostředků.

NKÚ zjištěné skutečnosti posoudil tak, že MV předalo téměř 400 tis. ks OOP a ZP soukromému subjektu, aniž by smluvně stanovilo podmínky pro zachování veřejného zájmu. MV při kontrole nedoložilo žádný doklad, který by potvrdil, že stanovilo konkrétní cílové příjemce těchto OOP a ZP v intencích příslušných usnesení vlády. Existuje tak riziko, že část OOP a ZP nebyla převedena ve veřejném zájmu.

3.3 Distribuce OOP a ZP na území ČR

Vzhledem ke specifickým postupům a distribučním kanálům jsou zjištěné skutečnosti k problematice distribuce členěny podle kontrolovaných osob (MV a MZd), které byly objednateli OOP a ZP.

3.3.1 Ministerstvo vnitra

Usnesení vlády ČR č. 263 ze dne 19. března 2020 uložilo ministru vnitra zajistit operativně distribuci OOP státním i nestátním subjektům zejména prostřednictvím krajských samospráv, a to na základě předávacích protokolů, a také měl operativně zajistit distribuci roušek občanům ČR prostřednictvím České pošty, s.p., samosprávy nebo jiným vhodným způsobem. Úkoly byly následně ministru vnitra prodlouženy usnesením vlády ČR č. 286 ze dne 23. března

⁸¹ Rozhodnutí Komise (EU) 2020/491 ze dne 3. dubna 2020 o osvobození zboží, které je nezbytné k boji proti následkům rozšíření onemocnění COVID-19 během roku 2020, od dovozního cla a od DPH při dovozu.

⁸² Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

2020. Způsob distribuce, s ní spojená logistika nebo personální kapacity nebyly v těchto usneseních vlády stanoveny. Distribuce byla ponechána v kompetenci GŘ HZS.

Po přeletu letadla do ČR a rámcovém přepočítání zásilek MV rozdělilo OOP podle typu prostředku a následně distribuovalo podle priorit a na základě osobního odborného úsudku náměstka generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a civilní nouzovou připravenost. Postup distribuce byl následně potvrzen ministrem vnitra. MV nevyužívalo pro distribuci OOP žádný poměrový vzorec, ale požadavky předložené ÚSÚ. Výjimku představovaly kraje a HZS krajů, v jejich případě byly OOP dle tvrzení MV přidělovány dle přepočtu na počet obyvatel. NKÚ zjistil významné rozdíly v distribuci OOP a ZP v přepočtu na obyvatele mezi jednotlivými kraji (podrobně viz **příloha č. 1** tohoto kontrolního závěru).

OOP distribuoval primárně HZS ČR. OOP byly dopraveny na dílčí distribuční místa a cílovým příjemcům na distribuční místa v krajích. Průběh zajištění OOP a jejich distribuce cílovým subjektům zachycuje schéma v **příloze č. 4** tohoto kontrolního závěru.

Usnesení vlády ze dne 23. března 2020 č. 286 umožňovalo realizovat operativně distribuci ochranných prostředků (roušek) občanům ČR rovněž prostřednictvím České pošty, s.p., samosprávy nebo jiným vhodným způsobem. OOP distribuované MV byly určeny pro všechny subjekty s výjimkou těch, které zásobovalo MZd (fakultní nemocnice, odběrová místa a hygienické stanice). V pozdějším období byla část materiálu MZd distribuována prostřednictvím HZS také na kraje (pro praktické lékaře) a vybrané organizace lékařů (stomatologové).

NKÚ zjistil, že MV část zboží přijatého na základě darovacích smluv (1 442 280 ks OOP) a zaevidovaného ve skladu v Opočínku vydalo dne 26. 3. 2020 soukromé společnosti. MV zdůvodnilo tento výdej OOP tím, že tento subjekt, resp. společnosti náležející do stejného podnikatelského uskupení byly pověřeny distribucí OOP cílovým příjemcům, a to pokynem ministra vnitra ze dne 23. 3. 2020.

NKÚ zjistil, že tento pokyn ministra neobsahuje číslo pokynu a číslo jednací, což je v rozporu s ustanovením čl. 10 spisového řádu ministerstva vnitra. Na vědomí byl dán pouze zmíněné soukromé společnosti. To, že dokumentu chybí dané náležitosti, vysvětlilo MV tak, že „(...) pokyn žádné číslo nemá a rovněž neprošel standardním legislativním procesem Ministerstva vnitra. Byl přijat – podepsán ministrem vnitra v legislativní nouzi, jako reakce na potřebu okamžitého řešení operativní distribuce OOP v nouzovém stavu.“ I přesto MV na základě tohoto pokynu nakládalo s majetkem státu.

Pokyn ministra je však jako interní normativní akt vnitřním předpisem, tedy zvláštním případem normativních správních aktů, které nesměřují vůči subjektům mimo vztahy organizační nadřízenosti a podřízenosti ve veřejné správě, ale subjektům stojícím uvnitř organizační struktury Ministerstva vnitra a jeho organizací. Vůči soukromé společnosti tedy nebyl tento pokyn právně závazný. MV do ukončení kontroly nepředložilo žádnou smlouvu, která by této soukromé společnosti stanovila podmínky případné distribuce OOP a ZP. V rámci kontroly NKÚ předalo MV část dílčích předávacích protokolů, z nichž vyplynulo, že prostředky distribuované soukromou společností byly z velké části dodávány do nemocnic a sociálních zařízení na území ČR. Část zboží byla podle předložených předávacích protokolů distribuována mimo sociální a zdravotnická zařízení. MV však nepředalo NKÚ do konce kontrolní akce všechny předávací protokoly.

3.3.2 Ministerstvo zdravotnictví

Usnesením vlády ČR č. 263 ze dne 19. března 2020 uložila vláda ministru zdravotnictví zajistit operativně distribuci ochranných prostředků vymezeným organizacím. Celkem se jednalo o 99 organizací (mj. fakultní nemocnice, hygienické stanice, zdravotnické záchranné služby) a proměnlivý počet laboratoří.

Usnesením vlády ČR č. 286 ze dne 23. března 2020 vláda dřívější usnesení (č. 263) zrušila a počet organizací, kterým mělo MZd distribuovat ochranné prostředky, byl snížen na 40 (nový seznam už neobsahoval mj. zdravotnické záchranné služby, psychiatrické nemocnice). Nad rámec tohoto počtu patřily nadále mezi zařazené organizace laboratoře testující na COVID-19.

MZd uzavřelo dne 25. 3. 2020 se SSHR „zápis o zmocnění“, jehož předmětem bylo, že SSHR bude pro MZd bez úplaty přebírat nakoupené a doručené OOP a další materiál dle pokynů MZd. SSHR tak měla mj. povinnost informovat MZd o převzetí a následné redistribuci zboží, a to prostřednictvím SMS a e-mailu, a dále do 3 pracovních dnů doručit MZd originál předávacího protokolu (dodacího listu), resp. originál předávacího protokolu o proběhlé redistribuci. Dne 28. 4. 2020 uzavřelo MZd se SSHR dodatek č. 1 k zápisu o zmocnění, kterým prodloužilo jeho platnost z 30. 4. 2020 na 30. 6. 2020. Přebírání zásob OOP a ZP, jejich skladování a následnou distribuci tak pro MZd zajišťovala SSHR, která prostřednictvím předávacích protokolů informovala MZd o naskladněných a vyskladněných zásobách OOP a ZP.

SSHR vystavila ke každé dodávce OOP příjemku, v níž byl zpravidla uveden dodavatel, datum a místo příjmu, název materiálu, počet kusů, ID, evidenční číslo objednávky/dodacího listu/smlouvy a podpis přebírajícího a předávajícího. SSHR měla podle zápisu o zmocnění povinnost provést kontrolu předaného zboží a jeho množství podle předávacích dokumentů (dodacích listů). Způsob kontroly přebíraného zboží a jeho množství závisel nejen na velikosti dodávky, času pro její převzetí a pro následnou distribuci, ale také na způsobu balení dodávek. SSHR buď ověřila a přepočítala celou dodávku anebo na základě spočítaného vzorového kartonu stanovila druh a množství celé dodávky. SSHR následně zadala údaje z vystavených příjmků do evidence skladových zásob. Zápis neukládal SSHR povinnost ověřovat kvalitu a kompletnost dodávek OOP dle příslušných smluv/objednávek. SSHR jen poskytovala součinnost při ověřování kvality, které zajišťovalo MZd.

Dle vyjádření SSHR vydalo MZd v době, kdy panoval ve všech zdravotnických zařízeních, včetně fakultních nemocnic, akutní nedostatek jakéhokoliv zdravotnického materiálu, pokyn, aby SSHR převzala do svých skladů veškerý zdravotnický materiál, který přiváželi HZS, Armáda ČR, soukromí přepravci nebo soukromými dárci. Významná část těchto dodávek byla dopravena leteckým mostem z Číny a převzetí těchto dodávek probíhalo za účasti zástupců MZd a SSHR přímo na letištní ploše. Toto zboží často nebylo v originálních obalech, neboť bylo přepravováno v prostoru pro cestující a na letištní ploše nebyla možnost řádně zkontrolovat obsah dodávky. Zboží bylo rovnou nakládáno na vozidla a převáženo do skladu SSHR. V období kritického nedostatku OOP bylo dodané zboží často překládáno z kamionů rovnou na distribuční vozidla, převážně šlo o vozidla Armády ČR a SSHR, a distribuováno na místa určení. Průběh zajištění OOP a jejich distribuci cílovým subjektům zachycuje **příloha č. 4** tohoto kontrolního závěru.

SSHR měla v první fázi nákupů k dispozici smlouvy, případně objednávky OOP jen u části dodávek. Dodací listy od přepravců neobsahovaly čísla smluv či objednávek. V některých

případech nešlo zjistit skutečného dodavatele materiálu kvůli tomu, že byl materiál při vykládce z letadel promíchaný a komunikace s řidiči soukromých přepravců byla problematická. V některých případech vyložili dopravci některých soukromých přepravních společností menší zásilky zboží před branou skladu SSHR a odjeli bez potvrzení dodacích listů. Tyto dodávky se pak podařilo ztotožnit se zpožděním, někdy až po několika týdnech.

Pro SSHR komplikovalo přebírání a evidenci dodaného zboží také to, že například respirátory byly baleny v různých (neoriginálních) obalech, což ztěžovalo spočítání těchto respirátorů. U některých zásilek proto trvalo jejich přepočítání až několik dní. Protokoly o převzetí zboží tak z výše uvedených důvodů obsahují velké množství ručně psaných oprav.

Často také docházelo k situacím, kdy jeden dodavatel plnil v rámci jednoho letu více objednávek. Do skladu bylo zboží přepraveno dohromady v rámci jednoho závozu a zaměstnanci SSHR nebyli při převzetí schopni přiřadit dané zboží ke konkrétní objednávce. Dodávky také v některých případech obsahovaly zboží od více výrobců.

Část dodávek představovalo i zboží dodané MV z jeho skladů. Tyto dodávky byly přepravovány vozidly HZS a o jejich dodání byla SSHR často informována až v době, kdy zboží opustilo sklady MV.

Situace se zklidnila v době, kdy již nehrozil kritický nedostatek OOP a zejména velké fakultní nemocnice již byly předzásobeny. Došlo ke snížení a ustálení počtu přepravců a SSHR s nimi dohodla způsob balení zboží a harmonogram příjezdu kamionů. Rovněž MZd informovalo na základě komunikace s dodavatelem SSHR v předstihu o plánovaných dodávkách. Dle SSHR se v této době také výrazně zlepšila evidence přijatého zboží. Zaměstnanci skladu SSHR se vždy snažili přiřadit dodávku zboží k objednávce, pokud to bylo možné. Množství a druh převzatého zboží konzultovali zaměstnanci SSHR se zástupci MZd.

Výše uvedené důvody vedly k nepřesnostem v evidenci přijatého zboží. SSHR to zdůvodnila také skutečností, že narychlo vytvořený systém evidence jí neumožňoval zpětné opravy, které bylo potřeba provést kvůli dodatečným změnám ve vystavených příjemkách. SSHR tak vykazala v přehledu přijatého zboží větší množství OOP, než kolik jich bylo ve skutečnosti, i proto, že některé položky OOP vydávala a opětovně přijímala (jednalo se například o vzorky k ověření kvality nebo náhrady za vrácené nekvalitní dodávky).

MZd vytvořilo distribuční model, ve kterém vycházelo z tzv. cílového stavu – tj. kolik OOP má být dodáno příslušné organizaci v daném týdnu. V každém kraji pak jeden cílový příjemce fungoval zároveň jako distribuční místo pro ostatní cílové příjemce daného kraje. Tuto roli obvykle plnila fakultní nemocnice, případně KHS či krajský úřad. Rozvoz OOP do distribučních míst zajišťovala SSHR. Předání OOP mezi SSHR a odběrným místem byla dokumentována předávacím protokolem. Ten ministerstvu obvykle zaslala SSHR a nezávisle na něm i odběrné místo. Způsob distribuce nebyl nijak formálně upraven a neměl schválená pravidla. MZd vycházelo při distribuci, dle svého vyjádření, ze snahy o maximálně spravedlivou distribuci ochranných pomůcek.

SSHR vystavila ke každému výdeji OOP zápis/protokol o převzetí ochranných zdravotnických prostředků – výdej. V něm bylo zpravidla uvedeno datum výdeje, přebírající, název zboží, počet kusů a podpisy předávajícího a přebírajícího. Teprve od konce března 2020 začala SSHR u jednotlivých výdajů OOP uvádět i kód výrobce (ID) zboží.

V následující tabulce jsou uvedeny vybrané údaje o celkovém množství přijatých, vydaných a uskladněných OOP. Údaje vychází z dokladů předložených SSHR ke dni 31. 8. 2020. Do

přehledu je zahrnuto veškeré zboží vydané SSHR, tedy zboží distribuované cílovým příjemcům, i zboží, které bylo vráceno dodavateli, např. z důvodu nedostatečné kvality.

Tabulka č. 10: Výdej OOP a ZP ze skladů MV a SSHR

Typ OOP/ZP	MV ⁸³	SSHR ⁸⁴	Kategorie celkem
Návleky na obuv	2 717 000	284 970	3 001 970
Ochranné brýle	1 364 441	74 912	1 439 353
Ochranné obleky	1 399 119	1 099 092	2 498 211
Ochranné štíty	265 340	64 679	330 019
Pláštěnky	-	141 711	141 711
Respirátor FFP1	-	108 787	108 787
Respirátor FFP2	9 094 915	7 415 192*	16 510 107
Respirátor FFP3	-	5 168 355*	5 168 355
Roušky (ústenky)	73 251 870	33 284 126	106 535 996
Rukavice	52 955 900	10 780 849	63 736 749
Celkem	141 048 585	58 422 673	199 471 258

* Z důvodu nejednoznačné kategorizace OOP provedl NKÚ u cca 35 tis. ks přesun z kategorie FFP2 do FFP3.

Zdroj: skladová evidence MV a SSHR.

Pozn.: V případě některých komodit OOP a ZP nelze s jistotou určit počet kusů, neboť balení bylo různého typu a zahrnovalo někdy i více kusů příslušné komodity.

4. Kvalita OOP a ZP pořizovaných po vyhlášení pandemie COVID-19

Dva dny po vyhlášení pandemie WHO vydala Komise EU doporučení 2020/403⁸⁵, aby reagovala na kritický nedostatek OOP a ZP v členských státech EU. Toto doporučení zmírňovalo veškeré striktně nastavené kvalitativní podmínky pro dovoz OOP a ZP na trh EU ze zemí mimo EU, a to hlavně z ČLR, která celosvětově vede v produkci těchto komodit.

Překážky pro dovoz OOP a ZP ze států mimo EU byly hlavně legislativního charakteru. NKÚ zjistil, že většina těchto produktů neprošla ověřením. Tyto OOP nesplnily požadavky pro použití značky CE a ani nedisponovaly potřebnými dokumenty pro posouzení shody. Výjimky na základě doporučení Komise EU tak dočasně (po dobu účinnosti doporučení Komise (EU) 2020/403) umožnily, že OOP nemusely splňovat kvalitativní požadavky EU, resp. nemusely projít standardním schvalovacím procesem pro uvedení výrobku na trh EU. Zmírnění podmínek však neznamenal, že bylo možné dodávat na trh prostředky bez jakékoliv kontroly. Informace vysvětlující požadavky na kvalitu OOP a ZP za běžného stavu jsou uvedeny v **příloze č. 2** tohoto kontrolního závěru.

Zmíněné doporučení Komise (EU) v článku 7 definovalo podmínky, které musely být splněny pro použití této výjimky v souvislosti s pandemií k dovozu zboží na trh EU.⁸⁶ Dovážené OOP a ZP tak v době účinnosti tohoto doporučení nemusely splňovat standardní kvalitativní požadavky EU. Výjimka ale neznamenal, že by bylo možné dodávat na trh EU jakékoliv prostředky. Minimální požadavky na ochranu zdraví a bezpečnosti musely být zachovány

⁸³ Distribuce ze skladů MV je očištěna o přesuny OOP a ZP v rámci skladů MV a MZd; stav ke dni 31. 8. 2020.

⁸⁴ Stav ke dni 16. 7.2020.

⁸⁵ Doporučení Komise (EU) 2020/403 ze dne 13. března 2020 o postupech posuzování shody a dozoru nad trhem v souvislosti s hrozbou nákazy koronavirem COVID-19.

⁸⁶ Doporučení Komise (EU) 2020/403: „I když postupy posuzování shody, včetně umístění označení CE, nebyly zcela dokončeny podle harmonizovaných pravidel, mohou povolit dodávání těchto výrobků na trh Unie po omezenou dobu a po dobu provádění nezbytných postupů“.

zahájením procesu postupu shody u certifikační autority (Notified Body)⁸⁷. OOP a ZP měly být nakupovány prostřednictvím orgánů členských států, přičemž ale musely tyto orgány zajistit, že OOP a ZP nevstupují do distribučních kanálů a jsou výhradně určeny pro zdravotnictví. Obě ministerstva jakožto organizační složky státu nevstupují jako dodavatelé těchto prostředků na trh s OOP, neboť toto zboží nebylo určeno k obchodní činnosti.

4.1 Kontrola kvality nakoupených OOP a ZP v době nouzového stavu

Centrální tým nákupů u MZd měl zabezpečovat kontrolu kvalitativních požadavků nastavených v rámci probíhajících nákupů ještě před uzavřením obchodního vztahu. TCN stanovil podmínky, které dodavatelé nabízených prostředků museli splnit. NKÚ zjistil, že se jednalo zejména o předložení následujících dokumentů: CE certifikáty, prohlášení o shodě, žádost výrobce k notifikovanému pracovišti doložené potřebnými dokumenty, testovací zprávy výrobků od čínských akreditovaných zkušeben aj. Přestože dodání certifikátu či jiných dalších dokumentů zajišťujících alespoň technickou způsobilost výrobků před započítáním posouzení o shodě či kontroly u příslušné veřejné výzkumné instituce, tzv. certifikované zkušebny, bylo podmínkou Komise EU pro dodání těchto výrobků pro užívání, nebyla tato skutečnost vždy naplněna. V rámci kontroly NKÚ bylo zjištěno, že některé certifikáty byly vydány až po uzavření kontraktu na dodávku, a nebyla tedy naplněna podmínka doložení certifikátu před uzavřením obchodního vztahu.

MZd začalo testovat vzorky nakoupených respirátorů ve v. v. i. od 27. 3. 2020. Od tohoto data již bylo podle tvrzení MZd možné pozdržet danou dodávku na skladě. Splnění testovaných parametrů bylo podmínkou pro zaplacení dodavateli.

MV se rozhodlo, že pro ověření kvality je nutné, aby dodavatel doložil certifikát, který bude součástí dodávaného zboží. NKÚ zjistil, že MV kontrolovalo tyto certifikáty od zahraničních dodavatelů tak, že telefonicky nebo e-mailem kontaktovalo vydavatele certifikátu. Certifikáty vydané v Polsku či Velké Británii ověřovalo přes velvyslanectví těchto zemí v ČR. MV už dále neověřovalo certifikát těch dodavatelů, kteří byli zaregistrováni na National Medical Products Administration⁸⁸ a měli příslušná obchodní a vývozní povolení. Převážně šlo o dodavatele z ČLR.

MV testovalo stejně jako MZd dodané respirátory u příslušné v. v. i. Testovalo vzorky ze všech zahraničních objednávek a některých tuzemských (ve všech případech se jednalo o zboží z ČLR). NKÚ proto hodnotí tento postup testování kvality jako netransparentní. Zboží z jednotlivých objednávek bylo totiž ve většině případů dodáno v několika dodávkách. NKÚ kontrolou vybraného vzorku objednávek zjistil, že v některých případech se zboží dodané v rámci jednotlivých dodávek neshodovalo s testovaným vzorkem. **Existuje tak riziko, že část dodaného zboží nesplňovala deklarované parametry kvality.** MV většině případů nepředkládalo k testování vzorky od tuzemských dodavatelů, přestože ani tito dodavatelé nedoložili certifikáty platné pro trh EU.

⁸⁷ Notifikovaná osoba je autorizovaná osoba, kterou oznámí Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví orgánům Evropského společenství, popřípadě příslušným orgánům členských států EU, že daný subjekt splňuje příslušné požadavky a byl určen k posuzování shody podle příslušných směrnic. Oznámení notifikovaných osob je odpovědností členského státu. Dokumenty vydávané notifikovanou osobou jsou podkladem pro označování výrobků evropskou značkou shody CE. Nyní se notifikované osoby označují jako oznámené subjekty.

⁸⁸ National Medical Products Administration – Národní správa léčivých přípravků v Číně.

NKÚ v případě respirátorů dovezených z ČLR konstatuje, že v rámci distribuce koncovým uživatelům ze strany MV a MZd nebyly zohledňovány rozdílné velikosti těchto prostředků určených pro jiný trh. Tyto rozdíly jsou zapříčiněny odlišnou anatomíí obličejové části u spotřebitelů na asijském, resp. čínském trhu. Nevyhovující velikosti respirátorů tak představovaly zvýšené riziko netěsnosti, která by se v případě řádného testování negativně projevila v měření parametru „celkového průniku“ (viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru).

Na základě výše uvedeného NKÚ vyhodnotil, že obě ministerstva určila, že kvalita se bude ve v. v. i. testovat pouze u respirátorů FFP3, FFP2, KN95, N95, GB19083-2010, GB 2626-2006. Všechny ostatní OOP a ZP ministerstva zařadila do nižší třídy ochrany. Nemusely tak být testovány ani v případě, že neměly platné dokumenty, které zaručují jejich kvalitu pro trh EU.

Obě ministerstva zajišťovala výběr i samotné předávání vzorků. Testování bylo oproti standardnímu postupu omezeno pouze na vybrané parametry výrobků, jak je uvedeno v tabulce č. 11. NKÚ konstatuje, že akreditovaný protokol o zkoušce vydaný v. v. i. nenahrazoval certifikát nebo jiný dokument podobného charakteru. Jednalo se vždy pouze o zkoušku daného vzorku, která podávala základní informaci o vlastnostech testovaného respirátoru. Na základě této zkoušky bylo možné přiřadit testovaným respirátorům jednotlivé třídy ochrany.

Tabulka č. 11: Srovnání rozsahu testování kvality respirátorů v běžném stavu a v období krizového stavu, resp. v období výjimek na základě doporučení Evropské komise

	Testování – běžný stav			Testování – krizový stav		
	FFP1	FFP2	FFP3	FFP1	FFP2	FFP3
Jmenovité hodnoty a tolerance	✓	✓	✓			
Vizuální prohlídka	✓	✓	✓			
Balení	✓	✓	✓			
Materiál	✓	✓	✓			
Čištění a dezinfekce (opakované použití)	✓	✓	✓			
Praktické zkoušky	✓	✓	✓			
Konečná úprava součástí	✓	✓	✓			
Měření průniku						
a) Celkový průnik	✓	✓	✓			
b) Průnik filtračním materiálem	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Snášenlivost pokožkou	✓	✓	✓			
Hořlavost	✓	✓	✓			
Koncentrace oxidu uhličitého ve vdechovaném vzduchu	✓	✓	✓			
Upínací systém	✓	✓	✓			
Zorné pole	✓	✓	✓			
Vydechovací ventil	✓	✓	✓			
Dýchací odpor s ventilem/bez ventilu	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Zdroj: vypracoval NKÚ dle EN 149:2001 + A1:2009.

4.2 Kontrola systému testování vzorků z objednávek/dodávek pro MZd a MV

NKÚ při kontrole vybraného vzorku zjišťoval, jakým způsobem MZd a MV ověřovala kvalitu dodaných OOP a ZP. Do vzorku byly vybrány objednávky jak od českých, tak i zahraničních dodavatelů. MZd objednávalo, až na výjimky, výhradně od tuzemských dodavatelů, kteří nabízeli zboží od tuzemských výrobců nebo vystupovali jako zprostředkovatelé čínských dodavatelů. MV nakupovalo od tuzemských i zahraničních dodavatelů.

NKÚ nevycházel při kontrole kvality vybraného vzorku OOP pouze z existence/neexistence certifikátů, které mu předložilo MV a MZd, ale dostupnými možnostmi prověřoval i věrohodnost předložených certifikátů. NKÚ k tomu využil webové stránky vydavatelů

akreditovaných certifikátů. Důvodem k tomuto postupu NKÚ bylo, že mnoho akreditovaných zkušeben na určitou dobu pozastavilo vydávání osvědčení o certifikaci, a to kvůli velkému nárůstu falzifikovaných certifikátů k OOP v době pandemie. Kontrola NKÚ probíhala porovnáním čísel/kódů na doložených certifikátech s databází čísel/kódů na webových stránkách vydavatele. Obdobně probíhala i kontrola QR kódů, pokud takový kód certifikát obsahoval. NKÚ také prověřil nákupy OOP, které se uskutečnily ve zjednodušené formě na základě doporučení Komise (EU) 2020/403⁸⁹. NKÚ prověřoval v neposlední řadě i proces testování jednotlivých vzorků. MV i MZd testovaly prostřednictvím certifikované v. v. i. K testování ve v. v. i. byly dodávány pouze respirátory.

Vzorek, který NKÚ vybral u MZd, zahrnoval patnáct objednávek v celkovém objemu 847 mil. Kč, což představuje 22,6 mil. ks. Vzorek obsahoval jedenáct objednávek na respirátor různé třídy ochrany v celkovém objemu 677 mil. Kč a čtyři objednávky na ústenky/roušky v celkovém objemu 170 mil. Kč.

Vzorek, který NKÚ vybral u MV, zahrnoval čtrnáct smluv na dodávky OOP a ZP v celkovém objemu 1,4 mld. Kč, což představuje 51,6 mil. ks. Vzorek obsahoval dvanáct smluv na dodávky respirátorů různé třídy ochrany v celkovém objemu 1,1 mld. Kč, což představuje 20,8 mil. ks, a dvě smlouvy na dodávky ústenek/roušek v celkové hodnotě 308,3 mil. Kč, což představuje 30,8 mil. ks, kdy jedna objednávka byla od zahraničního dodavatele a jedna dodávka byla od tuzemského dodavatele.

Z kontroly vybraného vzorku mj. vyplynulo, že z celkového finančního objemu 2,3 mld. Kč uhrazených za 74,2 mil. ks OOP a ZP zaujímala 21 % část vzorku, který nepodléhal testování (ústenky/roušky), což představuje 478 mil. Kč, a tedy 45,9 mil. ks. Respirátory, které byly úspěšně testovány a splnily všechna měření, představují 25 % z celkového objemu, tedy 576,7 mil. Kč, což představuje 8,1 mil. ks. Netestované objednávky respirátorů zaujímají 16 % z celkového objemu, tedy 369,8 mil. Kč, což představuje 6,9 mil. ks.

Zbývajících 38 % z celkového objemu, tedy 876,6 mil. Kč, což představuje 13,3 mil. ks, zahrnuje respirátory, které nesplnily požadovanou kvalitu dodávaného zboží nebo kvalitu splnily až po opakovaném testování. Z toho nevyhověly vzorky z dodávek za 241,5 mil. Kč, to je 3,7 mil. ks. Vzorky, které vyhověly až po opakovaném testování, byly v hodnotě 635,1 mil. Kč a jednalo se o 9,6 mil. ks respirátorů.

NKÚ upozorňuje na riziko, že ministerstva při testování kvality dodaných OOP neprověřovala vždy celou dodávku, kdy např. součástí jedné dodávky bylo více typů OOP, ale ministerstva neověřovala kvalitu všech dodaných druhů, ale pouze jednoho. NKÚ upozorňuje, že někteří koncoví uživatelé obdrželi OOP, které nesplňovaly deklarované kvalitativní požadavky, aniž by o tomto nedostatku věděli.

Kompletní informace k postupu testování vzorků OOP vybraného NKÚ, které MZd a MV testovala na kvalitu, jsou uvedeny v **příloze č. 2** tohoto kontrolního závěru.

⁸⁹ Doporučení Komise (EU) 2020/403 ze dne 13. března 2020 o postupech posuzování shody a dozoru nad trhem v souvislosti s hrozbou nákazy koronavirem COVID-19.

Seznam zkratek

AČR	Armáda České republiky
Analýza hrozeb	<i>Analýza hrozeb pro Českou republiku</i>
BIEP	projekt NKÚ <i>The Benchmarking Information Exchange Project</i>
certifikace	proces posouzení kvality výrobku před uvedením na trh v České republice, resp. Evropské unii
ČLR	Čínská lidová republika
ČR	Česká republika
ČSN	česká technická norma
ECDC	Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí
EHS	Evropské hospodářské společenství
epidemie/pandemie COVID-19	epidemie nového koronaviru SARS-CoV-2 způsobujícího infekční onemocnění COVID-19
EU	Evropská unie
GŘ HZS	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
GŘC	Generální ředitelství cel
HOPKS	hospodářská opatření pro krizové stavy
HZS	hasičské záchranné sbory
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor ČR
IISSP	<i>Integrovaný informační systém Státní pokladny</i>
IS	informační systém
IZS	integrovaný záchranný systém
JŘBU	jednací řízení bez uveřejnění
KHS	krajské hygienické stanice
Komora	Smíšená česko čínská komora vzájemné spolupráce
kompetenční zákon	zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů
KÚ	krajské úřady
KZ	kontrolní závěr
M	kalendářní měsíc
Metodika	<i>Metodika pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace</i>
Metodika HOPKS	<i>Metodika plánování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy</i>

MJ	měrná jednotka
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NANDO	databáze Evropské unie – seznam organizací oprávněných provádět testování výrobků (New Approach Notified and Designated Organisations)
nařízení 2016/425	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425 ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS
nařízení MV č. 6/2010	nařízení Ministerstva vnitra č. 6 ze dne 11. ledna 2010, <i>k zajištění plnění úkolů za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu a přípravě na jejich řešení</i>
NATO	Severoatlantická organizace (North Atlantic Treaty Organization)
ND	nezbytné dodávky
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OOP	osobní ochranné prostředky
OÚ ORP	obecní úřady obcí s rozšířenou působností
PČR	Policie České republiky
PND	plán nezbytných dodávek
PP ČR	<i>Pandemický plán České republiky</i>
PP MV	pandemický plán Ministerstva vnitra
PP MZd	pandemický plán Ministerstva zdravotnictví
PP SSHR	pandemický plán Správy státních hmotných rezerv
PVU SHR	<i>Plán vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti České republiky</i>
Ruslan	velkokapacitní letoun AN-124 Ruslan
SAI	nejvyšší kontrolní instituce
SHR	státní hmotné rezervy
sklad Opočíněk	sklad MV Opočíněk u Pardubic
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SZÚ	Státní zdravotní ústav
TCN	centrální tým nákupů

typový plán epidemie	typový plán <i>Epidemie – hromadné nákazy osob</i>
UK	Velká Británie
UK NAO	nejvyšší kontrolní instituce Velké Británie (National Audit Office, United Kingdom)
UV	usnesení vlády
ÚEK	Ústřední epidemiologická komise
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
ÚSÚ	ústřední správní úřad
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky
v. v. i.	veřejná výzkumná instituce
VZ	veřejná zakázka
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
ZD	zadávací dokumentace
ZP	zdravotnické prostředky
ZZVZ	zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dataset nákupů a infografika - *dostupné pouze on-line*

<https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=11675>

Příloha č. 2: Vysvětlení vybraných požadavků na kvalitu OOP a ZP

Příloha č. 3: Tabulky krizové připravenosti

Příloha č. 4: Průběh zajištění OOP a ZP

Příloha č. 5: Sběr požadavků na nákup OOP a ZP

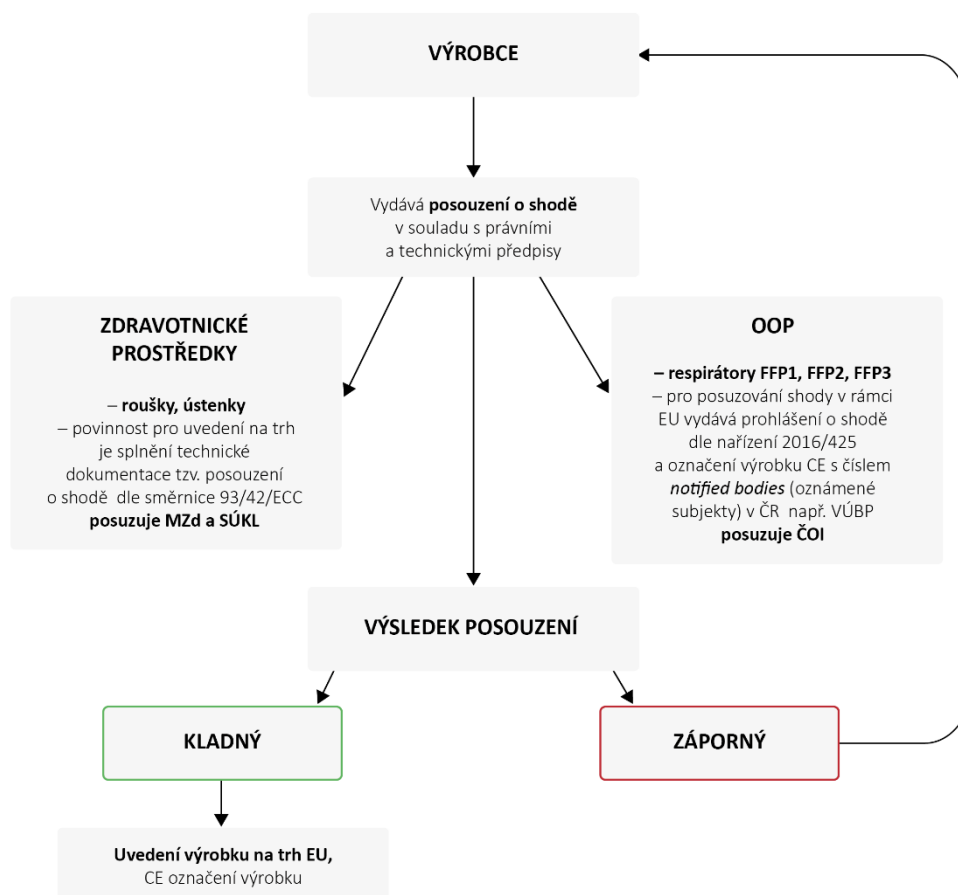
Příloha č. 6: Mezinárodní srovnání

Příloha č. 7: Průběh přímých nákupů ze zahraničí

Vysvětlení vybraných požadavků na kvalitu OOP a ZP

Při posuzování kvality OOP a ZP se za běžného stavu postupuje v souladu s příslušnými obecně závaznými právními předpisy a technickými normami. Účelem je předejít dodávání nekvalitního zboží na trh, tj. zboží, které nesplňuje minimálně základní požadavky těchto předpisů a nařízení.

Obrázek č. 1: Zjednodušené schéma procesu uvedení OOP nebo ZP na trh EU za běžného stavu

Zdroj: vypracoval NKÚ.

Za běžné situace tak nevstupují na trh ČR a EU prostředky, které nesplňují požadované označení CE⁹⁰, prokazující shodu kvalitativních parametrů výrobku s ustanovením směrnic a norem. Dokumenty prokazující shodu pro označování výrobků jsou vydávány notifikovanou osobou (pro osobní ochranné prostředky), která je oznámena členskými státy EU pro označování výrobků evropskou značkou shody CE. Tyto notifikované osoby (*notified bodies*)⁹¹

⁹⁰ Označení CE dokládá, že výrobek byl posouzen před uvedením na trh Evropského hospodářského prostoru a splňuje legislativní požadavky EU – tzn., že výrobce ověřil/nechal ověřit oznámeným subjektem, že výrobek splňuje všechny příslušné základní požadavky z příslušné směrnice. Označení CE se vyžaduje u výrobků, které jsou uváděny na trh EU, ať už byly vyrobeny kdekoli na světě.

⁹¹ Notifikovaná osoba je autorizovaná osoba, kterou oznámí Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví orgánům Evropského společenství, popřípadě příslušným orgánům členských států EU, že daný subjekt splňuje příslušné požadavky a byl určen k posuzování shody podle příslušných směrnic. Oznámení notifikovaných osob je odpovědností členského státu. Dokumenty vydávané notifikovanou osobou

se označují jako oznámené subjekty. Seznam všech oznámených subjektů je dostupný na webových stránkách NANDO⁹². V ČR pak existují následující notifikované subjekty, které jsou oprávněny provádět posuzování shody pro OOP a ZP:

- Strojírenský zkušební ústav s. p. (OOP);
- VVUÚ, a.s. (OOP);
- Textilní zkušební ústav s. p. (OOP);
- Institut pro testování a certifikaci Zlín a. s. (OOP, ZP);
- Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. (OOP);
- Vojenský technický ústav s.p. (OOP);
- Elektrotechnický zkušební ústav, s.p. (ZP).

Požadavky na ZP⁹³ a postupy pro posuzování shody stanoví směrnice Rady 93/42/EHS o zdravotnických prostředcích, kterou mělo od 26. 5. 2020 nahradit nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/745, jehož účinnost je ale o rok posunuta z důvodu situace způsobené pandemií COVID-19. Výkonem státní správy pro oblast zdravotnických prostředků (pro potřebu kontroly NKÚ se jednalo o zdravotnické obličejové masky respektive roušky a ústenky) je pověřeno Ministerstvo zdravotnictví a Státní ústav pro kontrolu léčiv. Rouška/ústenka je výrobek z několika vrstev poloprodyšného materiálu opatřený gumičkami za uši. Slouží ke snížení přenosu infekce od uživatele na okolí. Není tedy určena primárně pro ochranu uživatele.

Požadavky na OOP a postupy pro posuzování shody stanoví nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS.

OOP je prostředek navržený a vyrobený k nošení nebo držení osobou pro ochranu před jedním nebo více riziky pro její zdraví nebo bezpečnost, případně jeho vyměnitelná součást mající zásadní vliv na ochrannou funkci. Dohled nad trhem OOP v ČR zajišťuje Česká obchodní inspekce.

V rámci kontroly NKÚ se jednalo zejm. o respirátory⁹⁴, které slouží k ochraně dýchacích cest před infekcí. Respirátor pevně přiléhá na obličej a z hlediska účinnosti se zařazuje do tříd/kategorií, vyjadřujících jeho schopnost odfiltrvat částice z vdechovaného vzduchu při

jsou podkladem pro označování výrobků evropskou značkou shody CE. Nyní se notifikované osoby označují jako oznámené subjekty.

⁹² Dostupné on-line na: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=notifiedbody.main>.

⁹³ Zdravotnickým prostředkem se podle směrnice 93/42/EHS rozumí nástroj, přístroj, zařízení, materiál nebo jiný předmět, použitý samostatně nebo v kombinaci, včetně programového vybavení nezbytného k jeho správnému použití, určený výrobcem pro použití u člověka za účelem stanovení diagnózy, prevence, monitorování, léčby nebo mírnění choroby, stanovení diagnózy, monitorování, léčby, mírnění nebo kompenzace poranění nebo zdravotního postižení, vyšetřování, náhrady nebo modifikace anatomické struktury nebo fyziologického procesu, kontroly počtů, a který nedosahuje své hlavní zamýšlené funkce v lidském organismu nebo na jeho povrchu farmakologickým, imunologickým nebo metabolickým účinkem, jehož funkce však může být takovými účinky podpořena.

⁹⁴ Respirátor je nepřesný název ochranné polomasky zhotovené z filtračního materiálu určené k osobní ochraně dýchacího ústrojí před nebezpečnými částicemi. Podle ČSN EN 149:2001 + A1:2009 se správně nazývá „filtrační polomaska k ochraně proti částicím“. Ochrana proti částicím se zkouší zkušebními zařízeními využívající aerosol tvořený částicemi NaCl nebo parafinového oleje podle ČSN EN 143. Zanášení filtru se zkouší dolomitovým prachem též podle ČSN EN 143.

současném dodržení dalších parametrů (mj. průtoku vzduchu a vdechovacích/vydechovacích odporů). Účinnost filtrace se posuzuje podle příslušných norem. Např. podle normy EN 149:2001+A1:2009 se respirátory⁹⁵ třídí následovně:

- FFP1 – chrání uživatele proti netoxickému prachu a aerosolům, nejčastěji se používají ve stavebnictví a potravinářském průmyslu;
- FFP2 – chrání uživatele před prachem a aerosolem s převážně dráždivým účinkem, nejčastěji se používají v kovoprůmyslu či hornictví;
- FFP3 – chrání uživatele proti toxickým částicím, virům, sporám a bakteriím.

Podrobnější informace k jednotlivým normám a třídění respirátorů poskytuje následující tabulka.

Tabulka č. 1: Členění respirátorů dle norem a vybrané související parametry

Měření	EN149+A1 – FFP1*	EN149+A1 – FFP2*	EN149+A1 – FFP3*	GB2626-2006 – KN95**	GB19083- Stupeň 1***	GB19083- Stupeň 2***	GB19083- Stupeň 3***
Účinnost filtrace	≥ 80 %	≥ 94 %	≥ 99 %	≥ 95 %	≥ 95 %	≥ 99 %	≥ 99,7 %
Průtok vzduchu	95 l	95 l	95 l	85 l	85 l	85 l	85 l
Vdechovací odpor ⁹⁶	≤ 60 Pa při 30 l/min ≤ 210 Pa při 95 l/min	≤ 70 Pa při 30 l/min ≤ 240 Pa při 95 l/min	≤ 100 Pa při 30 l/min ≤ 300 Pa při 95 l/min	≤ 350 Pa při 85 l/min	≤ 343,2 Pa při 85 l/min	≤ 343,2 Pa při 85 l/min	≤ 343,2 Pa při 85 l/min
Vydechovací odpor	≤ 300 Pa při 160 l/min	≤ 300 Pa při 160 l/min	≤ 300 Pa při 160 l/min	≤ 250 Pa	Neměří se	Neměří se	Neměří se

* EN 149:2001+A1:2009 – evropská norma určující minimální požadavky pro filtrační polomasky proti částicím.

** GB 2626-2006 – čínská norma, primárně určená pro oblast průmyslu.

*** GB 19083-2010 – čínská technická norma určená pro oblast zdravotnictví.

Zdroj: Srovnávací analýza respirátorů dle norem, Porta Medica 2020; dostupná [zde](#).

NKÚ upozorňuje, že i přesto, že na základě údajů uvedených v tabulce výše se může zdát, že respirátory, které byly úspěšně testovány podle normy GB2626-2006, lze považovat z hlediska parametrů za téměř identické s respirátory plnicími normu EN 149-2001, nelze vyvodit takto jednoznačnou odpověď. Ze závěrů výzkumu/srovnání provedeného ve spolupráci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a Ústavu chemických procesů AV ČR⁹⁷ vyplývá, že hodnoty naměřené pro filtrační účinnost a tlakový odpor na stejném výrobku (sledované hodnoty odpovídají třídám FFP2 a KN95) dle norem EN149-2001 a GB2626-2006 jsou neporovnatelné. V případě porovnání naměřených hodnot dvou těchto podobných norem je nezbytné, aby byly pro dané analýzy použity stejné testované materiály a stejná velikost částic procházejících materiálem. Norma GB 2626-2006 oproti evropské normě EN 149:2001 však pracuje s polovičním

⁹⁵ Třída ochrany respirátoru se podle normy ČSN EN 149:2001 + A1:2009 označuje FFP1, FFP2, FFP3 a je dána průnikem částic respirátorem. Požadavky na průnik filtrem pro jednotlivé třídy ochrany respirátoru pro zkušební aerosol podle ČSN EN 143. FFP1 <20 %, FFP2 < 6 %, FFP3 < 1 %. [DOUŠEK, K.: Požadavky na respirátory a ochranné masky. Vytápění, větrání, instalace. 2020, roč. 29, č. 3, s. 122–127. ISSN 1210-1389.]

⁹⁶ Dýchací odpor pro uživatele je v ČSN EN 149 definován maximálním odporem pro vdech a výdech při čistém a zaneseném filtru při definovaném průtoku 30 a 95 l/min. Pro čisté polomasky tříd FFP1, 2 a 3 je dovolen vdechovací odpor při průtoku 95 l/min 2,1; 2,4; 3 mbar (210–300 Pa). Po zanesení polomasky třídy FFP1 až 3 bez ventilku je přípustný vdechovací odpor 3–5 mbar (300–500 Pa) a pro typ s ventilkem 4–7 mbar (400–700 Pa, vše při 95 l/min.). [DOUŠEK, K.: Požadavky na respirátory a ochranné masky. Vytápění, větrání, instalace. 2020, roč. 29, č. 3, s. 122–127. ISSN 1210-1389.]

⁹⁷ Vyjádření Dr. Ing. Vladimír Ždímal z oddělení chemie a fyziky aerosolů Ústavu chemických procesů AV ČR, v. v. i.

rozměrem částic testovaného aerosolu. Znamená to, že testovací aerosol NaCl normy GB 2626-2006 bude naprostou většinou materiálů pronikat snáze než testovací aerosol NaCl dle normy EN 149-2001. Špatně srovnatelné jsou i postupy na průtok testovacího aerosolu. Podle závěrů srovnání však lze konstatovat, že je snazší splnit podmínku účinnosti 95 % při 85 l/min než 94 % při 95 l/min. Stejný nepoměr porovnání platí i pro dýchací odpory. Maximální přípustný odpor 240 Pa dle evropské normy je přísnější než 300 Pa u čínské normy. Při nižším průtoku vzduchu jsou naměřeny nižší tlakové odpory.

NKÚ dále upozorňuje na rozdílnost velikosti mezi respirátory vyráběnými pro trh EU a respirátory dovezenými z ČLR. Je třeba se zaměřit na velikost obličeje, který má rozdílnou anatomii než obličej evropský. Důležitým parametrem je především rozteč mezi kořenem nosu a spodní částí brady pro těsné přiléhání respirátoru k obličej. Jakákoliv netěsnost či mezery výrazně snižují účinnost respirátoru z důvodu vdechnutí vyššího množství vzduchem přenášených částic. Respirátory se dále mohou lišit v počtu vrstev filtračního materiálu či v rychlosti ztráty účinnosti vlhnutím při nošení.

Podrobné informace k postupu testování vzorků OOP a ZP vybraného NKÚ, které MZd a MV testovala na kvalitu, jsou dostupné níže a v [příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru](#).

Objednávka č. 1/UST/MZ-PRO/2020

Objednávku na 10 000 000 ks ústenek uzavřelo MZd dne 12. 3. 2020. Za objednávku MZd zaplatilo 91 064 114,26 Kč. K této objednávce MZd neposkytlo NKÚ žádné podklady k ověření kvality zboží na základě certifikátů či jiných dokumentů. U objednávky byl přiložen pouze komunikační dopis s čínskou stranou se žádostí o dodání zboží. Ústenky nemusely splňovat filtrační účinnost ani dechové odpory, proto testy ve v. v. i. MZd neprovádělo.

Objednávka č. 2/FFP1-FFP2/MZ-PRO/2020

Objednávku na 11 012 ks respirátorů ochranné třídy FFP1 a 9 090 ks respirátorů ochranné třídy FFP2 uzavřelo MZd dne 12. 3. 2020. Za objednávku MZd zaplatilo 10 910 803,20 Kč.

K celé objednávce respirátorů FFP1 a FFP2 bylo NKÚ předloženo několik dokumentů k ověření kvality zboží. Byl předložen *certificate of conformity* na produkt „Medical protective masks“ vztahující se k rouškám. Tento doklad NKÚ shledal k této objednávce jako irelevantní, neboť roušky nebyly součástí objednávky. Dále byl přiložen *EU declaration conformity* na OOP filtrační polomaska typ FS-16V FFP1 NR D pro ochranu částic dýchacích cest, výrobce Filler service Sp., Polsko. Podle tohoto certifikátu byl typ respirátoru uvedený na certifikátu podstoupen posuzování shody dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425⁹⁸ u notifikované osoby Central Institute for Labour Protection – National Research Institute (NB 1437). Na webových stránkách notifikované osoby se však NKÚ nepodařilo ověřit pravost vydaného prohlášení o shodě prostřednictvím čísla certifikátu. Na webových stránkách výrobce NKÚ dohledal množství různých prohlášení o shodě k jednotlivým výrobkům, které splňují nařízení 2016/425, ale výše uvedené prohlášení dodané dodavatelem mezi nimi nebylo nalezeno. Z veřejně dostupných zdrojů tak nelze ověřit pravost certifikátu.

Dále byl k objednávce přiložen čínský certifikát, vydaný 21. 6. 2019, který se vztahoval k výrobkům typu: Y3-A, Y3-B-I, Y3-B-II, Y3-B-III, Y3-C; F-Y3-A, F-Y3-B-I, F-Y3-B-II, F-Y3-B-III, F-Y3-C19. Všechny uvedené typy jsou posuzovány podle normy GB19083-2010. Předmětem

⁹⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS.

objednávky bylo dodané zboží v případě respirátorů ochranné třídy FFP1 – respirátor FFP1; respirátor 3M V-Flex 9161E FFP1; YT-7485 FFP1 a v případě respirátorů FFP2 zboží s označením respirátor Refil 1031 FFP2 NRD; respirátor 3M V-Flex9152E FFP2; respirátor Refil 731 FFP2 NRD, respirátor AR 322FFP2 NR; respirátor Aura 3M 9233+ FFP2; respirátor Geko FFP2 s ventilkem. Ani jeden ze všech doložených certifikátů se tak nevztahuje na zboží, které bylo předmětem objednávky. Vzorčky respirátorů z této objednávky nepodrobilo MZd testování ve v. v. i., neboť se jednalo o objednávku uzavřenou před 27. 3. 2020.

Smlouva č. 20200315-1

MV podepsalo dvě smlouvy se stejným označením objednávky na dodávku 30 000 000 ks *disposable face mask* (roušek). Za obě objednávky zaplatilo MV 272 540 790 Kč. První smlouva byla uzavřena dne 15. 3. 2020 na dodávku 5 000 000 ks roušek, termín dodání byl stanoven na 17. 3. 2020. Skutečný termín dodání zboží dle dodacího listu byl 20. 3. 2020. Druhá smlouva byla uzavřena ve stejný den, tj. 15. 3. 2020, na 25 000 000 ks roušek, přičemž každý týden měl dodavatel dodat 5 000 000 ks roušek. V dopise ze dne 24. 4. 2020 čínský dodavatel MV informoval, že smlouva bude zajištěna dodávkou roušek od 12 různých výrobců. Dodavatel doložil MV tabulku těchto výrobců a množství jednotlivých typů roušek, které budou dodány. NKÚ kontrolou zjistil, že MV byly dodány i roušky, které nebyly původně označeny v dopise od čínské strany. K těmto rouškám MV uvedlo, že se jednalo pouze o synonymum názvů již doručeného zboží a jedná se o tytéž produkty.

MV předložená dokumentace k ověření kvality této dodávky obsahovala prohlášení o shodě od všech 12 výrobců roušek, která se týkají nasmlouvaného druhu zboží (*disposable medical face mask*). Dva z výrobců dodali MV dokument *declaration of conformity* vydaný 18. 3. 2020 a 19. 3. 2020, tedy až tři, resp. čtyři dny po uzavření smlouvy. Tyto dokumenty tedy nemohly být postoupeny kontrole nákupního týmu MV ke dni uzavření smlouvy. Další dva dokumenty od jiných výrobců byly vydány v den uzavření smlouvy. Ústenky nemusí splňovat filtrační účinnost ani dechové odpory, testy ve veřejné výzkumné instituci proto MV neprovádělo.

Smlouvy č. 20200315-1⁹⁹ a 20200405-1

První smlouvu na dodávku 1 100 000 ks respirátorů KN95 třídy FFP2 uzavřelo MV s čínským dodavatelem dne 15. 3. 2020. Dodání mělo proběhnout v jedné dodávce po zaplacení zboží dodavateli. Druhou smlouvu na dodávku 2 200 000 ks respirátorů KN95 skládacího tvaru uzavřelo MV dne 5. 4. 2020 se stejným dodavatelem. Dodání proběhlo ve dvou dílčích dodávkách po zaplacení zboží. Za obě objednávky, v celkovém objemu 3 300 000 ks respirátorů, zaplatilo MV celkem 190 772 890 Kč.

K ověření kvality před uzavření smlouvy byla předložena testovací zpráva (*Test Report CMA*) vydaná čínskou laboratoří Labor Protection Articles and Inspection Center Wuhan City. NKÚ zjistil, že testovací zpráva se vztahuje ke kónickému respirátoru KN95, bez dalšího označení druhu či typu respirátoru, posuzovaného dle normy GB 2626-2006. Datum vydání této zprávy nemohl NKÚ určit, neboť bylo nečitelné. Prostřednictvím MV byl předložen veřejné výzkumné instituci výrobek KN95, model ZYE-02 pro zahájení postupu posouzení shody.

NKÚ dále zjistil, že první dodávka obsahovala 500 000 ks respirátorů kónického tvaru (na které se vztahuje výše uvedená a k této objednávce předložená testovací zpráva) a 600 000 ks

⁹⁹ Duplicita údajů vyplývá z dokladů předložených MV.

skládacích respirátorů bez dalšího technického označení, tudíž také bez doložené dokumentace související s ověřením kvality dodaného zboží.

Dále bylo dodáno zboží na základě smlouvy č. 2. Podle předložených seznamů zboží v zásilce (packing lists) byla dodávka složena ze čtyř subdodávek, které obsahovaly tři různé typy skládacích respirátorů (600 000 ks *non-medical ZY KN95 mask*; 500 000 ks *non-medical ZY KN95 mask*; 850 000 ks *non-medical ZYE-02 mask* a 250 000 ks *non-medical ZYE 05 mask*). K testu ve veřejné výzkumné instituci MV z těchto subdodávek předložilo pouze vzorek respirátorů, a to skládací typ ZYE-02. V. v. i. u tohoto vzorku potvrdila lepší třídu ochrany, tedy FFP3. NKÚ tedy vyhodnotil, že u 1 350 000 ks (500 000 ks respirátorů konického tvaru a 850 000 ks respirátorů ZYE-02) respirátorů z těchto subdodávek byla jejich kvalita doložena testovací zprávou čínské laboratoře, na jejímž základě byl zahájen proces posouzení shody. Protokolem o zkoušce ve v. v. i. byla zjištěna vyšší účinnost testovaného vzorku respirátoru ZYE-02, než bylo obsahem smlouvy.

Zbývajících 1 950 000 ks respirátorů s označením ZYE-05 nebo respirátorů bez určení typu nebylo ze strany MV podrobena žádná kontrola ve vzorku doručeném veřejné výzkumné instituci.

Smlouvy č. 4500859906 a 4500867421

První smlouvu na dodávku 300 ks antibakteriálních respirátorů typu BreaSAFE (FFP3) od českého výrobce MV uzavřelo s tuzemským dodavatelem dne 15. 3. 2020. Za první dodávku ze dne 16. 3. 2020 zaplatilo MV 62 690,10 Kč. Druhou smlouvu na nanovlákněné respirátory BreaSAFE v celkovém počtu 600 ks respirátorů uzavřelo MV se stejným dodavatelem dne 24. 4. 2020. Termín dodání byl dne 28. 4. 2020. Za druhou dodávku zaplatilo MV 125 399,95 Kč.

NKÚ zjistil, že k dokumentaci předložené prostřednictvím MV nebyly přiloženy žádné dokumenty dokládající kvalitu dodávaného zboží. Toto zboží nepodrobilo MV testování ve v. v. i., neboť jak MV uvedlo, nevyžadovalo tyto dokumenty po tuzemských dodavatelích, protože ti mají, jakožto dodavatelé těchto produktů na trh EU, povinnost prodávat pouze certifikované zboží. Součástí předložené dokumentace nebyla ani přiložená fotografie dodaných respirátorů, dle které by mohl NKÚ ověřit, zda dodané respirátory odpovídají předložené certifikaci, tj. zda obsahují viditelné značky CE.

Smlouva č. 20200317

MV uzavřelo dne 16. 3. 2020 smlouvu s čínským dodavatelem na dodání 1 000 000 ks respirátorů typu FFP2 *Dasheng DTC3B N95 Face Mask* (obličejové masky) v celkové hodnotě 55 138 300 Kč. Dodatkem smlouvy ze dne 18. 3. 2020 byl změněn předmět smlouvy na dodání respirátorů s označením Zhiyi KN95. Dodání zboží proběhlo ve třech dodávkách mezi 20. 4. 2020 až 24. 4. 2020.

K ověření kvality byla NKÚ předložena testovací zpráva vydaná čínskou laboratoří dne 10. 2. 2020, ověřující soulad zboží s normou GB 19083. Dále MV předložilo žádost výrobce o posouzení shody ve veřejné výzkumné instituci, na které výrobce uvádí, že se jedná o produkty posuzované dle čínské normy GB 19083-2010 s popisem *Respiratory protective devices – Filtering half mask to protect against particles*, klasifikace FFP2. Dle přiložené fotografie, která je součástí žádosti o posouzení shody výrobku, se jednalo o respirátor s označením KN95.

Dále byl NKÚ předložen protokol o zkoušce ve v. v. i. Dne 14. 4. 2020 MV dodalo do veřejné výzkumné instituce 19 ks vzorků k testu filtrace aerosolů a dýchacích odporů. Na protokolu od

veřejné výzkumné instituce bylo testované zboží označené popisem *Face mask*. NKÚ konstatuje, že fotografie vzorků dodaných k testování do v. v. i. se shodují s fotografiemi, které byly součástí žádosti o posouzení shody. V. v. i. potvrdila v protokolu o zkoušce, že výrobky splňují třídu ochrany FFP2.

Vzorky k testování ve v. v. i. předložilo MV 14. 4. 2020, tedy ještě předtím, než byla první zásilka respirátorů doručena na území ČR. NKÚ tak z předložených dokladů nemohl určit, zda se test vzorku u v. v. i. vztahoval k respirátorům skutečně doručeným na území ČR ve třech dodávkách mezi 20. 4. 2020 až 24. 4. 2020.

Smlouva č. XXX200314001

MV uzavřelo dne 16. 3. 2020 smlouvu s čínským dodavatelem na dodávku celkem 4 000 000 ks respirátorů s názvem *particulate respirator* (respirátor částicový – FH/ruční skládaný) za celkovou cenu 271 076 400 Kč. Celá dodávka byla rozdělena do tří dílčích dodávek s termínem dodání 20. 3. 2020 (1 853 600 ks), 27. 3. 2020 (1 512 000 ks) a 2. 4. 2020 (634 400 ks).

V NKÚ předložené dokumentaci pro ověření kvality od výrobce byla dodána testovací zpráva vydaná čínskou laboratoří dne 8. 2. 2020 ověřující zboží bez bližší specifikace dle normy 19083-2010. Dále byla přiložena testovací zpráva specifikující respirátory s označením FH posuzované dle normy GB 2626-2006. Vydanou testovací zprávu vydala dne 20. 4. 2020 GTT Guangzhou Guangjian Textile Garment and Accessories, která je na seznamu China national Accreditation Service for Conformity Assessment akreditovaných laboratoří pro testování OOP a ZP. Dále byla přiložena testovací zpráva (*Certificate of Verification PPE Test Report*) ověřující respirátory FH třídy FFP2 vydaná 7. 3. 2020. S výše zmiňovanou dokumentací byla dále NKÚ předložena žádost o posouzení shody, kde byl posuzován vzorek respirátoru s označením *Medical respirator mask N95* (modré balení), a protokol o zkoušce vydaný v. v. i. ze dne 27. 3. 2020 na totéž zboží s výsledkem ochranné třídy FFP2.

Objednávka č. 75/FFP2/MZ-PRO/2020

Objednávku na 50 000 ks respirátorů KN95 uzavřelo MZd dne 16. 3. 2020, přičemž dodání proběhlo dne 23. 3. 2020 v množství 49 900 ks o celkové hodnotě 7 855 999,45 Kč. K ověření kvality zboží MZd předložilo NKÚ *certificate of conformity* vydaný čínskou laboratoří 10. 3. 2020, pro produkt „mask“ bez dalšího značení. Dále byl přiložen *certificate of compliance* vydaný italskou společností Ente Certificazione Macchine Srl., vydaný dne 13. 3. 2020. Tento certifikát ověřuje produkty pod názvem „mask“ s označením ZK601 a ZK601V. Přestože na dokumentu je značka ověřující značku CE, NKÚ neshledal tento certifikát ve vztahu k dodanému zboží za relevantní, protože společnost vydávající certifikaci výrobku není na seznamu informačního seznamu NANDO, který sdružuje všechny notifikované osoby.

Zboží z objednávky MZd celkem pětkrát testovalo ve veřejné výzkumné instituci. V období mezi 2. 4. 2020 – 29. 4. 2020 předalo MZd v. v. i. celkem čtrnáct kusů vzorků k testování.

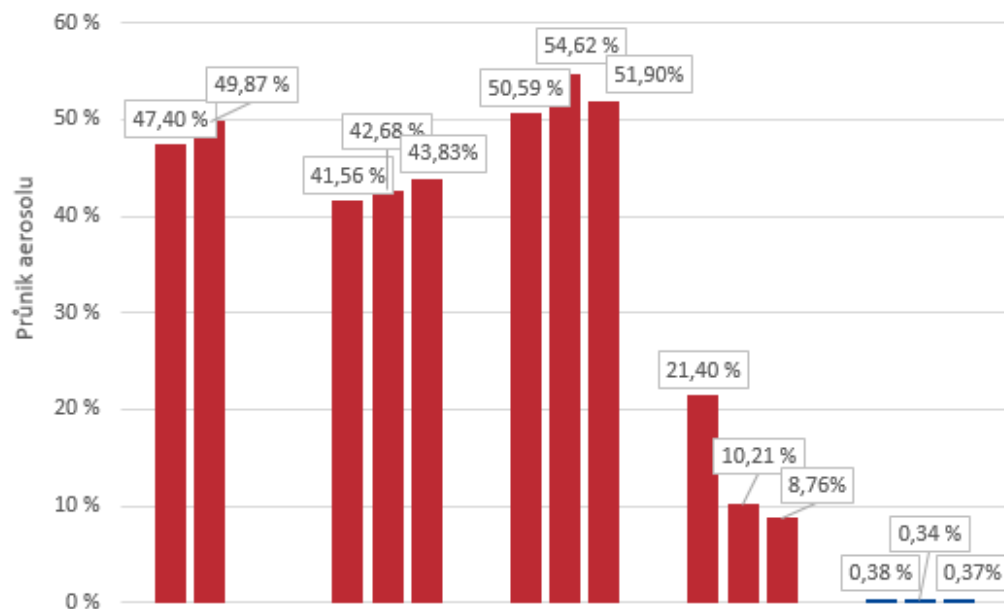
První testování dvou kusů vzorků s označením respirátor KN95, *DR+MFYAN pure and healthy* nespĺnilo požadované naměřené hodnoty pro označení respirátor třídy FFP2. Oba vzorky neprošly z důvodu několikanásobného překročení měření počátečních aerosolů.

Druhé testování tří kusů vzorků respirátoru *DR+MFYAN pure and healthy* opět nespĺnilo požadované měření hodnot pro průnik aerosolů, a nespĺnilo tedy kvalitativní označení pro respirátory třídy FFP2. K třetímu testování byly předloženy tři kusy vzorků označené jako respirátory FFP2. Všechny tři kusy respirátorů nespĺnily požadavky měření pro třídu FFP2.

Dále byly testovány tři kusy respirátorů FFP2, přičemž všechny nesplnily hodnoty měření pro splnění třídy FFP2, ale splnily hodnoty pro třídu FFP1. Na fotografii protokolu o zkoušce vydaného v. v. i. je vzorek respirátoru bez označení s viditelným kovovým plíškem pro upevnění respirátoru kolem nosu a vodorovná perforace. Dle vizualizace se jednalo o jiný typ testovaného respirátoru než v posledním měření. Následovalo další měření této objednávky reprezentované třemi kusy respirátorů k testování. Tento vzorek splnil všechna požadovaná měření pro označení respirátoru FFP3, přičemž předmětem objednávky byly respirátory FFP2. Tyto poslední testované vzorky tedy splnily vyšší úroveň ochrany. Na fotografii protokolu o zkoušce vydaného v. v. i. je vzorek respirátoru s označením KN95 s viditelně vytlačenou perforací připomínající písmeno „Z“ avšak bez viditelné nosní klipsy, z čehož vyplývá, že byl testován jiný typ respirátoru.

Shrnutí výsledků jednotlivých testování z pohledu splnění/nesplnění hodnoty maximálního počátečního průniku zkušebního aerosolu, který je pro třídu FFP2 max. 6 %, je v následujícím grafu.

Graf č. 1: Testování objednávky č. 75/FFP2/MZ-PRO/2020

Číslo vzorku	15	15B	32	79	78
Výsledek testu v. v. i.	Nevyhověl	Nevyhověl	Nevyhověl	Nevyhověl	Vyhověl
Datum vystavení protokolu	3. 4. 2020	8. 4. 2020	14. 4. 2020	29. 4. 2020	29. 4. 2020

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě MZd předložených protokolů v. v. i.

Z grafu je zřejmé, v jaké míře překročily testované vzorky stanovenou hodnotu maximálního počátečního průniku zkušebního aerosolu, který je pro třídu FFP2 max. 6 %.

Smlouva č. 4500860165

Dne 17. 3. 2020 uzavřelo MV smlouvu s tuzemským dodavatelem na dodávku 720 ks respirátorů FFP3 s označením *Neo Tools* polské značky Grupa Topex s termínem dodání dne 18. 3. 2020 v celkové hodnotě 152 460 Kč. V dokumentaci bylo NKÚ ze strany MV předloženo *prohlášení o shodě*, které se týká jiného výrobce a zcela jiného výrobku. Prohlášení o shodě se vztahuje na overaly a ochranné oděvy. Dále nebyl ze strany MV doložen žádný dokument prokazující kvalitu nakoupeného zboží. Toto zboží nepodrobilo MV testování ve v. v. i., neboť

jak MV uvedlo, nevyžadovalo tyto dokumenty po tuzemských dodavatelích, protože ti mají, jakožto dodavatelé těchto produktů na trh EU, povinnost prodávat pouze certifikované zboží. Součástí předložené dokumentace nebyla ani přiložená fotografie dodaných respirátorů, dle které by mohl NKÚ ověřit, zda dodané respirátory odpovídají předložené certifikaci, tj. zda obsahují viditelné značky CE.

Objednávka č. 77/FFP2/MZ-PRO/2020

Objednávku uzavřelo MZd dne 17. 3. 2020 na celkové množství 30 000 ks respirátorů KN95. Dodání proběhlo dne 14. 4. 2020 v jedné dodávce v celkové hodnotě 4 715 996,18 Kč. K ověření kvality zboží MZd předložilo NKÚ *certificate of compliance* vydaný italskou společností Ente Certificazione Macchine Srl. dne 13. 3. 2020. Tento certifikát se vztahuje k produktům s názvem „mask“ s označením ZK601 a ZK601V. Přestože na dokumentu je značka ověřující značku CE, NKÚ neshledal tento certifikát ve vztahu k objednávce jako relevantní, protože společnost vydávající certifikaci výrobku není uvedena na seznamu NANDO, sdružujícím všechny notifikované osoby. Jedná se přitom o totožný doklad k ověření kvality jako u objednávky č. 75/FFP2/MZ-PRO/2020.

Objednávka byla v období 20. 4. 2020 – 11. 5. 2020 celkem třikrát testována ve v. v. i., přičemž MZd poskytlo k testování celkem jedenáct kusů vzorků.

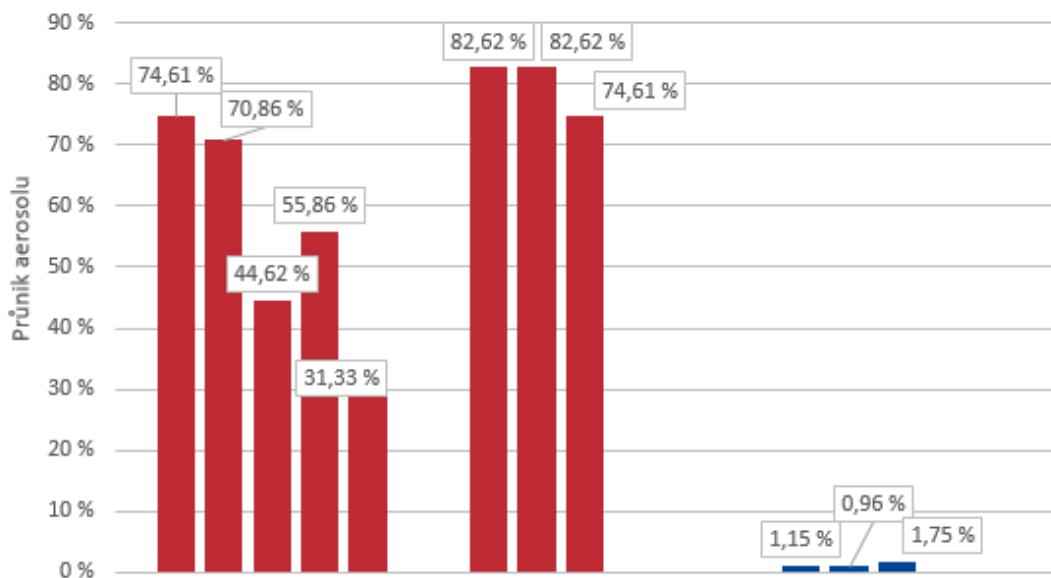
K prvnímu testování ve v. v. i. MZd předložilo pět kusů vzorků, které nesplnily požadavky na počáteční průnik aerosolem, a neodpovídaly tak třídě FFP2. Dle přiložené fotografie na protokolu veřejné výzkumné instituce se jednalo o test respirátorů s označením KN95.

Druhé testování stejné objednávky bylo provedeno v počtu tří kusů vzorků. Ani jeden ze tří vzorků nesplnil požadavky na počáteční průnik aerosolem, a neodpovídaly tak třídě FFP2. Z kontroly NKÚ vyplynulo, že se jednalo vůbec o nejhorší vzorky ze všech testovaných vzorků, které MZd v. v. i. dodalo z různých objednávek k testování. Dle přiložené fotografie na protokolu v. v. i. se jednalo o vzorky respirátorů s označením KN95.

K poslednímu testování dodalo MZd v. v. i. další tři kusy vzorků, které splnily požadované limity ochranné třídy FFP2. Na protokolu o zkoušce od v. v. i. je uvedeno, že byly objednavatelem předány 3 ks vzorků respirátoru KN95. Dle přiložené fotografie na protokolu v. v. i. byly ale testovány vzorky respirátoru s označením N95, jedná se tedy podle zjištění NKÚ o jiný druh vzorků respirátorů, než které byly dodány pro předešlé testování.

Graf níže shrnuje výsledky jednotlivých testování z pohledu splnění/nesplnění hodnoty maximálního počátečního průniku zkušebního aerosolu, který je pro třídu FFP2 max. 6 %.

Graf č. 2: Testování objednávky č. 77/FFP2/MZ-PRO/2020

Číslo vzorku	65	80	87
Výsledek testu v. v. i.	Nevyhověl	Nevyhověl	Vyhověl
Datum vystavení protokolu	22. 4. 2020	4. 5. 2020	12. 5. 2020

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě MZd předložených protokolů v. v. i.

Smlouva ze dne 17. 3. 2020

MV uzavřelo dne 17. 3. 2020 smlouvu s čínským dodavatelem na dodání 1 000 000 ks respirátorů s označením *JFY FFP2 Mask* dodaných ve dvou dodávkách. Tato smlouva neobsahovala žádné číselné označení. Dodání zboží proběhlo ve dvou dodávkách dne 3. 4. 2020. První dodávka obsahovala 910 560 ks respirátorů a druhá dodávka obsahovala 89 760 ks respirátorů. Součástí obou dodávek byly respirátory označené jako modely XCX010 a XCL010. Dne 26. 5. 2020 uzavřelo MV s dodavatelem dodatek smlouvy, kterým byla řešena reklamáce z důvodu snížené kvality dodaného zboží. Celkově MV za dodávku zaplatilo, včetně následné výměny zboží, 47 641 100 Kč.

V rámci předložené dokumentace byl kontrolujícím NKÚ k ověření kvality zboží předložen certifikát *EU Type Examination Certification* vydaný notifikovanou osobou BSI Group The Netherlands B.V. (NB 2797). Doložený certifikát vydaný dne 31. 10. 2019 se vztahuje k ochranným osobním prostředkům dle nařízení 2016/425. Certifikát se vztahoval na respirátory FFP2 modely 1020, 1021, 1121, 1121A, 1121C, 1020H, 1021H, 1121H, 1020F, 1021F. Ani jeden z těchto modelů respirátorů se tak neshoduje s dodaným zbožím. Vydaný certifikát je podle zjištění NKÚ nerelevantní i z důvodu, že je vydán pro jiného výrobce dodávaného zboží, než který je uveden na smlouvě MV o dodávce respirátorů typu *JFY FFP2 Mask*. U respirátorů tak nebyla ničím garantována jejich kvalita.

Respirátory posléze MV podrobilo zkoušce ve v. v. i., kde testy dodaných vzorků prokázaly, že zboží nesplňuje deklarované parametry pro značení ochranné třídy FFP2. Dodané vzorky splnily pouze parametry pro ochranu třídy FFP1, a to navíc na horní hranici měření průniků. Jeden ze vzorků nesplnil ani normu pro ochranu třídy FFP1 (průnik částic 24,12 %). MV s dodavatelem uzavřelo výše zmíněný dodatek smlouvy na snížení jednotkové ceny dodaných

respirátorů na základě předložených výsledků testování ve v. v. i. a za reklamovanou částku bylo dodavatelem dodáno 676 392 kusů FFP2 3M typ 9501 a typ 9502. K těmto náhradním respirátorům MV předložilo testovací zprávu ze dne 1. 8. 2017, která se vztahuje k respirátorům typu KN95 typ 3M 9501+ a KN95 typ 3M 9502+ s rozdílným upínacím systémem, posuzovaným dle normy GB 2626:2006. Na základě testovací zprávy bylo potvrzeno zahájení o posouzení shody. Testy ve veřejné výzkumné instituci prokázaly, že respirátory mají lepší parametry než FFP2 a splňují dokonce normu pro FFP3.

NKÚ v souvislosti zjistil, že původně dodané respirátory, které nesplňovaly parametry pro ochrannou třídu FFP2, MV v interních evidencích překvalifikovalo na respirátory třídy FFP1, resp. roušky, a distribuovalo je interně v rámci resortu MV. Zda a jakým způsobem byla nižší třída ochrany vyznačena na jednotlivých výrobcích, NKÚ nemohl z dokladů ověřit.

Smlouva č. 20200317

MV uzavřelo dne 17. 3. 2020 smlouvu s čínským dodavatelem na dodávku 1 500 000 ks jednorázových respirátorů (*disposable mask*) N95. První dvě dodávky byly dodány 24. 3. 2020 a 31. 3. 2020 v celkovém počtu 748 800 ks. K dodaným respirátorům MV předložilo NKÚ testovací zprávu vztahující se ke N95 vydanou 19. 6. 2015. Výsledky testu ve v. v. i. však prokázaly, že dodané respirátory splňují ochranou třídu FFP1.

Dne 7. 4. 2020 uzavřelo MV s dodavatelem dodatek smlouvy, kterým bylo stanoveno, že zbytek zboží nebude dodán a polovina kupní ceny bude vrácena na účet ČNB. Dne 19. 4. 2020 uzavřelo MV s dodavatelem dodatečné podmínky k dodatku ze dne 7. 4. 2020 na dodávku náhradního plnění nového zboží, namísto vrácení peněžní částky. Toto MV zdůvodnilo striktní regulací ze strany Státní devizové správy Číny, procesem převodu měny RMB (renminbi – čínský juan) na americké dolary a zaslání platby do České republiky, která vyžaduje řadu povolení a dlouhý čas.

Prostřednictvím tohoto dodatku ze dne 7. 4. 2020 MV nasmlouvalo dodání respirátorů typ Powecom KN95 v celkovém objemu 1 346 000 ks. Následná dodávka náhradního plnění byla dodána vlakem č. 1 v celkovém počtu 1 346 000 ks. K tomuto zboží MV předložilo certifikát (*EU Type Certification*) vydaný notifikovanou osobou CCQS Certification Services Limited (NB 2834) vydaný dne 28. 4. 2020. Tento certifikát byl vydán pro respirátor FFP2 NR model 9502 posuzovaný dle normy 2626-2006. Nejedná se tedy o stejný model, který byl nasmlouvaný jako náhradní plnění v rámci reklamace zboží. Dále byla přiložena testovací zpráva, vztahující se ke zboží KN95 posuzovanému dle normy GB 2626-2006 bez data vydání. Na základě této testovací zprávy bylo zahájeno posouzení shody ve v. v. i. MV vzorky této dodávky nechalo testovat ve v. v. i., přičemž z tohoto protokolu o zkoušce u této instituce vyplývá, že vzorky náhradního plnění splnily požadavky lepší účinnosti FFP3, tedy lepší, než byla třída nasmlouvaného náhradního plnění.

MV v odpovědi na dotaz NKÚ, proč nebylo zboží reklamováno a vráceno, odpovědělo, že toto zboží bylo již vydáno do spotřeby. NKÚ vyhodnotil, že MV v tomto případě neověřilo skutečnou účinnost těchto OOP před jejich vydáním k použití, a nezaručilo tedy deklarovanou účinnost, resp. ochranu zdraví jejich uživatelů.

Za objednávku MV celkem uhradilo 120 964 200 Kč.

Smlouva č. 8618701425542

Dne 17. 3. 2020 uzavřelo MV smlouvu s čínským dodavatelem na dodávku 1 000 000 ks respirátorů označených jako *Medical disposable mask Model EN14683 PPF2* (jednorázová

zdravotnická maska – model EN14683 PPF2). Při snaze identifikovat bližší specifikaci typů respirátorů NKÚ zjistil, že se jednalo o dodávku respirátorů typu KN95. K tomuto zboží MV předložilo testovací zprávu ze dne 17. 3. 2020.

Na základě smlouvy bylo do ČR doručeno 2. a 3. 4. 2020 celkem 500 000 ks respirátorů. Z této dodávky MV poskytnulo vzorky respirátorů k testování ve v. v. i. Zkouška proběhla dle normy EN1491+ pro respirátory a ověřovala, zda zboží splňuje normu pro FFP2 v parametrech filtrační účinnost (průnik aerosolu) a prodyšnost (vdechovací a vydechovací odpor). Výsledky nepotvrdily deklarovanou účinnost ochranné třídy FFP2, ale pouze FFP1. MV tak dne 7. 4. 2020 podepsalo s dodatelem dodatek o smlouvě, kterým bylo stanoveno, že zbývajících 500 000 ks od čínské strany MV neodebere a na dosud doručené zboží bude uplatněna snížená cena za kus. Částku odpovídající slevě (550 000 USD) čínská strana vrátila 17. 4. 2020. Za nedodanou část dodávky (500 000 ks) čínský dodavatel dne 14. 4. 2020 vrátil částku 950 000 USD.

Celkem za tuto dodávku MV zaplatilo 11 819 887 Kč.

Smlouvy č. 20200315-1 a 20200320-1

MV uzavřelo dne 18. 3. 2020 smlouvu s čínským dodavatelem na dodávku 1 000 000 ks respirátorů *Health Care Particulate Respirator and surgical mask*. Další smlouvu se stejným dodavatelem uzavřelo MV dne 22. 3. 2020, a to na dodávku 10 500 000 ks respirátorů s označením *N95 medical mask* (N95 zdravotnická maska). Na tuto dodávku poskytlo MV zálohu dodavateli na objednané zboží ve výši 50 % celkové kupní ceny. Dne 1. 5. 2020 MV uzavřelo s dodavatelem dodatek v souladu se vzájemným jednáním a s ohledem na ukončení letecké dopravy o tom, že neuhradí domluvené zbytek ceny. Dále bylo v dodatku smlouvy uvedeno, že dodavatel poskytne příjemci dar ve výši 500 000 ks respirátorů s označením KN95. Dne 2. 5. 2020 MV uzavřelo s dodavatelem další dodatek smlouvy, ve kterém se změnila výše daru od dodavatele o 72 385 ks na celkových 572 285 ks respirátorů s označením KN95 a dodatek číslo 1 byl označen za neplatný.

Součástí NKÚ předložené dokumentace byla testovací zpráva vydaná 14. 3. 2020. Dále byla předložena žádost o posouzení shody. Byly předloženy také protokoly o testování vzorků ve v. v. i., kde předmětem zkoušky byly respirátory s označením *Health Care Particular Resp. And Surgical Mask N95*. Tyto testy se vztahovaly k první dodávce odpovídající objednanému zboží ve smlouvě číslo 20200315-1. Tato zkouška potvrdila, že splňuje parametry ochranné třídy FFP2. CE certifikát nebyl NKÚ předložen.

Zboží v celkovém objemu 6 822 385 ks (včetně daru) bylo doručeno v několika leteckých a následně vlakových dodávkách. Za objednávku MV celkově zaplatilo 353 988 990 Kč.

Při zhoršené koronavirové situaci se MV rozhodlo poskytnout z této dodávky 3 377 800 ks respirátorů prostřednictvím státního podniku seniorům. NKÚ však konstatuje, že z předložené dokumentace nebylo možné přesně určit, zda MV v případě distribuce zboží z této objednávky postupovalo dle doporučení Komise EU 2020/403 v souladu s bodem č. 8., který uvádí: „*OOP nebo zdravotnické prostředky, které nejsou opatřeny označením CE, by rovněž mohly být posouzeny v rámci nákupu organizovaného příslušnými orgány členských států za předpokladu, že je zajištěno, že tyto výrobky budou k dispozici pouze pro zdravotnické pracovníky po dobu stávající zdravotní krize a nevstoupí do pravidelných distribučních kanálů*“

a nebudou zpřístupněny jiným uživatelům.“¹⁰⁰ NKÚ zjistil, že MV předložený předávací protokol k distribuci těchto respirátorů obsahuje pouze obecné označení FFP2.

Objednávka č. 82/UST/MZ-PRO/2020

MZd objednalo dne 17. 3. 2020 dodávku na 1 000 000 ks třívrstvých roušek v celkové hodnotě 13 915 000 Kč. U objednávky bylo předloženo *prohlášení o shodě* dle směrnice Rady 93/42/EHS ze dne 14. června 1993 o zdravotnických prostředcích, včetně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/47/ES na produkty: netkané čepice, netkané obličejové masky (typ a velikost 175×90; 145×90), netkané šaty, netkané kombinézy, netkané boty, pod-polštářky, PE/CPE návleky na boty, šaty a spodní prádlo. Prohlášení o shodě uvádí, že všechny výše uvedené produkty splňují požadavky směrnice o zdravotnických prostředcích a související normy. Dále MZd předložilo *declaration of conformity* pro zboží označené stejně jako na výše uvedeném prohlášení o shodě. Ústenky nemusí splňovat filtrační účinnost ani dechové odpory, testy ve v. v. i. proto nebyly prováděny.

Objednávka č. 132/UST/MZ-PRO/2020

MZd objednalo dne 18. 3. 2020 dodávku celkem 2 000 000 ks zboží s označením *surgical face mask* za celkovou cenu 28 104 120 Kč. Po prozkoumání celé dokumentace NKÚ vyhodnotil, že se jednalo o objednávku respirátorů FFP2, což bylo potvrzeno i následnou kontrolou vzorků této dodávky poskytnutých v. v. i. k ověření kvality dodaného zboží. V přehledu dokumentace ověřující kvalitu dodávaného zboží byl NKÚ mj. předložen certifikát vydaný notifikovanou osobou TÜV SÜD Product Service GmbH Zertifizierstellen (NB 0123). Tento certifikát se vztahuje na roušky. Dále byl předložen certifikát vydaný italskou společností Ente Certificazione Macchine Srl., který ověřuje technickou dokumentaci zboží označeného jako *folding respirator and three dimensional keel bracket protection mouth* (skládáný respirátor pro ochranu úst s kovovou trojcípou sponou na nos) dle nařízení 2016/425 pro model 9600 a 8211. Na protokolu o zkoušce vybraného vzorku uvádí v. v. i., že byl testován jeden vzorek respirátoru UST. Tento vzorek však nesplnil požadované hodnoty počátečního průniku aerosolu, neboť naměřená hodnota (42,52 %) vysoce převyšovala limit pro třídu FFP2 (6 %). Podrobněji viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Smlouvy č. 4500864190, 4500865729, 4500865587

MV uzavřelo dne 20. 3. 2020 smlouvu s tuzemským dodavatelem na dodávku 100 ks respirátorů FFP3, typ BLS ZerO, 30 v celkové hodnotě 12 800,59 Kč. Další dvě smlouvy se stejným tuzemským dodavatelem uzavřelo MV dne 7. 4. 2020. První smlouva se týkala dodání 120 ks respirátorů FFP3, typ BLS ZerO, 30 v celkové hodnotě 15 341,59 Kč, druhá smlouva se týkala dodání 480 ks respirátorů FFP3, respektive tří typů s označením BLS ZerO 30 (120 ks), BLS 103V (120 ks) a BLS ZerO 31 (240 ks), v celkové hodnotě 73 081,58 Kč. Součástí MV předložené dokumentace je *prohlášení o shodě (EU declaration of conformity)* týkající se typu BLS ZerO 30. Prohlášení vydané notifikovanou osobou ITALCERT SRL (NB 0426) splňuje náležitosti předepsané nařízením 2016/425. Toto prohlášení se týkalo pouze jednoho dodaného typu respirátoru, k ostatním typům nebyla NKÚ předložena žádná dokumentace ověřující kvalitu dodávaného zboží. Vzorky dodaných respirátorů nebyly podrobeny zkoušce ve v. v. i.

¹⁰⁰ Doporučení Komise EU 2020/403 ze dne 13. 3. 2020 o postupech posuzování shody a dozoru nad trhem v souvislosti s hrozbou nákazy koronavirem Covid-19, dostupné on-line: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32020H0403>, naposledy navštíveno 5. 2. 2020.

Objednávka č. 210/FFP3/MZ-PRO/2020

MZd dne 23. 3. 2020 objednalo 1 200 000 ks respirátorů s označením *Medical Face Mask CLASS I*. Část dodávky (144 000 ks) byla doručena na sklad dne 27. 3. 2020. Druhá část dodávky doručená dne 7. 4. 2020 obsahovala zbývajících 1 056 000 ks. Za objednávku MZd celkem zaplatilo 201 581 229,05 Kč. Součástí předložené dokumentace ověřující kvalitu zboží byl předložen *attestation of conformity* vydaný ICR Polska (první evropská pobočka korejského certifikačního orgánu ICR Co. Ltd.) pro zboží označené jako *medical protective mask* (lékařská ochranná maska) pro zboží ověřující kvalitu dle 93/42/ECC dle EN14683:2019 (jedná se o normu pro roušky), vydaný 11. 3. 2020. Společnost ICR Polska není notifikovanou osobou, vydané certifikáty jsou dobrovolné a jsou vydávány za poplatek žadateli. Dále byl přiložen *documentation review* vydaný italskou společností Ente Certificazione Macchine Srl., ověřující kvalitu zboží dle 93/42/ECC s označením *disposable face mask CLASS I*. Jedná se tedy o další dokument pro roušky. Dle označení objednávky se jednalo o respirátory FFP3. Testované vzorky ve v. v. i. splnily náležitosti průniku aerosolu pro splnění respirátoru třídy FFP3, ale nespĺnily limity dýchacích odporů, které byly výrazně překročeny. V rámci dodání zboží s nižší účinností, než která byla objednána, poskytl dodavatel MZd slevu z ceny tohoto zboží.

Objednávka č. 140/FFP2/MZ-PRO/2020

MZd objednalo dne 26. 3. 2020 celkem 2 162 162 ks respirátorů s označením *N95 face mask*. Dne 5. 5. 2020 bylo dodavatelem dodáno 2 160 000 ks respirátorů *N95 face mask* v celkové hodnotě 103 000 896 Kč. SSHR oproti objednávce evidovala o 326 838 respirátorů více.

K ověření kvality dodaných respirátorů MV předložilo NKÚ certifikát vydaný italskou společností Ente Certificazione Macchine Srl., který ověřuje technickou dokumentaci zboží označeného jako *folding respirator and three dimensional keel bracket protection mouth* (skládaný respirátor pro ochranu úst s kovovým trojcípou sponou na nos) dle nařízení 2016/425 pro model 9600 a 8211. Ani jeden z těchto modelů ale nebyl součástí objednávky. Dále byl NKÚ předložen certifikát vydaný certifikovanou osobou TÜV SÜD Product Service GmbH Zertifizierstellen (NB 0123), vydaný 8. 11. 2019. Tento certifikát se ale vztahuje na zboží definované jako roušky dle směrnice Rady 93/42/EHS. Tento certifikát proto nevyhodnotil NKÚ jako validní pro ověření kvality zboží dané objednávkou.

MZd poskytlo vzorky dodaného zboží k testování pro ověření kvality ve v. v. i. Dle přiložené fotografie na protokolu o zkoušce byl testován respirátor s označením KN95, GB 2626-2006. První tři dodané vzorky neprošly úspěšně testováním ověřujícím kvalitu dodaného zboží pro vysoké počáteční průniky aerosolu (70,55 %; 67,87 %; 65,29 %), kdy maximální limit pro splnění ochranné třídy FFP2 je $\leq 6\%$. MZd poskytlo k opakování testování vzorků dané dodávky znovu tři kusy vzorku zboží. Dle doložené fotografie se testoval respirátor s označením PM2.5 bez nosní klipsy, je tedy zřejmé, že se jednalo o jiný typ než v případě prvního vzorku. Všechny tři dodané vzorky splnily parametry pro respirátor třídy FFP3.

Objednávka č. 244/FFP3/MZ-PRO/2020

MZd na základě rámcové smlouvy uzavřené s tuzemským dodavatelem objednalo dne 26. 3. 2020 celkem 3 000 ks respirátorů třídy FFP3 v celkové hodnotě 627 990 Kč. K ověření kvality MZd předložilo NKÚ certifikát *EC Type Examination certificate* No. 235/E-016/2018 vydaný notifikovanou osobou Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. (NB 1024), který byl zneplatněný (přeškrtnutý). Při ověřování pravosti certifikátu na stránkách v. v. i. kontrolující NKÚ zjistili, že certifikát s tímto číslem byl vydán pro výrobek označený jako „ochranná přilba

Beybi PH600“, přičemž na doloženém certifikátu byl popsán *PPE product filtering half mask to protect against particles* ověřující tento produkt dle EN149:2001+A1:2009. Tento certifikát tak NKÚ vyhodnotil jako falzifikát. Dále bylo přiloženo *prohlášení o shodě*, které vydal výrobce na základě testovacího protokolu od Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany (dále také „SÚJCHBO“). Tento protokol byl však NKÚ doložen nekompletní, zcela zde chyběly výsledky testování. Předmětem testování byl respirátor BreaSAFE ACTIVE, který byl, dle protokolu, testován na průnik prachových částic. NKÚ dále dodává, že SÚJCHBO však není notifikovaným subjektem oprávněným provádět posuzování shody k udělení certifikátu s označením CE. Žádné vzorky z této objednávky neposkytlo MZd veřejné výzkumné instituci pro ověření deklarované kvality zboží.

Objednávka č. 25/FFP2/MZ-PRO/2020

MZd objednalo dne 29. 3. 2020 celkem 254 050 ks respirátorů s typovým označením *F-Y3-A protection medical mask N95* a *FLUIDSHIELD surgical mask N95* v celkové hodnotě 105 043 582,38 Kč. K objednávce předložilo MZd testovací zprávu, ve které je uvedeno testované zboží s označením *F-Y3-A surgical face mask* posuzované dle normy GB 19083-2010. Dále byl přiložen *certificate of conformity* pro zboží označené jako *medical protective mask*, model F-Y3-A, posuzovaný dle normy EN14683:2019. Jedná se o normu pro roušky. Tento dokument NKÚ neshledal jako validní pro ověření kvality objednaného zboží. Vzorky z objednávky MZd poskytlo k testování ve v. v. i. pro ověření deklarované kvality. K prvnímu testování MZd poskytlo jeden vzorek – respirátor označený jako *medical protective masks F-Y3-A, KN95* – z první dodávky, přičemž testování vzorku potvrdil splnění ochranné třídy FFP2. Z druhé dodávky MZd dodalo čtyři kusy vzorků k testování ve v. v. i., přičemž u všech testovaných vzorků se zjistilo splnění parametrů pouze pro třídu ochranné účinnosti FFP1. Z tohoto důvodu MZd uplatnilo reklamaci u dodavatele na snížení ceny z důvodu horší kvality dodaného zboží. Dne 30. 4. 2020 byl vystaven dodavatelem dobropis k objednávce č. 25/FFP2/MZ-PRO/2020 na slevu DPH z původní objednávky, tj. 21 %. Částka ve výši 2 239 192,12 Kč byla vrácena dne 10. 6. 2020 MZd.

Objednávka č. 301/UST/MZ-PRO/2020

MZd uzavřelo dne 30. 3. 2020 smlouvu na dodávku 4 000 000 ks chirurgických ústenek/roušek označených jako *3 PLY masks* v celkové hodnotě 62 769 960 Kč. Dne 7. 4. 2020 bylo dodáno celkem 3 960 000 ks ústenek. K objednávce MZd předložilo *certificate of conformity* – prohlášení o shodě – s označením *personal protective equipment*. Prohlášení o shodě tedy potvrzuje soulad s EU nařízením pro OOP, nikoli pro ZP, splňující normu EN 149:2001+A:2009. Dále byla přiložena testovací zpráva. Ústenky nemusí splňovat filtrační účinnost ani dechové odpory, testy ve v. v. i. proto nebyly prováděny.

Smlouva č. 20200320-1

MV uzavřelo smlouvu s čínským dodavatelem dne 5. 4. 2020 na celkové množství 1 200 000 ks respirátorů s označením *KN95 Mask* (KN 95 maska) v pravidelných dodávkách, v celkové hodnotě 58 863 870 Kč. Součástí MV předložené dokumentace byla testovací zpráva vydaná dne 3. 3. 2020 pro zboží KN95 posuzované dle normy GB 2626-2006. Dále bylo předloženo potvrzení o zahájení postupu shody ve v. v. i. Vzorky z první dodávky poskytlo MV k testování ve v. v. i. Byly testovány respirátory označené KN95 GB2626-2006, barva bílá a modrá. Testy potvrdily úroveň ochrany FFP2. Jeden ze vzorků nesplnil vydechovací odpor. Z dalších dodávek již MV žádné vzorky nepodrobilo testování ve v. v. i.

Objednávka č. 362/FFP3/MZ-PRO/2020

MZd dne 8. 4. 2020 uzavřelo smlouvu na dodávku 700 800 ks respirátorů ochranné třídy FFP3. Dne 9. 4. 2020 bylo dodáno 700 160 ks v celkové hodnotě 99 534 728,80 Kč. K dodávce byl přiložen čínský certifikát bez uvedení typu zboží. Na certifikátu byla uvedena čínská norma GB19083-2010 – norma pro technické požadavky na ochrannou obličejovou masku pro lékařské použití. MZd nechalo tuto dodávku testovat ve v. v. i., přičemž testovány byly 3 ks. Dle fotografie na testu od v. v. i. nemohl NKÚ určit, o jaký druh respirátoru se jedná, dodaný vzorek byl bez popisu označení třídy. Testované vzorky splnily všechny náležitosti respirátoru třídy FFP3.

Objednávka č. 377/MFM3/MZ-PRO/2020

MZd dne 9. 4. 2020 na základě rámcové smlouvy o dodávce respirátorů FFP3 uzavřelo objednávku na 1 000 000 ks respirátorů označených jako *medical face mask CLASS I*. Dne 5. 5. 2020 bylo dodáno na místo určení 999 500 ks respirátorů na základě e-mailové komunikace MZd s dodavatelem. Rozdílové množství nebylo na základě dohody MZd s dodavatelem dodáno a MZd považovalo tuto objednávku za vyřízenou. Za objednávku MZd zaplatilo celkem 76 301 299,77 Kč, přičemž cena za dodané množství byla snížena na základě výsledků testování kvality a dále v důsledku prodloužení s dodáním zboží v délce 11 dnů. Cena byla snížena na základě smluvního ujednání, podle něhož se snižovala cena za každou desetinu procenta, o něž respirátory nedosáhly hranice filtrační schopnost 99 %. V případě, kdy by respirátory nedosáhly filtrační schopnosti 95 %, mělo MZd na základě ujednání ve smlouvě právo od smlouvy odstoupit.

K této objednávce předložilo MZd protokol o zkoušce zboží označeného jako *medical protective mask N95*, vydaný akreditovanou zkušebnou v Praze. MZd poskytlo vzorky této objednávky k testování ve v. v. i. V rámci prvního testování poskytlo MZd pět kusů vzorků, u kterých byl splněn počáteční průnik aerosolů ochrany třídy FFP2 (1,67 %; 3,94 %; 3,79 %; 3,86 %; 3,66 %), ale byly vysoce překročeny maximální povolené hodnoty pro požadavky na naměřené vydechovací odpory. MZd předložilo k opakování testování dalších pět kusů vzorků. Všechny vzorky splnily podmínky ochranné třídy FFP2. Ani jeden testovaný vzorek tedy nepotvrdil třídu ochrany objednaného zboží FFP3.

Objednávka č. 378/FFP2/MZ-PRO/2020

MZd dne 9. 4. 2020 uzavřelo smlouvu na objednávku 150 000 ks respirátorů FFP2 s chlopní, typ 4210 v NR D. Tato objednávka byla dodána ve dvou dodávkách. Dne 9. 4. 2020 bylo dodáno 98 000 ks a dne 30. 4. 2020 52 000 ks, fakturované zboží bylo typu respirátor FFP2, respirátor FFP2 medic/E8851 sys a respirátor FFP2/ShJiaxusi MNF v celkové hodnotě 39 743 055 Kč.

K objednávce předložilo MZd certifikát vydaný notifikovanou osobou Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. (NB 1024), pro typ respirátoru 4210 FFP2 V NR D. Respirátor FFP2 splňující normy EN 149:200+A:2009 s CE certifikátem (respirátor FFP2 bez chlopně, typ 1200). Druhý certifikát vydaný společností APAVE SUDEUROPE SAS (NB 0082), respirátor Era FFP2 splňující normy EN 149:200+A1:2009 s CE certifikátem (respirátor FFP2 bez chlopně, typ 1200).

MZd poskytlo vzorky objednávky k testování ve v. v. i. Veřejná výzkumná instituce testovala, dle popisu na protokolu o zkoušce, respirátor FFP2 bez popisu označení. Z přiložené fotografie kontroloři NKÚ usuzují, že se jedná o respirátor CE FFP2 EN 149:2001+A1:2009. Tento typ v testu nevyhověl pro počáteční průnik aerosolu. MZd nechalo znovu testovat zboží z dodané objednávky. Při druhém testování bylo testováno celkem devět vzorků. Tři vzorky splnily

deklarovanou ochrannou třídu zboží FFP2, ostatních šest vzorků splnilo pouze ochranou třídu FFP1. Respirátory MZd dodavateli vrátilo pro špatnou kvalitu výrobků. V návaznosti na to dodavatel dodal MZd náhradní plnění za nevyhovující respirátory. Nové zboží bylo opět testováno ve veřejné výzkumné instituci, kam byly dodány tři vzorky z nové objednávky. Všechny testované respirátory splnily ochranou třídu FFP2.

Objednávka č. 318/UST/MZ-PRO/2020

MZd dne 20. 4. 2020 uzavřelo objednávku na dodání 129 600 ks ústenek – chirurgických jednorázových masek v celkové hodnotě 1 956 111,81 Kč. K ověření kvality zboží předložilo MZd certifikát *certificate of compliance* vydaný BSI TEST LTD No:BS211209892-EC, hodnotící výrobky s označením *medical mask* typ BD2020-FS01 a BD2020-FS02. Certifikát byl vydán 21. 3. 2020.

Na stránkách bsigroup.com lze certifikáty vydané společností BSI ověřit. Číslo přiloženého certifikátu bylo na těchto stránkách zadáno do systému pro hledání a ověření pravosti, ale ani dle čísla certifikátu ani dle výrobce nebyl tento certifikát v databázi společnosti nalezen. Další předložený certifikát byl pouze v čínštině. Tento čínský certifikát potvrzuje, že zboží bylo posuzováno na základě normy GB 15979-2002 – hygienický standard pro jednorázové sanitární výrobky. Dále byla přiložena testovací zpráva ověřující testování 50 ks výrobků s označením *disposable medical mask*. Závěr testování uvádí, že dané vzorky splňují kvalitu podle normy EN 14683:2019, testováno 20.–21. 3. 2020. Certifikát byl vydán 30. 3. 2020. Ústenky nemusí splňovat filtrační účinnost ani dechové odpory, testy ve v. v. i. proto nebyly prováděny.

Smlouva č. 4500867718

MV uzavřelo dne 28. 4. 2020 smlouvu s tuzemskou společností na dodávku 800 000 ks nanoroušek s provázkem nebo gumičkou, typ rouška SPURTEX VS L2 V1-25-S; rouška SPURTEX VS L2 V2-25-S, rouška SPURTEX VS L2 V10-25-S, v celkové hodnotě 35 816 000 Kč. Dne 25. 5. 2020 uzavřelo MV dodatek ke smlouvě, který prodlužuje dobu dodání jednotlivých dodávek zboží. K objednávce MV předložilo *technický list* vydaný 28. 4. 2020 k ověření kvality dodávaného zboží.

Dle technického listu je nanorouška vyrobena z nanostrukturovaného filtračního materiálu a podle určení výrobce je ochranným prostředkem dýchacích orgánů pro ochranu před částicemi. Výrobce uvádí, že materiál SpurTex VS L2, ze kterého je rouška vyrobena, vyhovuje požadavkům na materiál dle evropské normy EN149 pro filtrační polomasky proti částicím a splňuje kvalitativní třídu FFP2 a výše. Dle technického listu bylo provedeno měření na přístroji Lorenz, které potvrdilo, že v parametrech filtrace proudu částic a průtoku vzduchu, tj. ve filtrační účinnosti a prodyšnosti, splňuje normu EN149 pro FFP2.

NKÚ konstatuje, že v případě dodávek nanoroušek, které dle technického listu splňují technické hodnoty pro ochranu třídu FFP2, mělo MV tyto nanoroušky podrobit testování ve v. v. i., aby ověřilo, zda dodané zboží splňuje deklarované parametry materiálu ochranné třídy FFP2.

Smlouva č. 4500868770

MV uzavřelo dne 29. 4. 2020 smlouvu s tuzemským dodavatelem na objednávku 200 000 ks respirátorů FFP3 s označením *skládáný bezventilový respirátor* v celkové hodnotě 35 090 000 Kč. Dne 26. 5. 2020 uzavřelo MV dodatek k této smlouvě na prodloužení termínu dodání nasmlouvaného zboží v dílčích dodávkách. Příloha č. 1 kupní smlouvy uzavřené dne

29. 4. 2020 uvádí, že budou dodány výrobky od čínské skupiny, na jejíž OOP má výrobce obchodní zastoupení pro ČR. Do této skupiny patří přímo pět výrobců. NKÚ byly předloženy certifikáty, na nichž byli uvedeni pouze dva z těchto pěti výrobců dodávaného zboží. K ostatním třem nebyly NKÚ ze strany MV doloženy žádné podklady pro ověření kvality v rámci dodávek objednaného zboží.

Dále byl přiložen protokol o zkoušce ve v. v. i., kde byl jako testované zboží uveden skládaný respirátor 40g. Tento test potvrdil parametry respirátoru FFP3. NKÚ konstatuje, že dle MV předložené dokumentace není zřejmé, od kterých výrobců bylo zboží skutečně dodáno, a ani na protokolu o testování ve v. v. i. není určen výrobce ani přesný typ respirátoru, který je testován. Ani protokol o zkoušce vydaný v. v. i. tak není dle NKÚ zárukou, že kritéria FFP3 splnily všechny respirátory ze zásilek dodaných MV.

Tabulky krizové připravenosti

Tabulka č. 1: Přehled požadavků PČR – OOP a ZP

Rok	Název položky	MJ	Potřeba	Vlastní	Jiný	Nezajištěné
2012	Respirátor (ústní rouška)	ks	1 391	211	1 180	0
	Respirátor FFP3 s filtrem	ks	100	100	0	0
	Rukavice vyšetřovací	ks	400	400	0	0
2013	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	200	200	0	0
	Ústní rouška a respirátor	ks	4 691	2 091	3 400	0
	Rukavice gumové chirurgické	pár	1 400	5 400	0	0
2014	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	200	200	0	0
	Ústní rouška a respirátor	ks	4 691	2 091	3 400	0
	Rukavice gumové chirurgické	pár	1 400	5 400	0	0
2015	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	1 400	1 400	0	0
	Ústní rouška a respirátor	ks	10 300	3 250	7 150	0
	Rukavice gumové chirurgické	ks	9 800	10 000	0	0
2016	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	1 400	1 400	0	0
	Ústní rouška a respirátor	ks	10 300	3 250	7 150	0
	Rukavice gumové chirurgické	ks	9 800	10 000	0	0
2017	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	1 200	1 200	0	0
	Jednorázové ústenky	ks	9 700	3 050	6 650	0
	Rukavice gumové chirurgické	ks	10 800	9 300	1 500	0
2018	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	1 200	1 200	0	0
	Jednorázové ústenky	ks	9 700	3 050	6 650	0
	Rukavice gumové chirurgické	ks	10 800	9 300	1 500	0
2019	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	1 200	1 200	0	0
	Jednorázové ústenky	ks	8 200	3 050	5 150	0
	Rukavice gumové chirurgické	ks	9 300	9 300	0	0
	Polomasky typu FFP2	ks	350	0	0	350
	Polomasky typu FFP3	ks	670	0	0	670
2020	Antibakteriální sprej (roztok)	ks	9 300	9 300	0	0
	Jednorázové ústenky	ks	350	0	0	350
	Rukavice gumové chirurgické	ks	670	0	0	670

Zdroj: podklady pro PND PČR za roky 2012–2020.

Tabulka č. 2: Požadavky krajů na nezbytné dodávky v IS Argis

Požadavky krajů na ND ke dni 3. 7. 2020				Požadavky krajů na ND ke dni 4. 12. 2019			
Kód číselníku	Položka OOP	MJ	Množství	Kód číselníku	Položka OOP	MJ	Množství
5.1.2	Ochranný oblek	ks	1 815 098	5.1.4	Ochranný oblek	ks	10 070
5.1.4	Návleky na obuv	ks	1 359 460	Nebylo v číselníku			
5.1.5	Čepice ochranná	ks	993 720	Nebylo v číselníku			
5.2.1	Ochranné brýle	ks	901 606	5.2	Ochranné brýle, štíty	ks	192 092
5.2.2	Ochranný štít	ks	509 113				
6.2.5	Jednorázové ústenky	ks	49 926 058	6.2.5	Jednorázové ústenky	ks	219 994
6.2.6.1	Polomaska typu FFP2	ks	8 888 178	6.2.6.1	Polomaska typu FFP2	ks	3 410
6.2.6.2	Polomaska typu FFP3	ks	1 318 098	6.2.6.2	Polomaska typu FFP3	ks	2 803
6.2.6.3	Filtr k polomasce typu FFP3	ks	106 700	Nebylo v číselníku			
6.2.8.1	Rukavice chirurgické sterilní	pár	8 727 300	6.2.8	Rukavice gumové chirurgické	pár	358 728
6.2.8.2	Rukavice chirurgické nesterilní	pár	20 500 628				
6.2.8.3	Rukavice vyšetřovací	pár	18 083 780				

Požadavky krajů na ND ke dni 3. 7. 2020				Požadavky krajů na ND ke dni 4. 12. 2019			
Kód číselníku	Položka OOP	MJ	Množství	Kód číselníku	Položka OOP	MJ	Množství
6.2.10.1	Rychlotest	ks	434 820	Nebylo v číselníku			
6.2.10.2	Výtěrový set bez média	ks	210 090	Nebylo v číselníku			
6.2.2.3	Prostředky pro dezinfekci rukou	l	946 257	12.3.3	Dezinfekční prostředky tekuté	l	525 504
6.2.2.4	Prostředky pro dezinfekci pokožky	l	12 000				
12.3.3.1	Dezinfekce na ruce	l	218 160				
12.3.3.2	Dezinfekce na povrchy	l	520 140				

Zdroj: IS Argis, informace SSHR.

Tabulka č. 3: Požadavky jednotlivých krajů, obcí a ministerstev na ND v IS Argis (v ks)

Žadatelé	Ústenky (roušky)		Respirátory FFP2		Respirátory FFP3	
	4. 12. 2019	3. 7. 2020	4. 12. 2019	3. 7. 2020	4. 12. 2019	3. 7. 2020
Hlavní město Praha	432	0	1 000	0	1 000	0
Jihočeský kraj	5 295	5 446 920	0	1 088 850	10	38 280
Jihomoravský kraj	42 920	8 392 920	0	1 250 000	0	100 000
Karlovarský kraj	0	3 139 000	0	484 000	0	151 500
Kraj Vysočina	8 883	2 530 000	0	370 000	0	12 400
Královéhradecký kraj	101 495	18 000	0	0	0	0
Liberecký kraj	3 705	1 000	2 410	0	1 793	3 050
Moravskoslezský kraj	14 777	11 300 000	0	2 440 000	0	243 600
Olomoucký kraj	7 095	3 494 850	0	1 247 200	0	74 400
Pardubický kraj	7 000	3 300 000	0	510 000	0	105 000
Plzeňský kraj	4 470	1 000	0	0	0	0
Středočeský kraj	7 141	9 600 000	0	805 000	0	223 000
Ústecký kraj	3 810	711 368	0	255 328	0	255 328
Zlínský kraj	12 971	1 991 000	0	437 800	0	111 540
Celkem kraje	219 994	49 926 058	3 410	8 888 178	2 803	1 318 098
Celkem obce	-	4 398 156	-	63 293	-	11 213
Celkem ministerstva	-	4 722 936	-	795 758	-	105 244
Celkem	219 994	59 047 150	3 410	9 747 229	2 803	1 434 555

Zdroj: IS Argis, informace SSHR.

Tabulka č. 4: Požadavky na nezbytné dodávky včetně možností zajištění od dodavatelů

Kód číselníku	Položka OOP	MJ	Údaje k 19. 6. 2020			Údaje k 16. 9. 2020		
			Požadované množství	Možnosti dodavatelů	Nezajištěno (v %)	Požadované množství	Možnosti dodavatelů	Nezajištěno (v %)
5.1.2	Ochranný oblek	ks	1 982 275	14 326	99,28	2 995 932	14 901	99,50
5.1.4	Návleky na obuv	ks	1 539 672	20	100,00	5 067 959	9 645	99,81
5.1.5	Čepice ochranná	ks	1 418 190	0	100,00	1 787 841	6 000	99,66
5.2.1	Ochranné brýle	ks	1 006 015	18 528	98,16	1 287 476	23 874	98,15
5.2.2	Ochranný štít	ks	649 654	11 267	98,27	745 638	14 673	98,03
6.2.2.3	Prostředky pro dezinfekci rukou	l	1 186 847	21 398	98,20	1 125 115	47 287	95,80
6.2.2.4	Prostředky pro dezinfekci pokožky	l	12 008	1 843	84,65	12 908	3 819	70,41
6.2.5	Jednorázové ústenky	ks	55 549 350	1 378 257	97,52	71 968 009	1 600 315	97,78
6.2.6.1	Polomaska typu FFP2	ks	9 200 729	116 320	98,74	13 424 895	143 163	98,93
6.2.6.2	Polomaska typu FFP3	ks	1 327 375	5 903	99,56	1 573 359	21 824	98,61

Kód číselníku	Položka OOP	MJ	Údaje k 19. 6. 2020			Údaje k 16. 9. 2020		
			Požadované množství	Možnosti dodavatelů	Nezajištěno (v %)	Požadované množství	Možnosti dodavatelů	Nezajištěno (v %)
6.2.6.3	Filtr k polomasce typu FFP3	ks	137 535	70	99,95	262 439	6 670	97,46
6.2.8.1	Rukavice chirurgické sterilní	pár	8 731 000	252 650	97,11	8 734 450	258 715	97,04
6.2.8.2	Rukavice chirurgické nesterilní	pár	20 555 588	116 501	99,43	20 634 338	166 231	99,19
6.2.8.3	Rukavice vyšetřovací	pár	18 331 687	100	100,00	28 463 297	58 821	99,79
6.2.10.1	Rychlotest	ks	340 670	0	100,00	699 149	1 007	99,86
6.2.10.2	Výtěrový set bez média	ks	194 690	0	100,00	308 260	0	100,00
12.3.3.1	Dezinfekce na ruce	l	183 478	246	99,87	558 092	86 435	84,51
12.3.3.2	Dezinfekce na povrchy	l	461 644	22 219	95,19	830 843	73 462	91,16

Zdroj: IS Argis, informace SSHR.

Tabulka č. 5: Přehled požadavků OOP na dobu dvou měsíců schválený ÚV č. 549/2020

Poř. č.	Položka OOP	MJ	Množství	Cena (v Kč bez DPH)
1.	Respirátor FFP2	ks	15 273 366	1 221 869 280
2.	Respirátor FFP3	ks	2 230 554	321 199 776
3.	Filtry do respirátoru FFP3	ks	5 600	1 400 000
4.	Roušky	ks	54 011 802	702 153 426
5.	Ochranné brýle	ks	872 308	62 806 176
6.	Ochranný oblek	ks	2 221 562	555 390 500
7.	Ochranný štít	ks	432 254	56 193 020
8.	Návleky na obuv	ks	1 453 082	2 906 164
9.	Rychlotesty	ks	125 990	25 198 000
10.	Výtěrový set bez média	ks	400 600	1 442 160
11.	Rukavice vyšetřovací	ks	43 263 200	86 526 400
12.	Čepice	ks	1 445 180	5 780 720
13.	Dezinfekce na ruce	l	162 434	15 860 584
14.	Dezinfekce na povrchy	l	120 200	
15.	Dezinfekce na podlahy koncentrát	l	59 600	
16.	Dezinfekční mýdlo	l	1 400	
17.	Anti-COVID	l	156 004	
Celkem				3 058 726 206

Zdroj: materiál čj. 497/20 k usnesení vlády ze dne 18. 5. 2020 č. 549.

Pozn.: V materiálu čj. 497/20 byla uvedena cena pro dezinfekce na povrchy ve výši 11 952 500 Kč a cena pro dezinfekce ve výši 3 908 084 Kč. Ceny pro jednotlivé položky dezinfekcí nebyly v materiálu uvedeny.

Tabulka č. 6: Souhrnný přehled údajů k OOP předložený k přijetí ÚV č. 808/2020

Položka OOP	MJ	Požadavek dle usnesení vlády celkem	Předpokládané množství OOP z veřejných zakázek SSHR a MV		Potřeba pořídit	Vlastní zásoby ministerstev	Rozdíl mezi potřebou a zásobami ministerstev
			Celkem	- z toho SSHR			
Respirátor FFP2	ks	15 273 366	7 637 000	1 537 000	7 636 366	11 682 994	4 046 628
Respirátor FFP3	ks	2 230 554	1 115 300	1 109 000	1 115 254	86 794	-1 028 460
Filtry do FFP3	ks	5 600	2 800	2 800	2 800	329 310	326 510
Roušky	ks	54 011 802	27 005 900	16 205 900	27 005 902	74 886 863	47 880 961
Ochranné brýle	ks	872 308	436 200	256 200	436 108	740 845	304 737
Ochranný oblek	ks	2 221 562	1 400 000	0	821 562	619 700	-201 862

Položka OOP	MJ	Požadavek dle usnesení vlády celkem	Předpokládané množství OOP z veřejných zakázek SSHR a MV		Potřeba pořídit	Vlastní zásoby ministerstev	Rozdíl mezi potřebou a zásobami ministerstev
			Celkem	- z toho SSHR			
Ochranný štít	ks	432 254	216 130	167 130	216 124	299 231	83 107
Návleky na obuv	ks	1 453 082	726 600	356 600	726 482	41 255	-685 227
Rychlotesty	ks	125 990	62 995	62 995	62 995	105 746	42 751
Výtěrový set bez média	ks	400 600	200 300	200 300	200 300	71 350	-128 950
Rukavice vyšetřovací	ks	43 263 200	21 631 600	14 521 600	21 631 600	14 573 835	-7 057 765
Čepice	ks	1 445 180	722 600	722 600	722 580	2 470	-720 110
Dezinfekce na ruce	l	275 438	0	0	275 438	191 230	-84 208
Dezinfekce na povrchy	l	47 473	0	0	47 473	33 033	-14 441

Zdroj: materiál čj. 892/20 k usnesení vlády ze dne 27. 7. 2020 č. 808.

Tabulka č. 7: Veřejné zakázky na zajištění OOP vyhlášené na základě ÚV č. 549/2020

VZ číslo	Předmět VZ	Množství (v ks/v l)	Předpokládaná hodnota VZ (v Kč bez DPH)	Datum vyhlášení VZ	Poznámka
20-113	Filtrační polomaska (respirátor) třídy FFP3 s ventilkem	1 109 000	144 000 000	9. 6. 2020	Realizace části 1 a 2; před podpisem smlouvy část 3–5; zrušena část 6
20-113.2	Filtrační polomaska (respirátor) třídy FFP3 s ventilkem (opakování 6. části)	109 000	15 696 000	24. 9. 2020	Probíhá posouzení nabídek pro část 6
20-114	Výtěrový set bez média	200 300	721 080	9. 6. 2020	Realizace
20-115	Rychlotest	62 995	12 599 000	15. 6. 2020	Realizace
20-116	Vyměnitelný filtr do ochranné dýchací polomasky	2 800	700 000	9. 6. 2020	Realizace
20-117	Filtrační polomaska třídy FFP2 bez ventilu	1 537 000	122 960 000	16. 6. 2020	Realizace
20-118	Zdravotnická obličejová maska (rouška)	16 205 900	210 676 700	12. 6. 2020	Realizace
20-119	Ochranné brýle	256 200	18 446 400	12. 6. 2020	Realizace
20-121	Ochranný štít	167 130	21 726 900	12. 6. 2020	Realizace
20-122	Návleky na obuv	356 600	713 200	12. 6. 2020	Realizace
20-123		14 521 600	-	12. 6. 2020	Zrušeno
20-123.2	Rukavice vyšetřovací ochranné	12 101 300	-	23. 7. 2020	Zrušeno
20-123.3		21 631 600	43 263 200	30. 7. 2020	realizace
20-124	Zdravotnická čepice	722 600	578 400	12. 6. 2020	Realizace části 1; ostatní zrušeno
20-124.2	Zdravotnická čepice (opakování 4. části)	578 000	2 312 000	17. 9. 2020	Realizace část 4
20-135	Dezinfekce chloramin T – pořízení a ochraňování	1 680	429 000	12. 8. 2020	Realizace
20-136	Dezinfekční přípravek na bázi kvarterních amoniových solí – pořízení a ochraňování	16 030	2 772 000	28. 8. 2020	Realizace
20-138	Dezinfekční přípravek s účinnou látkou kyselinou peroctovou a peroxidem vodíku – pořízení a ochraňování	15 000	2 523 000	1. 9. 2020	Podání nabídek
20-139	Dezinfekční přípravek s účinnou látkou chlornan sodný – pořízení a ochraňování	15 000	-	14. 8. 2020	Zrušeno
20-139.2		15 000	-	8. 9. 2020	Zrušeno
20-139.3		15 000	1 154 000	15. 9. 2020	Jednání o smlouvě
20-140	Dezinfekční přípravek na bázi alkoholu pro osobní hygienu – pořízení a ochraňování	215 504	37 186 000	14. 8. 2020	Před oběhem spisu na schválení podpisu smlouvy, příprava dok.
20-141	Dezinfekční přípravek s účinnou látkou ethanol nebo isopropylalkohol	61 290	25 675 000	31. 8. 2020	Probíhá posuzování nabídek

VZ číslo	Předmět VZ	Množství (v ks/v l)	Předpokládaná hodnota VZ (v Kč bez DPH)	Datum vyhlášení VZ	Poznámka
20-145	Filtrační polomaska (respirátor) třídy FFP3	886 000	127 239 000	17. 9. 2020	Probíhá lhůta pro podání nabídek
20-146	Návleky na obuv	370 000	740 000	14. 8. 2020	Realizace
20-150	Dynamický nákupní systém pro pořízování osobních ochranných a zdravotnických prostředků	0	950 000 000	21. 8. 2020	Zveřejněno k podání nabídek
20-152	Rukavice vyšetřovací ochranné (2. vlna)	16 878 000	29 578 000	11. 9. 2020	Probíhá posuzování nabídek
20-154	Rychlotest – nákup a ochraňování (2. vlna)	66 000	12 599 000	25. 9. 2020	Probíhá posuzování nabídek
20-155	Návleky na obuv – nákup a zpětný odkup (2. vlna)	744 000	1 432 000	22. 9. 2020	Probíhá uzavření smlouvy
20-156	Výtěrový set bez média (2. vlna)	1 202 000	4 327 200	21. 9. 2020	Probíhá posuzování nabídek
20-157	Zdravotnická čepice – nákup a zpětný odkup (2. vlna)	723 000	2 892 000	17. 9. 2020	Probíhá uzavření smlouvy
20-158	Ochranný oblek – nákup a ochraňování (2. vlna)	1 254 000	339 119 835	16. 9. 2020	Probíhá posuzování nabídek (454 000 ks)
20-159	Vyměnitelný filtr do ochranné dýchací polomasky (2. vlna)	91 000	22 750 000	5. 10. 2020	Probíhá příjem nabídek
20-160	Dezinfekční přípravek na bázi alkoholu pro osobní hygienu – pořízení a ochraňování	3 000	519 000	Nevyhlášena	Zpracování ZD
20-161	Bezoplachový dezinfekční přípravek na ruce (ethanol a/nebo isopropylalkohol – pořízení a ochraňování)	6 310	2 645 000	Nevyhlášena	Zpracování ZD
20-162	Dezinfekční přípravek s účinnou látkou chlornan sodný – pořízení a ochraňování	7 500	579 000	6. 10. 2020	Probíhá příjem nabídek
Celkem			2 158 551 915		

Zdroj: informace SSHR – vyhlášené veřejné zakázky v období od 1. 6. 2020 do 6. 10. 2020.

Vysvětlivky: ZD – zadávací dokumentace.

Pozn.: Celková výše předpokládaných hodnot veřejných zakázek neobsahuje předpokládané hodnoty celých zrušených VZ.

Tabulka č. 8: Vybrané údaje ze smluv uzavřených s dodavateli OOP na základě VZ uvedených v tabulce č. 7

VZ číslo	Položka OOP	MJ	Dodavatel	Množství (MJ)	Cena celkem (v Kč)	Průměrná cena (v Kč/MJ)	Obnova nejdříve po (počet měsíců – objem zakázky)
20-114	Výtěrový set	ks	WINNER GROUP-WG, s.r.o.	200 300	396 594	1,98	Ne
20-116	Filtr FFP3	ks	SIGMA Výzkumný a vývojový ústav, s.r.o.	2 800	546 000	195,00	Po 15 M – 30 %
20-118	Rouška	ks	DispoMask Czech s.r.o.	16 205 900	46 572 703	2,87	Po 15 M – 100 %
20-119	Ochranné brýle	ks	TARGO PROMOTION PRAHA spol. s r.o.	256 200	14 253 320	55,63	Po 42 M – 100 %
20-121	Ochranný štít	ks	GRD servis, s.r.o.	167 130	14 206 050	85,00	Po 42 M – 100 %
20-122	Návleky na obuv	ks	BATIST Medical a.s.	356 600	367 298	1,03	Po 42 M – 100 %
20-123.3	Rukavice vyšetřovací	ks	BATIST Medical a.s.	21 631 600	43 263 200	2,00	Po 24 M – 100 %
20-124	Čepice	ks	SINOPOINT s.r.o.	144 600	501 762	3,47	Ne
20-124.2	Čepice	ks	DINA – HITEX, spol. s r.o.	578 000	2 196 400	3,80	Po 42 M – 100 %
20-113	Respirátor třídy FFP3 s ventilkem	ks	MEDISERVIS s.r.o.	400 000	32 000 000	80,00	1/2 po 15 M – 50% 1/2 po 15 M – 25%

VZ číslo	Položka OOP	MJ	Dodavatel	Množství (MJ)	Cena celkem (v Kč)	Průměrná cena (v Kč/MJ)	Obnova nejdříve po (počet měsíců – objem zakázky)
20-117	Respirátor třídy FFP2 bez ventilku	ks	TARGO PROMOTION PRAHA spol. s r.o.	1 537 000	75 313 000	49,00	Po 15 M – 100 %
20-115	Rychlotesty	ks	Edinburgh Genetics Limited	62 995	6 370 684	101,13	Po 8 M – 100 %
20-135	Dezinfekce	l	Schulke CZ, s.r.o.	1 680	347 034	206,57	100 % po dobu 48 M
20-136	Dezinfekce	l	CHRISTEYNS s.r.o.	16 030	1 987 720	124,00	Ano
20-146	Návleky na obuv	ks	BATIST Medical a.s.	146 000	381 100	1,03	Po 42 M – 100 %

Zdroj: informace SSHR – uzavřené smlouvy do 30. 9. 2020.

Pozn.: Ceny jsou uvedeny v Kč bez DPH.

Tabulka č. 9: Přehled OOP dodaných ke dni 30. 9. 2020 na základě uzavřených smluv

VZ číslo	Položka OOP	Dodavatel	Množství ve smlouvě (v ks)	Z toho dodáno (v ks)	Datum dodání
114	Výtěrový set	WINNER GROUP-WG, s.r.o.	200 300	42 000	27. 8. 2020
116	Filtr FFP3	SIGMA Výzkumný a vývojový ústav, s.r.o.	2 800	2 800	18. 8. 2020
118	Rouška	DispoMask Czech s.r.o.	16 205 900	800 000	23. 9. 2020
				842 000	23. 9. 2020
119	Ochranné brýle	TARGO PROMOTION PRAHA spol. s r.o.	256 200	20 000	10. 9. 2020
				31 400	11. 9. 2020
121	Ochranný štít	GRD servis, s.r.o.	167 130	16 800	10. 9. 2020
				16 626	16. 9. 2020
				30 000	18. 9. 2020
				30 000	24. 9. 2020
122	Návleky na obuv	BATIST Medical a.s.	356 600	150 000	28. 8. 2020
123.3	Rukavice vyšetřovací	BATIST Medical a.s.	21 631 600	2 304 000	28. 8. 2020
				3 354 000	31. 8. 2020
				3 048 600	14. 9. 2020
124	Čepice	SINOPOINT s.r.o.	144 600	144 600	15. 9. 2020

Zdroj: informace SSHR – přehled dodaných OOP a ZP k 30. 9. 2020.

Tabulka č. 10: Přehled položek OOP dynamického nákupního systému zadavatele SSHR

Kategorie	Položka OOP	Předpokládaná hodnota (v Kč)
1	Ochranné brýle	54 000 000
2	Ochranné obličejové masky	550 000 000
3	Ochranné a bezpečnostní oděvy	6 500 000
4	Ochranný štít	110 000 000
5	Rukavice vyšetřovací (ochranné)	110 000 000
6	Výtěrový set bez média	400 000
7	Rychlotesty	500 000
8	Vyměnitelný filtr do ochranné dýchací polomasky	600 000
9	Desinfekce	118 000 000
10	Další osobní ochranné prostředky	5 000 000
11	Další zdravotnické pomůcky	5 000 000
Celkem		960 000 000

Zdroj: <https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/>.

Tabulka č. 11: Množství OOP převáděné do pohotovostních zásob u SSHR (v ks)

Položka OOP	MV – plán*	Volby**	Senioři***	MV	MF	MPO	MZd	Celkem
Roušky	59 304 000	3 200 000	15 000 000	41 056 000	264 000			41 320 000
Respirátor FFP2	8 105 640		3 000 000	1 994 800			149 560	2 144 360
Respirátor FFP3	169 600			175 960			16 950	192 910
Výměnný filtr k FFP2				0			112 471	112 471
Dýchací polomaska				0			45 000	45 000
Ochranné brýle	535 360			535 360	200	9 180		544 740
Ochranný štít	279 500			279 500				279 500
Rukavice vyšetřovací	6 843 000			6 315 000				6 315 000
Ochranný oblek	50 400			0				0
Návleky na obuv	11 200			11 200				11 200

Zdroj: informace SSHR, usnesení vlády č. 808, materiál čj. 1016/20, usnesení vlády č. 911.

* Údaj z usnesení vlády č. 911, materiál čj. 1016/20.

** Poskytnutí OOP v souvislosti s volbami dle usnesení vlády č. 808.

*** Poskytnutí OOP pro potřebu občanů České republiky starších 60 let dle usnesení vlády č. 808.

Tabulka č. 12: Přehled údajů o zajištěných OOP z materiálu k ÚV č. 1040/2020

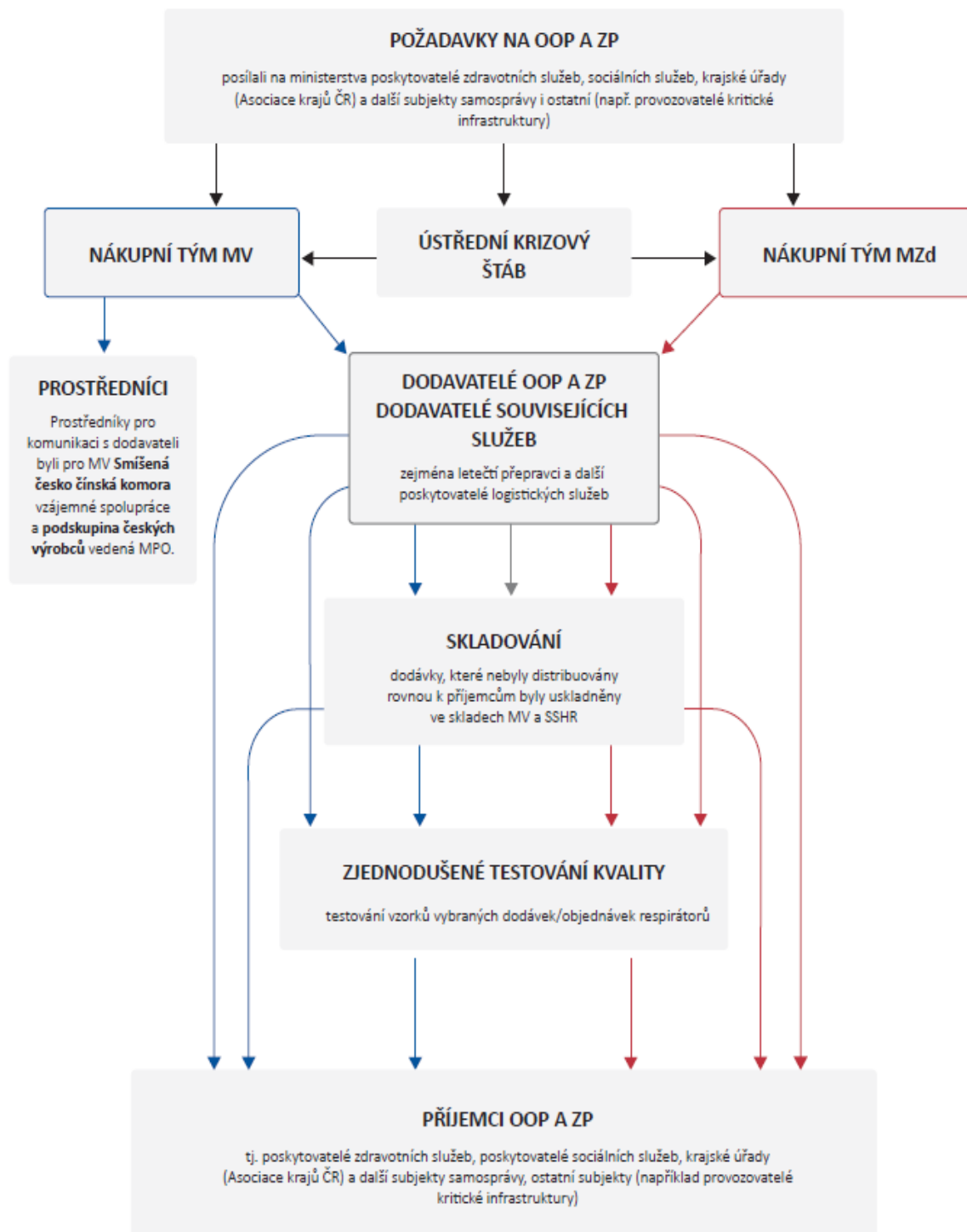
Položka OOP	MJ	Původní schválené požadavky (UV č. 549 a 808)	Dodatečně schválené požadavky (UV č. 1040)	Schválené požadavky celkem	Stav OOP na skladě SSHR	Zajištěné dodávky*
Respirátor FFP2	ks	15 273 366	1 891 804	17 165 170	2 144 360	22 611 360
Respirátor FFP3	ks	2 230 554	1 520	2 232 074	237 910	1 243 990
Filtry do FFP3	ks	5 600	200 000	205 600	115 271	115 271
Roušky	ks	54 011 802	7 752 032	61 763 834	44 562 000	87 525 900
Ochranné brýle	ks	872 308	2 000	874 308	596 140	800 940
Ochranný oblek	ks	2 221 562	39 596	2 261 158	0	783 000
Ochranný štít	ks	432 254	3 960	436 214	372 926	446 630
Návleky na obuv	ks	1 453 082	27 880	1 480 962	161 200	737 800
Rychlotesty	ks	125 990	2 600	128 590	0	62 995
Výtěrový set bez média	ks	400 600	1 000 800	1 401 400	42 000	200 300
Rukavice vyšetřovací	ks	43 263 200	2 088 710	45 351 910	15 231 000	27 946 600
Čepice	ks	1 445 180	0	1 445 180	144 600	722 600
Dezinfekce na ruce	l	-	9 310	-	-	-
Dezinfekce na povrchy	l	-	7 500	-	-	-

* Celkem stav na skladě SSHR + dodávky pod smlouvou SSHR + dodávka výrobků ze zakázky MV.

Zdroj: materiál čj. 1213/20 k usnesení vlády ze dne 14. 10. 2020 č. 1040.

Pozn.: Údaje o zajištění dezinfekce nejsou v tabulkách materiálu čj. 1213/20 uvedeny, v textu materiálu je uvedeno, že na skladě SSHR je 1 680 kg dezinfekce chloramin T.

Průběh zajištění OOP a ZP

Sběr požadavků OOP a ZP v rámci procesu nákupů

Ministerstvo zdravotnictví

MZd již na počátku března 2020 navrhlo a 10. 3. 2020 spustilo online formulář pro hlášení stavu zásob tří klíčových OOP v nemocnicích v přímé řídicí působnosti. Tyto nemocnice pak hlásily MZd stav zásob OOP na denní bázi. Dle vyjádření MZd se stav zásob v počátku distribuce stal důležitým podkladem pro modelace, které sloužily k rozhodování, které organizaci přidělit jaký objem OOP. MZd dále uvedlo, že rovněž verifikovalo s organizacemi jejich stav zásob telefonicky, v rámci řízených hovorů „call centra týmu Požadavky“, kdy pracovníci MZd na denní bázi kontaktovali pověřené pracovníky organizací, za jejichž zásobování bylo MZd odpovědné, a dotazovali se na jejich urgentní potřeby, na jejich týdenní potřeby a na stav zásob OOP.

Kontrolou informací obsažených v MZd předložených souborech formátu *MS Excel* bylo zjištěno, že se jedná o soubory, kam MZd zaznamenávalo informace o aktuálních stavech zásob, očekávané spotřebě a urgentní potřebě vybraných položek OOP v jednodenních až několikadenních intervalech. Informace byly získávány formulářovým a telefonickým dotazováním u zdravotnických zařízení. Pro účely zjišťování potřeb organizací MZd spustilo od 30. 3. 2020 tzv. virtuální e-shop, kde si organizace mohly objednávat potřebné OOP a ZP. V případě urgentních požadavků byla těmto organizacím k dispozici linka call centra týmu „Požadavky“.

V následující tabulce je uveden vzorek objednávek z e-shopu MZd realizovaných 11 nemocnicemi fakultního typu. Jedná se o objednávky pěti vybraných položek OOP (v kusech) v období 30. 3. – 28. 5. 2020.

Tabulka č. 1: Objednávky v e-shopu MZd

Nemocnice	Položka OOP (v ks)				
	FFP2	FFP3 bez vent.	FFP3 s vent.	Ústenky	Brýle
Nemocnice na Bulovce	58 999	3 000	15 999	0	0
Thomayerova nemocnice	61 000	23 400	35 500	0	3 200
FN Motol	80 000	46 000	3 000	80 000	0
VFN Praha	9 999	27 000	70 000	230 000	300
FN Kr. Vinohrady	110 000	70 000	80 000	280 000	2 000
FN Hr. Králové	260 000	60 004	20 000	300 000	0
FN Plzeň	380 000	58 000	20 500	1 340 000	200
FN Brno	35 000	32 000	52 999	280 000	200
FN U Sv. Anny	6 000	17 000	1 000	170 000	300
FN Olomouc	8 100	3 100	6 000	0	0
FN Ostrava	40 000	48 000	23 000	0	2 000
CELKEM	1 049 098	387 504	327 998	2 680 000	8 200

Zdroj: odpověď MZd.

Ministerstvo vnitra

Po přechodu ÚKŠ pod MV pracovala tato skupina pod vedením náměstka generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a civilní nouzovou připravenost. Požadavky byly předávány

prostřednictvím e-mailové komunikace. Komunikační linku směrem ke krajům zajišťoval předseda Asociace krajů ČR¹⁰¹.

Generální ředitelství hasičského záchranného sboru vyzvalo dne 22. 3. 2020 e-mailem ÚSÚ, aby dodaly požadavky na zajištění OOP a ZP „s výhledem na 14 dní“, a to i za všechny resortní organizace. Tuto výzvu odeslalo GŘ HZS rovněž 20. 4. 2020, avšak „s výhledem na 7 dnů“. Při sběru požadavků MV oslovilo všechny ústřední správní úřady, kraje, policie, HZS a Armáda ČR. Souhrnný přehled požadavků na OOP a ZP za resort MV k 12. březnu 2020 je uveden v následující tabulce:

Tabulka 2: Souhrnný přehled požadavků na OOP a ZP za resort MV na 14 dní ke dni 12. 3. 2020

Útvar	Rouška	Respirátor	Brýle	Ochr. oděv	Tester
GŘ HZS	259 590	106 496	10 389	12 408	
HZS krajů	137 060	121 674	5 477	57 456	
Zdravotníci	2 545 320	366 940	6 370	54 720	122 450
Policejní sbory	967 860	752 380	18 481	113 560	
Kraje	150 306 686	5 422 309	191 394	1 726 119	944 946
ÚSÚ	4 868 384	1 818 859	8 127	82 567	
MV	280 280	251 495	1 511	1 850	
Ostatní	0	0	0	0	
Celkem	159 365 180	8 840 153	241 749	2 048 680	1 067 396

Zdroj: odpověď MV.

MV v odpovědi na žádost NKÚ č. 1 uvedlo, že OOP distribuovalo i do některých obcí a nemocnic, mj. do Nemocnice ve Vrchlabí, s.r.o.

Konkrétní doklady dokumentující požadavky jednotlivých subjektů, např. nemocnice ve Vrchlabí, kam směřovala vůbec první distribuce OOP, však MV nepředložilo. „*Jednotlivé požadavky byly vyřizovány podle aktuálních možností. Základním kritériem byla činnost v „první linii“ (kraje, zdravotníci, PČR, HZS, AČR...).* Následně, po určitém uklidnění situace byly ochranné prostředky distribuovány také dalším ÚSÚ, které nevykonávaly činnost v „první linii“. Zároveň byly všechny subjekty několikrát vyzývány k zajištění či pokračování vlastních nákupů. Ministerstvo vnitra zajišťovalo distribuci následujícím subjektům: MV, HZS, PČR, MPO – KI, MZdr, MO, MPSV, MSP, MK, MMR, kraje, všechny ÚSÚ a dále dle potřeby pro některé zdravotnické komory (zubaři, praktici) některé obce (se zvýšeným výskytem onemocnění) a některé nemocnice (např. Vrchlabí) (...) Požadavky přicházely cestou ÚKŠ, emailové adresy, telefonicky atp.,“ uvedlo MV.

Požadavky na dodávky OOP zahrnující všechny subjekty předložilo v podobě souhrnných údajů – formou tabulek MS Excel. Předložené podklady neumožnily NKÚ ověřit obsah souhrnných požadavků dle jednotlivých požadavků od jejich původců. MV požadavky na dodávky OOP získávalo různými způsoby, mj. cestou ÚKŠ, e-mailovou komunikací, telefonicky. MV nedoložilo při kontrole všechny požadavky od jednotlivých subjektů mimo resort MV.

¹⁰¹ Asociace krajů ČR je zájmové sdružení právnických osob založené podle ust. § 27 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění zákona č. 457/2011 Sb., ust. § 28 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění zákona č. 457/2011 Sb.

Mezinárodní srovnání

Mezinárodní srovnání zaměřené na oblast nákupů uskutečněných vládními úřady v ČR a Velké Británii (dále také „UK“) v době pandemie koronaviru zpracoval NKÚ, aby zprostředkoval možnost porovnání výdajů, resp. velikosti reakce vládních úřadů na vzniklou situaci. Mezinárodní srovnání provedl NKÚ na základě závěrů publikovaných nejvyšší kontrolní institucí Velké Británie. UK NAO v souvislosti s problematikou nákupů komodit spojených přímo s bojem proti pandemii koronaviru. Konkrétně NKÚ pro mezinárodní srovnání využil závěry publikované UK NAO: [The supply of personal protective equipment \(PPE\) during the COVID-19 pandemic](#) (2020), [Investigation into government procurement during the COVID-19 pandemic](#) (2020), [Investigation into how the Government increased the number of ventilators](#) (2020) a [Readying NHS and adult social care in England For COVID-19](#) (2020). Část informací byla získána nad rámec publikovaných závěrů. Jednalo se o zprávu obdrženu prostřednictvím e-mailové komunikace s pracovníky UK NAO v rámci projektu NKÚ BIEP. Srovnání samotné lze z hlediska nakupovaných komodit rozdělit na část zabývající se OOP a část zaměřenou na pořízení mechanických ventilátorů.

Zásoby

Jak ČR, tak UK měly v rámci svých pandemických plánů dopředu definované množství, resp. požadavky na zásoby OOP. Na straně ČR se jednalo převážně o komodity skladované ve skladech SSHR, v případě UK to byly rezervy tzv. *The Pandemic Influenza Preparedness Programme* (PIPP), přičemž skladování téměř ze 2/3 zprostředkovávala soukromá společnost. Požadavky byly stanoveny na základě předchozích zkušeností s bojem proti rychle se šířícím virovým onemocněním chřipkového typu. Níže NKÚ uvádí pro porovnání požadavky na stav zásob vybraných OOP. NKÚ dále upozorňuje, že požadavky na zásoby OOP jsou také ovlivněny stupněm fluktuace osob v dané zemi a velikostí dopravních uzlů a počtem uživatelů, pro které se na základě plánu rozhodnou orgány zodpovědné za krizové plánování tyto prostředky zajistit.

Tabulka č. 1: Požadavky na OOP před vyhlášením pandemie COVID-19

	Respirátory	Roušky	Ochranné brýle
Česká republika	0,015 mil. ks	0 mil. ks	0,013 mil. ks
Velká Británie*	26,1 mil. ks	153,9 mil. ks	26,1 mil. ks

Zdroj: předložená dokumentace MZd a MV doplněná o údaje ze závěrečné zprávy vydané UK NAO *The supply of personal protective equipment (PPE) during the COVID-19 pandemic* zveřejněné dne 8. 2. 2021 a dostupné [zde](#).

Stav zásob v období vyhlášení pandemie WHO (11. 3. 2020) byl ze strany ČR odpovídající požadavkům. V případě Velké Británie byl stav zásob u respirátorů a ochranných brýlí mírně (0,38 % a 0,25 %) pod úrovní deklarovaných požadavků, u roušek byla situace opačná (o 1,5 % více).

Nákup OOP

Nákup OOP probíhal ve Velké Británii ve shodě s národní legislativou. Součástí legislativy UK byla, stejně jako v ČR, možnost provádět nákupy OOP v nouzovém stavu v režimu podobném nákupům v ČR. Samotným propracovaným systémem se zabývá kontrolní závěr UK NAO *Investigation into government procurement during the COVID-19 pandemic* (2020). Pro porovnání objemů hlavních nakupovaných OOP NKÚ vybral prostředky určené na ochranu dýchacích cest. Konkrétně se jedná o následující položky: ústenky (roušky), respirátory FFP1,

FFP2 a FFP3 a masky s vyměnitelným částicovým filtrem. Pro účely tohoto porovnání byly prostředky ochrany dýchacích cest rozděleny, na základě doporučení pro kontakt s nakaženým vydaných WHO¹⁰² a ECDC¹⁰³, do dvou kategorií (dle stupně ochrany). Kategorie 1 zahrnuje prostředky dle doporučení dostatečně chránící uživatele, konkrétně se jedná o respirátory FFP2 a FFP3 a o jejich případné alternativy. V kategorii 2 jsou obsaženy ústenky a respirátory FFP1.

Tabulka níže zobrazuje výstupy provedeného srovnání na úrovni absolutních nakoupených objemů jednotlivých pro srovnání vybraných prostředků a přepočet pořízených kusů na počet obyvatel. NKÚ však upozorňuje, že vzhledem k rozsáhlé diverzifikaci potřeb z hlediska nejasného objemu minimálních požadavků pro klíčové skupiny osob na dobu nezbytně nutnou a lehce odlišného časového období sběru dat je přiložená tabulka spíše ilustrační a závěry z ní indikované jsou značně limitované.

Tabulka č. 2: Pořízené množství OOP v období 1. 1. 2020 – 31. 8. 2020

	Kategorie 1 absolutně	Kategorie 2 absolutně	Kategorie 1 na obyvatele	Kategorie 2 na obyvatele
Česká republika	34,6 mil. ks (16 %)	178,8 mil. ks (84 %)	3,2 ks	16,7 ks
Velká Británie*	591 mil. ks (7 %)	7 890 mil. ks (93 %)	8,8 ks	117,7 ks

* Data z UK jsou uvedena za časový úsek 1. 2. 2020 – 31. 7. 2020. Dle komunikace s UK NAO je velmi pravděpodobné, že množství dodatečných OOP pořízených v srpnu je minimální.

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě předložené dokumentace MZd a MV doplněné o údaje ze závěrečné zprávy vydané UK NAO *The supply of personal protective equipment (PPE) during the COVID-19 pandemic* (dostupná [zde](#)) a statistiky EUROSTAT k 1. 1. 2020.

Cenové srovnání

Pro cenové srovnání na základě dostupných dat NKÚ vybral následující komodity: respirátory FFP2 a FFP3, roušky, ochranné brýle, ochranné štíty a ochranné obleky. Pro účely porovnání došlo k normalizaci cen na základě vážených průměrů pořizovacích cen daných komodit. Jak je patrné z tabulky níže, v případě OOP nakupovala UK většinu komodit za nižší ceny než ČR. Výjimkou v tomto případě jsou roušky, kde rozdíl vážených průměru vychází o cca 10 % výhodněji pro ČR. Nicméně NKÚ upozorňuje, že vzhledem k údajům v předchozí tabulce a množství nakupovaných OOP se cenové rozdíly dají vysvětlovat objemem nakupovaných komodit a případnou množstevní slevou z ceny pořizovací.

Tabulka č. 3: Průměrná cena (vážený průměr) OOP v Kč dle kategorie zboží v období 1. 1. 2020 – 31. 8. 2020

	Respirátor FFP3 a FFP2	Roušky	Ochranné brýle	Ochranné štíty	Ochranné obleky
Česká republika	102,2	10,6	151,6	84,9	559,2
Velká Británie*	73,9	11,8	53,6	30	132,5

* Data z UK jsou uvedena za časový úsek 1. 2. 2020 – 31. 7. 2020; použit kurz ČNB k 31. 8. 2020.

Zdroj: předložená dokumentace MZd a MV doplněná o údaje ze závěrečné zprávy vydané UK NAO *The supply of personal protective equipment (PPE) during the COVID-19 pandemic*.

¹⁰² *Mask use in the context of COVID-19 (2020)* dostupné na: <https://www.who.int/docs/default-source/documents/advice-on-the-use-of-masks-2019-ncov.pdf>.

¹⁰³ *ECDC technical report: Infection prevention and control for COVID-19 in healthcare settings – first update* <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-infection-prevention-and-control-healthcare-settings-march-2020.pdf>.

Plicní ventilátory

MZd pořizovalo také přístroje na podporu dýchání, a to v širokém spektru od zařízení na domácí podporu dýchání až po přístroje umělé plicní ventilace určené pro jednotky intenzivní péče (dále jen „JIP“) nejvyšších standardů. MZd v kontrolovaném období objednalo v horizontu 15 dní (konkrétně od 18. 3. 2020 do 1. 4. 2020) celkem 324 ks zdravotnických přístrojů zaměřených na plicní ventilaci viz tabulka níže. Pro účely mezinárodního srovnání byly údaje z datasetu (viz příloha č. 1 kontrolního závěru – dataset) rozšířeny o data za měsíc září 2020.

Tabulka č. 4: Objednávky plicních ventilátorů a příslušenství

Objednávka	Podpis smlouvy	Termín dodání	Povinnost dodání dle smlouvy	Objednané a dodané množství
146/VENT/MZ-PRO/2020	18.03.2020	11.05.2020	11.05.2020	10
147/VENT/MZ-PRO/2020	18.03.2020	12.06.2020	11.05.2020	10
149/VENT/MZ-PRO/2020	18.03.2020	02.06.2020	18.05.2020	10
150/VENT/MZ-PRO/2020	18.03.2020	25.06.2020	13.07.2020	10
151/VENT/MZ-PRO/2020	18.03.2020	13.07.2020	13.07.2020	15
199/VEN/MZ-PRO/2020	23.03.2020	24.03.2020	23.03.2020	14
200/VEN/MZ-PRO/2020	23.03.2020	24.03.2020	23.03.2020	10
202/VEN/MZ-PRO/2020	23.03.2020	24.03.2020	24.03.2020	20
234/VEN/MZ-PRO/2020	24.03.2020	13.07.2020	13.07.2020	15
319/VENT/MZ-PRO/2020	01.04.2020	14.05.2020	30.06.2020	25
320/VENT/MZ-PRO/2020	01.04.2020	14.05.2020	30.06.2020	25
346/VEN/MZ-PRO/2020	01.04.2020	14.05.2020	30.06.2020	10
5/VENT/MZ-PRO/2020	01.04.2020	14.05.2020	30.06.2020	20
6/VENT/MZ-PRO/2020	01.04.2020	14.05.2020	30.06.2020	50
7/VENT/MZ-PRO/2020	01.04.2020	14.05.2020	30.06.2020	70
8/VENT/MZ-PRO/2020	01.04.2020	14.05.2020	30.06.2020	10
Celkem				324

Zdroj: předložená dokumentace MZd.

Jednotlivé ceny ventilátorů se odvíjely převážně od druhu a určení jednotlivých zdravotnických přístrojů. Nejdražší v průměru vychází ventilátory určené na mechanickou ventilaci určené pro použití na JIP. Nejdražší mechanické plicní ventilátory MZd pořizovalo za 701 800 Kč v celkovém množství 14 ks. Nejlevnější přístroje pro JIP ventilaci měly hodnotu 315 555 Kč, nicméně tato hodnota je také ovlivněna v neposlední řadě množstvím nakoupených kusů, kdy MZd pořídilo celkem 100 ks, a také softwarovým a senzorovým vybavením zakoupených přístrojů spolu s versatilitou jejich použití.

Tabulka č. 5: Ceny ventilátorů podle modelů

Druh	Typ	Cena v Kč s DPH/ks	Cena v Kč bez DPH/ks	Dodané ventilátory v ks
Transportní	Monnal T60	435 297	359 750	30
	Astral 150	249 992	206 605	20
JIP	Monnal T75	468 512	387 200	40
	SV300	315 554	260 789	100
	SV600	438 433	362 342	50
	Servo-i	701 800	580 000	25
	Servo-s	387 200	320 000	25
	MV2000 EVO5	676 843	559 375	10
Kyslíková podpora	Lumis 100 VPAP ST	62 077	51 304	14
	Lumis 150 VPAP ST-A	93 327	77 130	10

Zdroj: předložená dokumentace MZd.

MV během kontrovaného období nenakupovalo žádné ventilátory, ale obdrželo 40 ks neinvazivních ventilátorů jako dar. Tyto ventilátory nebyly zahrnuty do mezinárodního srovnání, protože by došlo ke zkreslení ukazatele „průměrná cena v Kč/ks“ a „minimální cena v Kč“.

V rámci mezinárodní spolupráce provedl NKÚ na základě auditní zprávy vydané UK NAO s názvem *Investigation into how government increased the number of ventilators available to the NHS in response to COVID-19* srovnání ohledně pořízených ventilátorů Velkou Británií a Českou republikou.

Velká Británie z hlediska celkového počtu centrálně pořízených ventilátorů nakupovala v mnohem větším objemu než Česká republika, resp. MZd (viz následující tabulka). Celkový objem nákupů MZd vyčíslený na základě dodaných faktur MZd byl v období od 1. 1. 2020 do 30. 9. 2020 celkem 324 ks kompletních ventilátorů. Oproti tomu Velká Británie pořídila ve stejném období celkem 11 100 ks kompletních ventilátorů. Rozptyl a průměr cen jednotlivých druhů pořízených přístrojů je u nákupů provedených Velkou Británií mnohonásobně vyšší než u nákupů České republiky. Rozdíl maximálních cen je téměř trojnásobný. Naopak při porovnání minimální ceny v kategorii transportních ventilátorů je cena dosažená britským ministerstvem poloviční vůči české. Zde je potřeba brát v potaz různorodost nakupovaných přístrojů, úpravy přístrojů potřebné pro britský zdravotnický systém a v neposlední řadě také vzrůstající poptávku v době objednávky.

Tabulka č. 6: Náklady na 1 ks, dle druhu ventilátoru v ČR a ve Velké Británii

Ventilátory pořízené v ČR					
Druh	ks	Cena celkem v Kč bez DPH	Průměrná cena v Kč/ks	Maximální cena v Kč	Minimální cena v Kč
JIP	250	87 777 750	351 111	580 000	260 789
Transportní	50	14 924 600	298 492	359 750	206 605
Bilevel ventilátor/kyslíková podpora	24	1 489 556	62 065	77 130	51 304
Celkem	324	104 191 906	321 580		
Ventilátory pořízené ve Velké Británii					
Druh	ks	Cena celkem v Kč bez DPH	Průměrná cena v Kč/ks	Maximální cena v Kč	Minimální cena v Kč
JIP	8 095	6 533 966 419	807 161	1 483 159	212 724
Transportní	3046	688 781 787	226 127	945 440	85 681
Bilevel ventilátor/kyslíková podpora	11 643	631 324 474	54 224	1 370 888	31 022
Celkem	22 784	7 854 072 680	344 719		

Zdroj: předložená dokumentace MZd a zpráva *Investigation into how government increased the number of ventilators available to the NHS in response to COVID-19* dostupná [zde](#).

Pro další srovnání NKÚ identifikoval stejné typy přístrojů nakupovaných veřejnou správou jak v ČR, tak ve Velké Británii. Kurz pro převod měny NKÚ normalizoval pomocí tříměsíčního průměru. Při tomto srovnání je opět patrné, že ve většině případů Velká Británie nakupovala více ventilátorů, až na ventilátor typu SV 600, kterých ČR zakoupila o 30 ks více.

U ventilátorů určených pro JIP provoz (typy SV600 a Servo-i) nakupovalo MZd za nižší ceny než Velká Británie, nicméně tato skutečnost může být zapříčiněna přidruženými službami, jako jsou například bezplatný servis na několik let či úprava na specifikaci odpovídající požadavkům a podmínkám Velké Británie. U vybraných typů pořízených ventilátorů byl termín uzavření jednotlivých objednávek podobný. Například u typu SV600 byla objednávka za ČR uskutečněna 1. 4. 2020, přičemž Velká Británie objednala tyto ventilátory ve třech objednávkách dne 8. 4. 2020, 14. 4. 2020 a 12. 5. 2020. U přístroje Servo-i byla ze strany ČR uskutečněna objednávka rovněž 1. 4. 2020 a Velká Británie učinila objednávku 12. 3. 2020. Příslušný detail daných smluv nebyl ze strany UK NAO do doby schválení tohoto kontrolního závěru zveřejněn.

V oblasti Bilevel ventilátorů jsou cenově výhodnější nákupy uskutečněné Velkou Británií, která pořizovala tyto typy ve velkém množství. Při porovnání jednotlivých cen z hlediska vlivu časového rámce jsou u přístrojů typu Lumis ze strany ČR uzavřeny objednávky 23. 3. 2020 a ze strany Velké Británie došlo opět k uzavření dvou objednávek k datu 17. 3. 2020 a k 24. 3. 2020.

Tabulka č. 7: Pořizovací ceny jednotlivých ventilátorů (srovnání nákupů v ČR a Velkou Británií)

Typ	Česká republika		Velká Británie		Rozdíl ceny	
	Cena v Kč bez DPH/ks	Počet v ks	Cena v Kč/ks	Počet v ks	v Kč	v %
SV600	362 342	50	800 673	20	-438 331	-121
Getinge Servo-i	580 000	14	746 940	115	-166 940	-29
Lumis 100 VPAP ST	51 304	14	42 476	700	8 828	17
Lumis 150 VPAP ST-A	77 130	10	63 714	2 800	13 416	17

Zdroj: předložená dokumentace MZd a zpráva *Investigation into how government increased the number of ventilators available to the NHS in response to COVID-19* dostupná [zde](#).

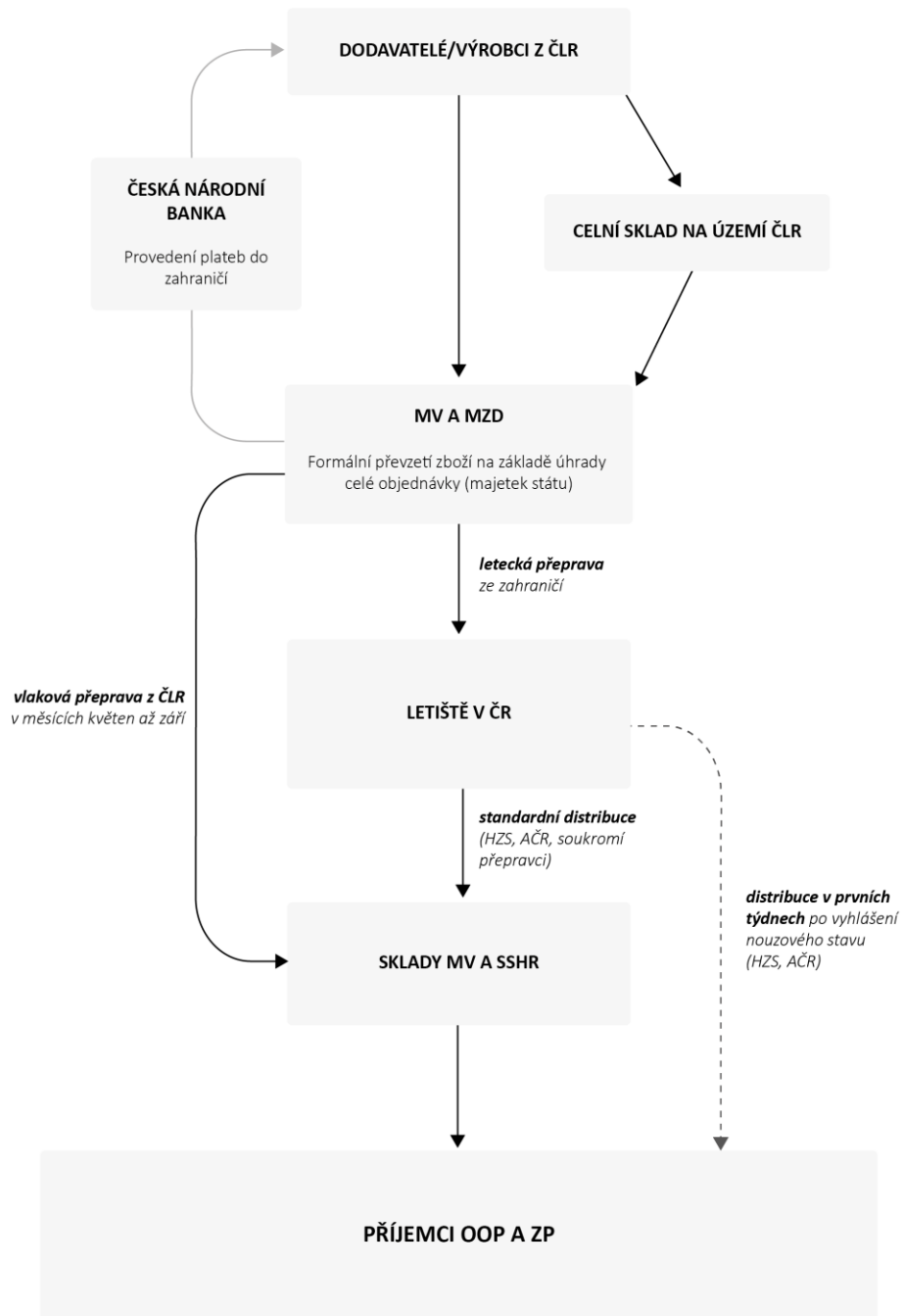
Doprava a distribuce

Doprava, využívaná pro import nakupovaných komodit do země ze strany UK¹⁰⁴, probíhala všemi dostupnými způsoby, nejčastěji byla využívána doprava námořní. Oproti tomu v podmínkách ČR bylo nejvíce zboží dopraveno letecky a doprava námořní a silniční nebyla k importu zboží do země dle předložené dokumentace využívána.

Problematiku distribuce v UK z hlediska řízení zajišťovalo Ministerstvo obrany a samotný úkon následně prováděly soukromé logistické společnosti. Pro zajištění distribuce OOP mimo tradiční systémové řešení vznikl v UK tzv. *parallel supply chain*, který spojoval jednotlivé složky veřejné správy s dodavateli a definoval hlavní funkce dodavatelského řetězce. Na celý proces v UK dohlížela vláda a Ministerstvo zdravotnictví a sociální péče. V ČR byl pro distribuci nastaven dvojkolejný systém. Distribuci OOP objednaných MV zajišťovalo Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, přičemž OOP byly dále distribuovány ze skladů MV, které sloužily pro prozatímní skladování OOP. MZd zajistilo distribuci OOP prostřednictvím SSHR, kde byly OOP skladovány. Ministerstvo zdravotnictví a Správa státních hmotných rezerv uzavřely dohodu o distribuci OOP.

¹⁰⁴ Jen u nových dodavatelů, kteří dodali celkem 65 % kusů objednaných OOP.

Průběh přímých nákupů ze zahraničí

Zdroj: vypracoval NKÚ.